BİZDEN HABERİNİZ OLSUN!

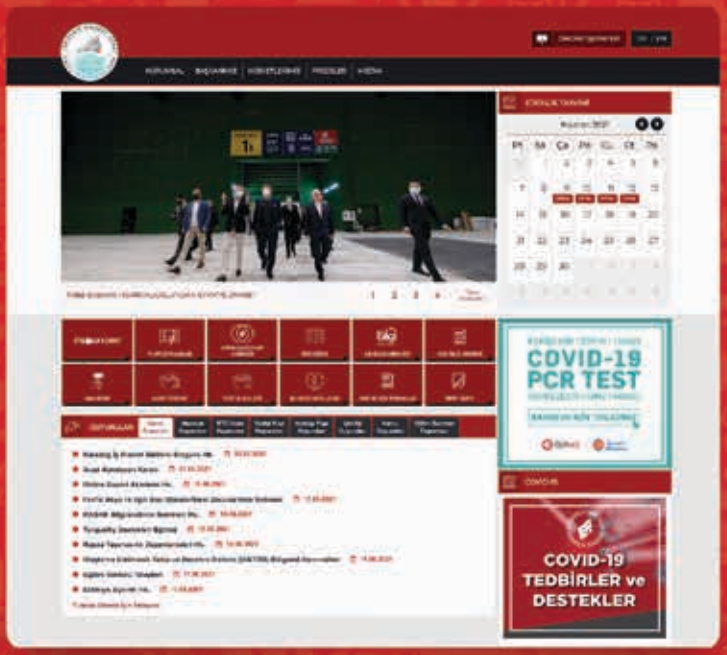

ESKİŞEHİR TİCARET ODASI
CHAMBER OF COMMERCE

www.etonet.org.tr | eskisehirto | eskisehirto | eskisehirto

Ekonomik kalkınma,
Türkiye'nin özgür, bağımsız,
daima daha kuvvetli,
daima daha refahlı
Türkiye idealinin
belkemiğidir.

M. K. Atatürk

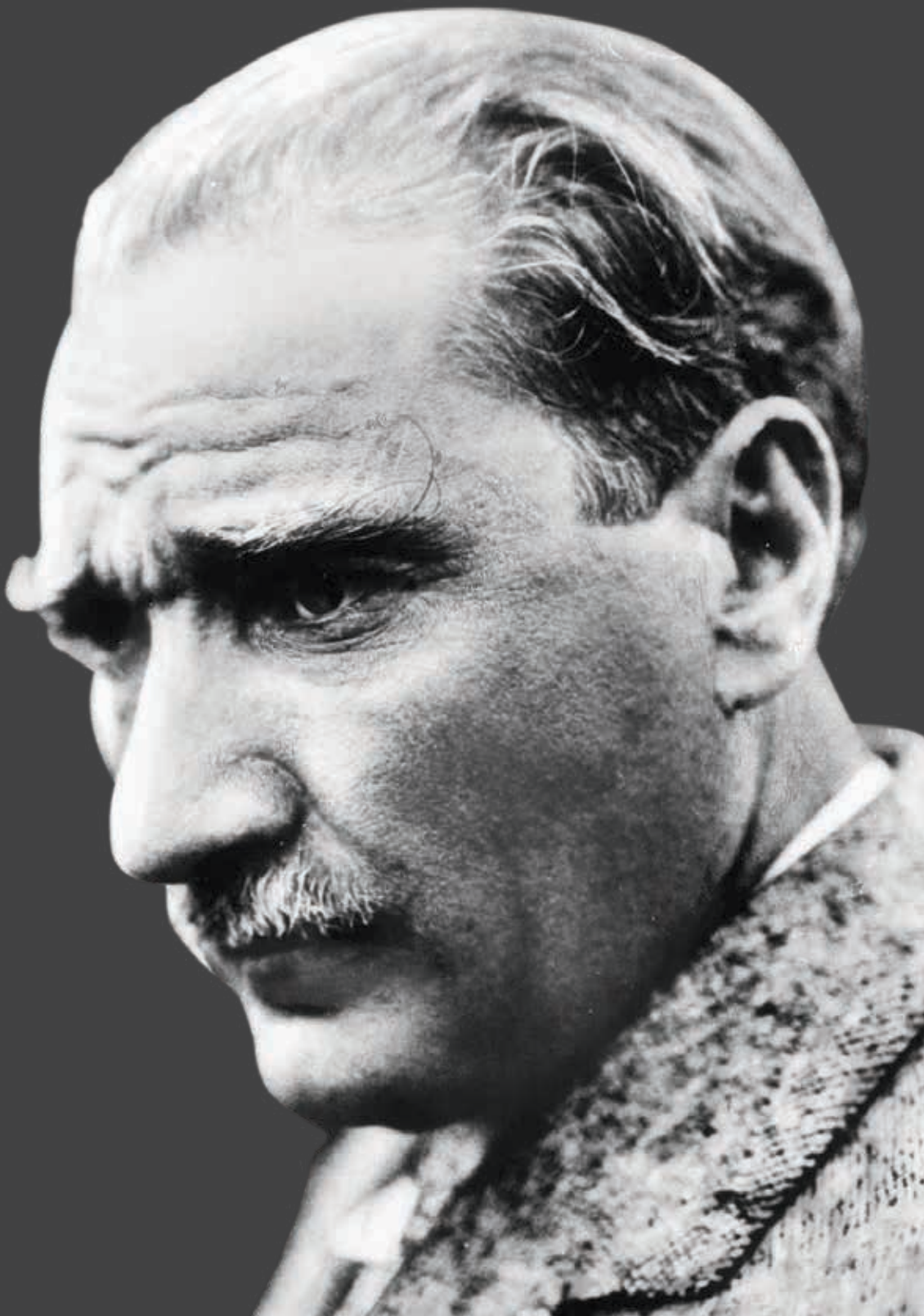

Merhaba...

Bir ETO Dergi ile daha sizlere ulaşmanın mutluluğu içindeyiz. COVID-19 salgının etkileri ne yazık ki tüm enerjimizi ve mesaimizi almaya devam ediyor. Özellikle tam kapanma döneminde üyelerimizi bilgilendirmek ve cezai müeyyide ile karşı karşıya kalmalarını önlemek amacıyla yoğun çaba gösterdik.

Bu süre zarfında hem ticaretin önündeki engelleri kaldırmak, hem de üyelerimizin yaşadıkları sorunları çözmek için çalışmalar yürüttük.

Gerek yönetim kurulumuzla birlikte belediyeler nezdinde gerekse meslek komitelerimiz nezdinde ilgili kurumlarla temaslar sağlayarak üyelerimizin taleplerinin yerine getirilmesi için çalıştık.

Hepsinden öte siz üyelerimizin finans kaynaklarına ulaşabilmeleri için gayret gösterdik. Pandemi nedeniyle üyelerimizin finansal dengesinin bozulduğunu, yeni destek ve kredilerin sağlanması gerektiğini her fırsatta ve mecrada dile getirdik. Gerek TOBB aracılıyla yaptığımız toplantılarda gerekse kamuyu nezdinde üyelerimizin finansal olarak desteklenmesinin hayati önem taşıdığını ifade ettik.

Bu gayretlerimizin neticesinde odamızın özkaynakları ve TOBB'un desteğiyle pandemi sürecinde ikinci kez TOBB Nefes Kredisini siz üyelerimizin kullanımına sunmuş olduk. Bu sayede 2020 yılı cirosu 2019 yılı cirosuna göre %25 düşük olan üyelerimiz, yıllık yüzde 17.5 faiz oranı ve 6 ay ödemesiz olarak 12 eşit taksitle kredi kullanma imkanı buldu.

Geçtiğimiz yıl üyelerimize 77 milyon liraya yakın finansal destek sağlamıştık. Son Nefes Kredisiyle birlikte üyelerimize sağlamış olduğumuz kredi miktarı 102 milyon liraya ulaştı. Bu rakam Odamızın tarihi boyunca üyelere verdiği en büyük destek olarak gerçekleşti.

Bir yandan üyelerimizin talepleri ve finansal sorunlarının çözümü için rol üstlenirken bir yandan da projelerimizle ve faaliyetlerimizle Eskişehir ekonomisinin geleceğinde pay sahibi oluyoruz.

Bu inançla hayata geçirdiğimiz Eskişehir Fuar Kongre Merkezi'mizde COVID-19 salgını nedeniyle verdiğimiz 16 aylık aranın ardından yeniden fuar organizasyonu gerçekleştirmenin heyecanı yaşadık.

Şehrimizde ilk kez düzenlenen Eskişehir Endüstri Fuarı kapsamında savunma sanayisinin dev firmalarını ve endüstrimizin öncü şirketlerini konuk ettik. Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi ve TÜYAP'ın işbirliğinde gerçekleştirilen ve 4 gün süren fuar boyunca 98 firmayı, yurt içi ve yurt dışından on binlerce iş insanını şehrimizde ağırladık.

Ayrıca ikili iş görüşmeleri sayesinde yüzlerce sanayicimizi hem savunma sanayimizin öncü firmalarıyla hem de fuara katılan şirketlerimizin temsilcileriyle bir araya getirdik. İkili iş görüşmelerimiz sayesinde sanayicilerimize ve KOBİ'lerimize yeni işbirlikleri ve iş ağları sağlamaları için zemin oluşturduk.

Eskişehir Ticaret Odası olarak geride bıraktığımız dönem gibi yaz aylarında da yoğun mesai harcayacak, Eskişehir ekonomisinin ve üyelerimizin sorunlarının çözümü için çaba göstermeye devam edeceğiz.

Üreten ve emek veren, iş ve aş veren tüccarımızın, sanayicimizin, esnafımızın yanında olmayı sürdüreceğiz.

Saygı ve sevgilerimle...

Metin GÜLER
Eskişehir Ticaret Odası Başkanı

8 HABER

Endüstri Fuarı Eskişehir'e Çok Yakıştı

TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu EFKM'ye Konuk Oldu

25 KAPAK KONUSU

YENİ NORMAL MÜMKÜN MÜ?

Prof. Dr. Naci GÜNDOĞAN
YÖK Yürütme Kurulu Üyesi

Firuz B. BAĞLIKAYA
TÜRSAB Yönetim Kurulu Başkanı

Nadir KÜPELİ
Eskişehir OSB Yönetim Kurulu Başkanı

Doç. Dr. İsmail Onur BAYCAN
Anadolu Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü

58 UZMAN GÖRÜŞÜ

Ticarette Uyuşmazlığın Yenilikçi Çözüm Yolu: Arabuluculuk

Dr. Onur YÜKSEL

46 KONUK BAŞKAN

Selçuk ÖZTÜRK
Konya Ticaret Odası Başkanı
TOBB Başkan Yardımcısı

50 GÜÇLÜ KADINLAR

Prof. Dr. Tuncay DÖĞEROĞLU
Eskişehir Teknik Üniversitesi Rektörü

DERGİ KÜNYESİ
ESKİŞEHİR TİCARET ODASI DERGİSİ
ISSN 1300 – 3682

Temmuz 2021
Yıl : 39 Sayı : 127

Yerel Süreli Yayın

Eskişehir Ticaret Odası Adına

İmtiyaz Sahibi
Metin Güler
Yönetim Kurulu Başkanı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Ali Varol

Yayın Kurulu
Süleyman Kutlu
Kerem Can Apaydın
Prof. Dr. Erol Kutlu
Prof. Erol İpekli
Arda Genç

Yayın Koordinatörü
Aysun Cengiz

Haber Sorumlusu
İsmail İlkselvi

Tasarım
Aysun Cengiz
Gökhan Güçlü
Elçin Alptekin

Fotoğraf
Murat Toksöz
Erhan Erci

62
ESKİŞEHİR'DEN

Yunus Emre ve
İnsan Eğitimi

Mustafa ÖZÇELİK
Eğitimci, Şair-Yazar

66
ÇEVRE

Dürtme İle Su Tüketiminin
Azaltılmasını Sağlamak
Mümkün (Mü?)

Veysel KARAGÖL

70
GEZGİN

Hellenistik ve Roma
Dönemlerinde
Frig Vadileri

Doç. Dr.
Hakan SİVAS

80
BİLİM VE TEKNOLOJİ

Pusula:
Kim, Ne Zaman İcat Etti?

78
KÜLTÜR-SANAT

Odunpazarı Modern
Müze'ye Avrupa'dan
Özel Takdir Ödülü

İdare Yeri
2 Eylül Cad. No: 28/6
Odunpazarı / ESKİŞEHİR

İletişim
Tel: 0 222 222 26 26
Fax: 0 222 230 72 33

www.etonet.org.tr
etodergi@etonet.org.tr

Reklam ve Baskı Sorumlusu
Eskişehir Ticaret Odası
0 222 222 26 26 / 219

Baskı
Azim Matbaacılık
www.azimmatbaacilik.com
0312 342 03 71

Yayın Türü
Yerel, Süreli. Dergimiz 4 ayda bir yayımlanır. Dergide yayımlanan yazılar yazarların kişisel görüşlerini yansıtmaktadır. Yazılarla ilgili her türlü hukuki ve etik sorumluluk yazarlara aittir. İzinsiz alıntı yapılamaz. Para ile satılmaz.

ENDÜSTRİ FUARI ESKİŞEHİR'E ÇOK YAKIŞTI

Eskişehir'de ilk kez düzenlenen Eskişehir Endüstri Fuarı, Türkiye'nin havacılık, savunma, makine ve endüstri alanındaki milli gücünü buluşturdu.

ETO-TÜYAP Fuar Merkezi, Eskişehir Ticaret Odası ve Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi'nin işbirliğinde Eskişehir Endüstri Fuarı düzenlendi. Eskişehir'de ilk kez düzenlenen fuarda Türkiye'nin havacılık, savunma, makine ve endüstri alanındaki milli gücünü oluşturan firmalar bir araya geldi. Fuarın açılış törenine T.C. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanı Prof. Dr. İsmail Demir, Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Hasan Büyükdede, Eskişehir Valisi Erol Ayyıldız, AK Parti Eskişehir Milletvekili Emine Nur Günay, Eskişehir Ticaret Odası Başkanı Metin Güler, Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi Başkanı Nadir Küpeli, TÜYAP A.Ş. Genel Müdürü İlhan Ersözlü ve protokol katıldı.

Fuar şehre ve sanayi sektörüne katkı sağlayacak

Törende konuşan T.C. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanı Prof. Dr. İsmail Demir, Savunma Sanayi Başkanlığı ve bünyesindeki firmalarla birlikte fuara katılma sebeplerinin Eskişehir'in savunma ve havacılık sanayisi şehri olduğunu ve fuarın hem şehre hem de sanayi sektörüne katkı sağlayacağını vurguladı. Törende konuşan Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Hasan Büyükdede ise Eskişehir'de hem raylı sistemler hem de savunma ve havacılık sanayinin önemli seviyede olması sebebiyle Eskişehir Endüstri Fuarı'nın yoğun ilgi göreceğinin altını çizdi. TÜYAP Anadolu Fuarları A.Ş. Genel Müdürü İlhan Ersözlü ise ilk kez düzenledikleri bu fuarda Eskişehir'in milli ve yerli üretimdeki gücünü sergileyeceklerini ifade etti.

> Eskişehir Endüstri Fuarı şehrin üretim gücü ve tecrübesini ön plana çıkaracak.

Güler ve Küpeli protokolle birlikte stantları ziyaret etti

Törende konuşan Eskişehir Ticaret Odası Başkanı Metin Güler, Eskişehir'in kimyasında endüstrinin olduğunu ifade ederek, bu yönüyle Eskişehir Endüstri Fuarı'nın şehrin üretim gücü ve tecrübesini ön plana çıkaracağını söyledi. Güler fuara desteği için Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayi Başkanı Prof. Dr. İsmail Demir'e ve Eskişehir OSB Başkanı Nadir Küpeli'ye teşekkür etti. Törende konuşan Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi Başkanı Nadir Küpeli ise, COVID-19 salgını döneminde gelişmiş sanayinin varlığının öneminin kent ekonomisi için daha da anlaşıldığını belirterek, Eskişehir Endüstri Fuarı'nın şehrin sanayisinin tanıtımı ve gelişimine katkıda bulunacağını sözlerine ekledi. Açılış konuşmalarının ardından ETO Başkanı Metin Güler ve Eskişehir OSB Başkanı Nadir Küpeli protokolle birlikte fuarda stant açan firmaları ziyaret etti.

Fuarda savunma sanayinin öncü firmaları stant açtı

Fuarda Türkiye'nin savunma sanayindeki öncü firmaları olan STM Savunma Teknolojileri, ASELSAN, TAİ, TEİ, ROKETSAN, HAVELSAN ve ASPİLSAN Enerji, İŞBİR Elektrik stant açarak ürünlerini sergiledi. Temsilcileriyle beraber toplamda 205 firmanın yer aldığı fuara 20 bin 256 yerli ve yabancı ziyaretçi konuk oldu.

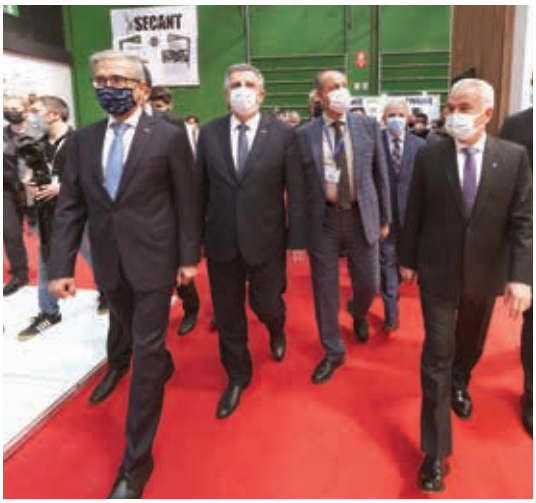

İŞ DÜNYASI İKİLİ GÖRÜŞMELERDE BULUŞTU

Eskişehir Endüstri Fuarı ile eş zamanlı olarak düzenlenen İkili İş Görüşmeleri sayesinde ETO üyeleri savunma sanayinin ve endüstrinin dev firmalarıyla bir araya gelerek işbirliği zemini oluşturdu.

Eskişehir Ticaret Odası, Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi ve TÜYAP'ın işbirliğinde İkili İş Görüşmeleri düzenlendi. Eskişehir Endüstri Fuarı'yla eş zamanlı olarak düzenlenen iş görüşmeleri Eskişehir'de ilklere de sahne oldu. Eskişehir'de ilk kez online rezervasyon sistemiyle İkili İş Görüşmeleri gerçekleştirilirken, düzenlenen 633 toplantı sayısıyla da bir ilke daha imza atıldı.

ETO üyeleri endüstrinin devlerine ürünlerini tanıttı

Fuarla eş zamanlı düzenlenen İkili İş Görüşmeleri'nde ETO üyeleri STM Savunma Teknolojileri, ASELSAN, TAİ, TEİ, ROKETSAN, HAVELSAN ve ASPİLSAN Enerji, İŞBİR Elektrik gibi öncü firmaların yanı sıra endüstrinin önde gelen şirketleriyle aynı masada buluşma ve firmalarının ürünlerini veya hizmetlerini tanıtma imkanı buldu. ETO üyeleri ayrıca fuarda stant açan firmalarla da işbirliği zemini oluşturdu.

İş almak ve vermek isteyenler aynı masada buluştu

İkili iş görüşmeleri hakkında değerlendirmede bulunan ETO Başkanı Metin Güler, 4 gün boyunca gerçekleşen toplantılar neticesinde işini büyütmek isteyen KOBİ'lerle, iş vermek isteyen büyük şirketlerin bir araya geldiğini kaydetti. Eskişehirli firmaların görüşmelerden umutlu ve memnun olarak ayrıldığını belirten Güler, Eskişehir'de ilk kez bu denli geniş kapsamlı iş görüşmeleri yapıldığına dikkat çekti.

2022'de uluslararası ve daha geniş katılımlı olacak

COVID-19 tedbirleri ve yoğun talep sebebiyle çok sayıda firmanın istemelerine rağmen ikili iş görüşmelerine katılamadığını belirten Güler, pandeminin risklerinin azalması halinde, 2022 yılında düzenlemeyi planladıkları ikili iş görüşmelerinin çok daha geniş kapsamlı ve uluslararası olarak gerçekleştirileceğini sözlerine ekledi.

TOBB BAŞKANI HİSARCIKLIOĞLU EFKM'YE KONUK OLDU

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Eskişehir Fuar Kongre Merkezi'ni ziyaret etti. Hisarcıklıoğlu'nun EFKM ziyaretine ETO Başkanı Metin Güler, Meclis Başkanı Halil İbrahim Ara, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi ve Eskişehir Ticaret Borsası Başkanı Ömer Zeydan ile Eskişehir Sanayi Odası Başkanı Celalettin Kesikbaş eşlik etti. Ziyarette Güler, TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu'na, EFKM'nin teknik alt yapısı ve salonları hakkında bilgi verdi.

Hisarcıklıoğlu'ndan Güler'e EFKM teşekkürü

Eskişehir Fuar Kongre Merkezi'ni çok beğendiğini, şehre yakışan ve değer katan kalıcı bir eser olduğunu belirten Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M.Rifat Hisarcıklıoğlu, Eskişehir Ticaret Odası Başkanı Başkanı Metin Güler ve EFKM'nin hizmete sunulmasında emeği geçenlere teşekkür etti.

ESKİŞEHİR ENDÜSTRİ FUARI İÇİN PROTOKOL

Eskişehir Endüstri Fuarı'nın gücünü artırmak, fuarın yerli ve yabancı daha çok katılımcıya ulaşmasını sağlamak amacıyla ETO, TÜYAP ve Eskişehir OSB tarafından protokol yapıldı. Protokol törenine Eskişehir Ticaret Odası Başkanı Metin Güler, Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi Başkanı Nadir Küpeli, TÜYAP Tüm Fuarcılık Genel Müdürü İlhan Ersözlü katıldı. Törende konuşan ETO Başkanı Metin Güler, Eskişehir'de profesyonel fuarcılık serüveninin 2018 yılında EFKM ile başladığını belirterek, pandemiye kadar düzenlenen 13 fuarda 790 firmanın stant açtığını ve 718.000'den fazla kişinin fuarları ziyaret ettiğini kaydetti. Endüstri Fuarı'nın Eskişehir için önemine vurgu yapan Güler, desteğinden dolayı Eskişehir OSB Başkanı Nadir Küpeli'ye ve yönetim kuruluna teşekkür etti.

EOSB Başkanı Küpeli'den sanayi vurgusu

Toplantıda konuşan Eskişehir OSB Başkanı Nadir Küpeli, Eskişehir sanayisinin üretiminin % 80'inin Eskişehir OSB tesislerinde gerçekleştiğini belirterek, Eskişehir Endüstri Fuarı'nın Eskişehir ve sanayisinin tanıtımı açısından çok önemli olduğunu bu sebeple fuara destek vermekten memnuniyet duyduklarını dile getirdi. Protokol töreninde konuşan TÜYAP Tüm Fuarcılık Genel Müdürü İlhan Ersözlü ise, Endüstri Fuarı sebebiyle 9-12 haziran günlerinde imalat sektörünün kalbinin Eskişehir'de atacağını kaydetti.

GÜLER, BASIN KURULUŞLARINA ENDÜSTRİ FUARINI ANLATTI

ETO Başkanı Güler, Eskişehir Endüstri Fuarı ve fuar kapsamında düzenlenecek olan İkili İş Görüşmeleri hakkında basın kuruluşlarıyla röportajlar gerçekleştirdi.

Eskişehir Ticaret Odası Başkanı Metin Güler, Eskişehir Fuar Kongre Merkezi'nin ev sahipliğinde düzenlenecek olan Eskişehir Endüstri Fuarı ve fuar kapsamında düzenlenecek olan İkili İş Görüşmeleri hakkında basın kuruluşlarına bir dizi değerlendirmede bulundu. Fuar ve İkili İş Görüşmelerine ilişkin Anadolu Ajansı'nın sorularını yanıtlayan ETO Başkanı Metin Güler, Eskişehir'in yerel televizyonları olan Kanal 26 ve ES TV'de de röportajlar gerçekleştirdi.

Fuar ve ikili görüşmeler ilklere vesile olacak

Eskişehir Endüstri Fuarı'nın şehrimizde ilk kez düzenlendiği ve Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi'nin desteğiyle hayata geçirildiğini belirterek, fuarın Eskişehir Fuar Kongre Merkezi'nin kuruluş amacına hizmet edecek önemli organizasyonlardan biri olduğunu dile getirdi. Fuarın Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı'nın ve bünyesindeki önemli firmaların katılımıyla gerçekleşeceğini belirten Güler, ETO üyelerinin İkili İş Görüşmeleri kapsamında savunma sanayinin ve endüstrinin dev firmalarıyla da bir araya gelme fırsatı yakalayacağını söyledi.

MACARİSTAN'DAKİ İŞ FIRSATLARI MASAYA YATIRILDI

Telekonferans yöntemiyle düzenlenen toplantıda Macaristan ve Eskişehir arasında işbirliği yapılabilecek sektörler ile Macaristan'ın yatırımcılara sağladığı destek ve teşvikler anlatıldı.

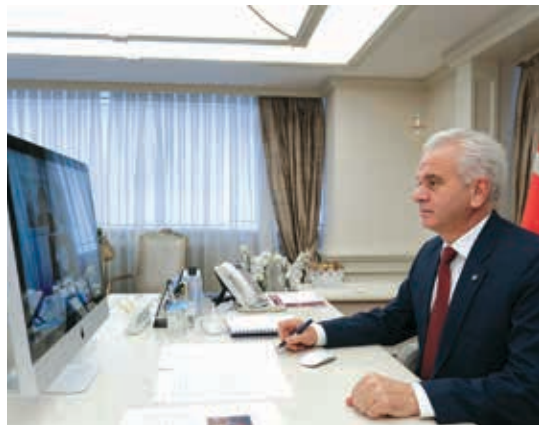

Eskişehir Ticaret Odası ve Macaristan Büyükelçiliği işbirliğinde "Türkiye - Macaristan İşbirliği ve Yatırım Fırsatları" başlıklı seminer düzenlendi. Telekonferans yöntemiyle gerçekleştirilen seminere ETO Başkanı Metin Güler ile Macaristan'ın Ankara Büyükelçisi Viktor Mátis konuşmacı olarak katıldı. Toplantıda konuşan ETO Başkanı Metin Güler, Macaristan ile Türkiye'nin köklü geçmişi ve dostluk bağlarına vurgu yaparak, bu diyaloğu Eskişehir ve Macaristan arasındaki ticari ilişkilere de yansıtmak istediklerinin altını çizdi.

Büyükelçi Viktor Mátis'ten tam destek

Toplantıda konuşan Macaristan'ın Ankara Büyükelçisi Viktor Mátis ise ETO üyelerine Macaristan'a gerçekleştirecekleri iş ziyaretlerinde destek olabileceklerini belirterek, ETO ve Macaristan Ticaret ve Sanayi Odası arasında işbirliği sağlanması için de katkı sağlayabileceklerini kaydetti. Toplantıda Macaristan ekonomisi hakkında detaylı bir sunum yapan Ticaret Müşaviri Peter Kövecsi-Olah ise ülkenin iş insanlarına ve yatırımcılara sağladığı fırsatlar, teşvik ve destekler hakkında bilgi verdi.

AFET FARKINDALIK EĞİTİMİ ETOTV'DEN YAYINLANDI

TOBB ve AFAD tarafından hazırlanan "İşyerleri için Afet Farkındalık Eğitimi" ETOTV'den yayınlandı. TOBB ve AFAD işbirliği protokolü kapsamında hazırlanan eğitimde iş yerlerinde afetlere karşı hangi önlemlerin alınması gerektiği anlatıldı. "2021 Afet Yılı" çalışmaları kapsamında AFAD tarafından hazırlanan online eğitimde işletmelerde karşılaşılabilecek riskler ve bu risklere karşı alınması gereken önlemler detaylı bir şekilde anlatıldı.

YENİ NESİL YÖNETİM STRATEJİLER PANELİ ETOTV'DE YAPILDI

Yazarlar, akademisyen ve uzmanlar ETOTV'de düzenlenen panelde Yeni Nesil Yönetim Stratejileri hakkındaki tecrübelerini ve tavsiyelerini paylaştı.

ETOTV'de telekonferans yöntemiyle Pandemi Süreci ve Sonrası Yeni Nesil Yönetim Stratejileri Paneli düzenlendi. 3 Bölüm halinde düzenlenen panelin birinci bölümü Eskişehir Genç Girişimciler Kurulu Üyesi Fatih Uğural'ın moderatörlüğünde ekonomist ve yazar Dr. Fatih Anıl ve Akademisyen Ardan Ergüven'in katılımıyla gerçekleşti. İlk bölümde pandemi sonrasında ekonomiyi bekleyen gelişmeler ve kurumsal kimliğin önemi anlatıldı.

Panelde ETO üyelerinin soruları cevaplandırıldı

TOBB Eskişehir İl Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Elif Gürkaynak'ın moderatörlüğünde gerçekleşen panelin ikinci bölümüne ise "Hizmetkar Liderlik" kitabının yazarı Mehmet Yıldırım Özel ve Rol Yapmayın" kitabının yazarı Ümit Anıl konuk oldu. Bu bölümde, liderliğin iş yaşamında önemi anlatıldı. ETO Meclis Üyesi Yasin Bakılan'ın yönettiği son bölümde ise "İkna: Oyun Şimdi Başlıyor" isimli kitabın yazarı Tamer Demirdelen ve "E-Başla" kitabının yazarı Mustafa Erkayhan tecrübelerini paylaştı. Panelde her bölümde ETO üyelerinin soruları da cevaplandırıldı.

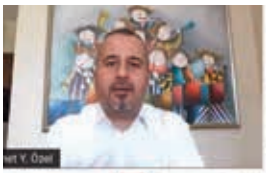

ETOTV'DE POLONYA BEYAZ EŞYA VE YAN SANAYİ SEKTÖRÜ TOPLANTISI

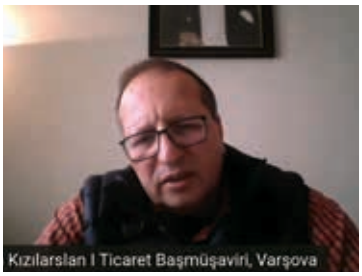
Kızılarslan I Ticaret Başmüşaviri, Varşova

ETOTV'de düzenlenen toplantıda Polonya'nın beyaz eşya ve yan sanayi sektörü için sağladığı fırsatlar ve ülke ekonomisinin mevcut durumu anlatıldı.

Eskişehir'in beyaz eşya sektöründeki işbirliğini geliştirmek ve yan sanayicilere yeni pazarlar hakkında bilgi vermek amacıyla ETOTV'de bilgilendirme toplantısı düzenlendi. Polonya Beyaz Eşya ve Yan Sanayi Sektör Tanıtım ve İş Fırsatları toplantısına ETO Başkanı Metin Güler ve Türkiye'nin Varşova Ticaret Başmüşaviri Attila Kızılarslan katıldı. Toplantıda konuşan ETO Başkanı Metin Güler, Eskişehir için beyaz eşya sektörü ve yan sanayisinin önemine vurgu yaparak, Türkiye'deki buzdolabı üretiminin %60'ının ve soğutucu kompresörleri üretiminin %95'inin Eskişehir'de gerçekleştirildiğini, bu potansiyelin şehir ekonomisindeki önemine dikkat çekti.

ETO üyelerine destek vermeye hazırız

Toplantıda konuşan Türkiye'nin Varşova Ticaret Başmüşaviri Attila Kızılarslan ise Polonya'nın beyaz eşya sektöründeki fırsatları hakkında detaylı olarak bilgi verdi. Polonya ekonomisinin yakaladığı ivme hakkında da bilgi veren Kızılarslan, ETO üyelerinin Polonyadaki iş fırsatlarını değerlendirebilmeleri için büyükelçilik olarak destek vermeye hazır olduklarının altını çizdi.

GÜLER'DEN KAN DOSTU OLMAYA DAVET

ETO Başkanı Metin Güler ve Türk Kızılay Batı Anadolu Bölge Kan Merkezi Müdürü Dr. Erkan Ergen katıldıkları basın toplantısı ile üyelerimizi kan bağışı yapmaya davet etti.

Eskişehir Ticaret Odası'nın Türk Kızılay Batı Anadolu Bölge Kan Merkezi işbirliğinde düzenleyeceği kan bağışı kampanyası basın toplantısıyla duyuruldu. Toplantı ETO Başkanı Metin Güler ve Türk Kızılay Batı Anadolu Bölge Kan Merkezi Müdürü Dr. Erkan Ergen'in katılımıyla gerçekleşti. Toplantıda konuşan ETO Başkanı Metin Güler, "Kan Dostlarımıza Açık Davet" sloganlı kampanyanın önemine dikkat çekerek, Eskişehir Ticaret Odası üyelerine kan bağışına destek olması çağrısında bulundu. Güler basın toplantısında, kan bağışının düzenleneceği tarihler ve kan bağışı aracının konumlanacağı noktalar hakkında da geniş kapsamlı bilgi verdi.

Pandemide kan ihtiyacı daha da arttı

Toplantıda konuşan Türk Kızılay Batı Anadolu Bölge Kan Merkezi Müdürü Dr. Erkan Ergen ise kan stoklarının pandemi sebebiyle azaldığını bu sebeple her kan bağışının hayat kurtarmada çok büyük önem kazandığını dile getirdi. Türk Kızılay'ın 153 yıldır zor zamanlarda milletin yanında olduğunu belirten Ergen, ETO üyelerinin de kan bağışına katılmasını umduğunu kaydetti.

ETO ÜYELERİNDEN KAN BAĞIŞINA YOĞUN DESTEK

Odamızın Türk Kızılay Batı Anadolu Bölge Kan Merkezi işbirliğinde düzenlediği kampanya ile şehir merkezi, BAKSAN ve TEKSAN sanayi sitesinde faaliyet gösteren üyelerimiz kan bağışında bulundu.

Odamız tarafından Türk Kızılay Batı Anadolu Bölge Kan Merkezi işbirliğinde kan bağışı kampanyası düzenlendi. Şehir merkezi, BAKSAN ve TEKSAN sanayi sitesinde gerçekleştirilen kampanyaya ETO üyeleri yoğun ilgi gösterdi. Kampanya hakkında bilgi veren ETO Başkanı Metin Güler, kan temini için tüm vatandaşlara, kurum ve kuruluşlara görev düştüğünü belirterek, Eskişehir Ticaret Odası üyelerinin de bu çağrıya cevap verdiğini belirterek, kan bağışı kampanyasına destek veren ETO üyelerine teşekkür etti.

Kan Merkezi Müdürü Ergen'den ETO'ya teşekkür

Türk Kızılay Batı Anadolu Bölge Kan Merkezi Müdürü Dr. Erkan Ergen ise kan stoklarının pandemi sebebiyle azaldığını belirterek, Ramazan ayı öncesi bu eksikliği gidermenin çok önem taşıdığını belirterek, her kan bağışının 3 hayatı kurtardığının altını çizdi. Ergen, kan bağışı için kampanya düzenlemesinden dolayı Eskişehir Ticaret Odası'na teşekkür etti.

GANA İLE KARŞILIKLI TİCARET GÖRÜŞÜLDÜ

ETO Başkanı Metin Güler, odamızı ziyaret eden Gana Ticaret Müsteşarı Patrick Osei Bonsu ile Eskişehir ile Gana arasındaki ticareti geliştirmek için atılacak adımları istişare etti. Gana Ticaret Müsteşarı'nın ziyaretinden duyduğu memnuniyeti ifade eden Güler, Eskişehir'in ihracatını geliştirmek, sanayici üyelerin dış ticaretten aldığı payı artırmak için tüm dünya ülkeleriyle işbirliğine hazır olduklarının altını çizdi. Gana'yı da bu noktada bir partner olarak gördüklerini kaydeden Güler, karşılıklı ticareti geliştirmek için işbirliğinin önemini vurguladı.

İşbirliği yapılabilecek sektörlerde desteğe hazırız

Gana Ticaret Müsteşarı Patrick Osei Bonsu ise Eskişehir'in ticaret ve sanayi potansiyeli hakkında bilgi sahibi olduklarını belirterek, petro-kimya, demir-çelik, alüminyum, ilaç sanayi, otomotiv hammadde, kumaş/tekstil, bitkisel yağ üretiminde ortak iş yapabileceklerine dikkat çekti. Eskişehirli iş insanlarını yatırıma ve işbirliğine davet eden Bonsu, her iki tarafın iş insanlarını bir araya getirmek için destek vermeye hazır olduklarını dile getirdi.

CHP MİLLETVEKİLLERİ'NDEN ETO'YA ZİYARET

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Eskişehir Milletvekilleri Utku Çakırözer ve Dr. Jale Nur Süllü, Eskişehir Ticaret Odası Başkanı Metin Güler'i makamında ziyaret etti. Güler ziyarette, COVID-19 salgının Eskişehir ekonomisi üzerindeki etkileri, ETO üyelerinin salgın nedeniyle yaşadıkları sorunlar hakkında bilgi verdi. Üyelerin talep ve beklentilerini de CHP Eskişehir Milletvekilleri Utku Çakırözer ve Dr. Jale Nur Süllü'ye aktaran Güler, süpermarket zincirlerinin sebep olduğu haksız rekabetin de sona ermesi gerektiğine dikkat çekti.

Şehir ekonomisine yön veren kuruluşların nabzını tutuyoruz

Cumhuriyet Halk Partisi Eskişehir Milletvekilleri Utku Çakırözer ve Dr. Jale Nur Süllü ise süpermarket zincirlerinin sebep olduğu haksız rekabeti Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde gündemine alınması için çalışacaklarını söyledi. Tüccarın, sanayicinin ve esnafın sıkıntılarını ve taleplerini dinlediklerini belirten CHP Eskişehir Vekilleri Çakırözer ve Süllü, bu kapsamda şehir ekonomisine yön veren ve ekonominin nabzını tutan kurum ve kuruluşları ziyaret ettiklerini kaydetti.

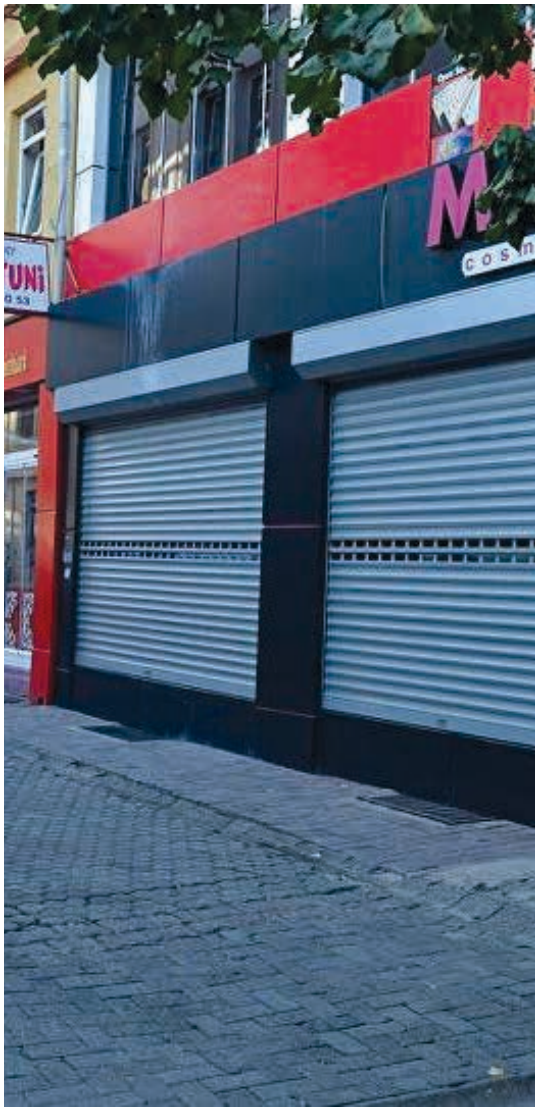

TÜCCARA TAM KAPANMA DESTEĞİ VERİLMELİ

Güler, tam kapanma tedbirleri kapsamında faaliyetlerine ara verilen işletmelere destek verilmesi ve devlete karşı olan yükümlülüklerinin ertelenmesi gerektiğini vurguladı.

ETO Başkanı Metin Güler, video konferans yöntemiyle gerçekleştirilen nisan ayı meclis toplantısında COVID-19 virüsüyle mücadele kapsamında alınan tam kapanma tedbirleri hakkında değerlendirmede bulundu. Tam kapanma tedbirlerinin gerekli olduğunu belirten Güler, ancak işletmelerini kapatmak zorunda olan tüccar ve esnaf için de desteğin hayati önem taşıdığını ve bu durumun telafi edilmesi gerektiğini söyledi. Hizmet sektörünün aralıklı kısıtlama veya kapanma tedbirleriyle faaliyetlerine ara vermek zorunda kaldığının altını çizen Güler, kapanan işletmelerinin vergi, SGK vb gibi devlete karşı olan yükümlülüklerinin de ertelenmesi gerektiğine dile getirdi.

GÜLER, ZİNCİR MARKETLERİN HAKSIZ REKABETİNE TEPKİ GÖSTERDİ

ETO Başkanı Metin Güler, küçük ölçekli işletmelerin süpermarket zincirleri karşısında yaşadığı mağduriyet sebebiyle değerlendirmede bulundu. Güler açıklamasında, süper market zincirlerinin hafta sonu kısıtlamalarını fırsata çevirerek hem ticaretlerine devam ettiğini hem de A'dan Z'ye her ürünü satmayı sürdürüp haksız rekabete sebep olduklarını kaydetti. Eskişehir'deki zincir süpermarket sayısının ilçelerle birlikte 400'ü aştığını belirten Güler, pandeminin zincir marketler için avantaja dönüştüğünü ve tüm iş yerleri kapalıyken bu marketlerin gıda maddesinin yanı sıra kırtasiyeden züccaciyeye, beyaz eşyadan otomobil lastiği ve ekipmanlarına kadar A'dan Z'ye her ürünü satmayı sürdürdüğünü dile getirdi. Güler'in zincir marketlerin sebep olduğu haksız rekabete dair değerlendirmesi kamuoyunda ve basında geniş yer buldu.

GÜLER TÜRKİYE'NİN İLK BEŞYÜZ FİRMASI ARASINA GİREN ŞİRKETLERE TEŞEKKÜR ETTİ

ETO Başkanı Metin Güler, yaptığı basın açıklamasıyla Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer alan Eskişehir merkezli firmalar ve Eskişehir'de tesisleri bulunan şirketleri tebrik etti. Güler açıklamasında Eskişehir merkezli olan Eti Gıda, TEİ, Alp Havacılık, Peyman Kuruyemiş ve Yurtbay Seramik'in Türkiye'nin Büyük 500 Sanayi Kuruluşu arasında yer almayı başardığını söyledi. Bu firmaların yanı sıra Eskişehir'de üretim yapan ve tesisleri bulunan Arçelik, Elvan Gıda, Modern Oluklu Mukavva, İzocam, Coşkunöz Metal, Ford, Konveyor, Pınar Süt, Tarım Kredi, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları, Eti Maden, Yorglass Cam ve Türkiye Şeker Fabrikaları'nın da Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasına girdiğini belirten Güler, bu başarıda emeği geçen tüm firmalara teşekkür etti. Bu sıralamada daha çok Eskişehir firması olmasını temenni ettiğini belirten Güler, ekonominin üretim ve istihdamla yükseleceğini vurguladı.

İŞLETMELERE PANDEMİ DÖNEMİNDE ÜÇÜNCÜ GIDA YARDIMI

ETO tarafından işletmelere gönderilen 1100 koli gıda yardımıyla birlikte pandemi sürecinde oda tarafından yapılan gıda yardımı 4600'e ulaştı.

COVID-19 salgını nedeniyle faaliyetlerine ara vermek zorunda kalan işletmelere ETO tarafından 3'üncü kez gıda yardımı yapıldı. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin desteğiyle meslek komiteleri aracılığıyla 1100 koli gıda ulaştırıldı. Yardımlar hakkında değerlendirmede bulunan ETO Başkanı Metin Güler, pandeminin en çok hizmet sektörünü etkilediğinin altını çizdi. Bu sebeple hizmet başta olmak üzere salgının etkilediği sektörler için üçüncü kez gıda yardımı yaptıklarını belirten ETO Başkanı Güler, son gerçekleştirdikleri gıda yardımıyla birlikte odanın 4600 kişiye gıda yardımı sağladığını ifade etti. Güler üyelerin yanında olmaya devam edeceklerinin de altını çizdi.

GÜLER'DEN ÜYELER İÇİN İSTİŞARE ZİYARETİ

Eskişehir Ticaret Odası Başkanı Metin Güler, Tornacılar, Oto Tamirciler, Küçük Sanayiciler Odası Başkanı Adnan Karamanlı ve TEKSAN Sanayi Sitesi Başkanı Ramazan Karamanlı ile üyelerin talep ve beklentilerini istişare etmek üzere bir araya geldi. Güler'in ziyaretine ETO Meclis Başkanı Halil İbrahim Ara ve Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Özgür Alp de eşlik etti. Ziyaretlerde konuşan Güler, bölgede faaliyet gösteren üyelerin Tornacılar, Oto Tamirciler, Küçük Sanayiciler Odası ve TEKSAN Sanayi Sitesi üyeleriyle ortak talep ve beklentileri olduğunu kaydetti. Üyelerin ortak talep ve beklentilerine yönelik değerlendirmede bulunacaklarını belirten Güler, istişarenin önemine dikkat çekti. Ziyaretten duyduğu memnuniyeti ifade eden Tornacılar, Oto Tamirciler, Küçük Sanayiciler Odası Başkanı Adnan Karamanlı ile TEKSAN Sanayi Sitesi Başkanı Ramazan Karamanlı, taleplerin yerine getirilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla temasların sağlanacağını, kendi odaları bünyesinde çözülebilecek meseleleri de gündeme alacaklarını dile getirdiler.

GÜVEN BORÇA VİDEO EĞİTİM SERİSİYLE ETOTV'DE

YouTube platformu üzerinden izleyicilerine ulaşan ETOTV, alanında öncü isimleri izleyicilerle buluşturmaya devam ediyor. Yayınladığı eğitim ve seminerlerle fark yaratan ETOTV'nin son konuğu Türkiye'nin önemli marka danışmanlarından biri olan, Markam Danışmanlık kurucusu Güven Borça oldu. Borça, beş bölümden oluşan Marka Yönetimi eğitimi serisiyle marka yaratmanın önemini, marka oluşturma sürecini, markalaşmanın ülke ekonomisine katkısı hakkındaki tecrübelerini paylaştı.

ESKİŞEHİR AB BİLGİ MERKEZİ ÖĞRENCİLERE ÇEVRE BİLİNCİNİ ANLATTI

Eskişehir Ticaret Odası bünyesinde faaliyet gösteren Eskişehir AB Bilgi Merkezi, Dünya Çevre Günü kapsamında anasınıflarında ve ilkokullardaki öğrencilerle atölye çalışmaları yaptı. Çevre günü kapsamında Kurtuluş, Maraşel Fevzi Çakmak, 23 Nisan, Milli İrade, Korgeneral Lütfü Akdemir İlkokulları ile Seçil Akkurt ve Eczacı Faruk Erden Anaokullarında eğitim çalışmaları yapıldı. Uygulanan program kapsamında, profesyonel masal anlatıcıları ve yaratıcı drama liderleri tarafından, "Sıfır Kirlilik" çerçevesinde; öğrencilerin çevre kirliliğine karşı duyarlıklarının artmasına yönelik etkinlikler yapıldı. Ayrıca AB Türkiye Delegasyonu Lokum kitap serileri okunarak, öğrenciler ile doğaçlama çalışmalar gerçekleştirildi. Etkinliklere 7 okuldan 520 öğrenci katıldı. Program kapsamında, Eskişehir Ticaret Odası Başkanı Metin Güler de Milli İrade İlkokulu'ndaki eğitim çalışmalarında öğrenciler ile bir araya geldi. ETO Başkanı Güler, öğrencilere karne almaları ve Dünya Çevre Günü vesilesiyle şapka ve hikâye kitapları hediye etti.

BİZDEN HABERİNİZ OLSUN!

ESKİŞEHİR fuar kongre merkezi

www.efkm.com.tr | eskisehirfkm | eskisehirfkm | eskisehirfkm

KAPAK KONUSU

YENİ NORMAL MÜMKÜN MÜ?

YENİ NORMALDE YÜKSEKÖĞRETİM

Eğitimdeki kayıpların telafisi hem çok güç hem de uzun zaman alacağa benziyor.

Prof. Dr. Naci GÜNDOĞAN
YÖK Yürütme Kurulu Üyesi

COVID-19 Pandemisi sonrası "yeni normal" için hayatın her alanında söylenen bir söz var: "hiçbir şey eskisi gibi olmayacak". Son bir buçuk yıldır dünyanın yaşadığı küresel salgın hayatın her alanında olduğu gibi eğitim üzerinde de derinden yıkıcı etkiler ortaya çıkarmıştır. Nitekim pandemi nedeniyle eğitim kurumlarının kapatılması ve yüz yüze eğitime ara verilmesiyle, dünyada tüm eğitim düzeylerinden yaklaşık 2 milyara yakın öğrencinin eğitimi kesintiye uğramıştır. Bu dönemde birçok alanda uğranılan özellikle ekonomik kayıplar elbette bir şekilde telafi edilebilirken eğitimdeki kayıpların telafisi hem çok güç hem de uzun zaman alacağa benziyor.

Küresel salgın dönemindeki uzaktan eğitim: acil durum uzaktan eğitimi

Öncelikle küresel salgının başladığı dönemden günümüze kadar üniversitelerimizde uzaktan öğretim araçları kullanılarak yapılan eğitimi acil durum uzaktan eğitimi (emergency remote education) olarak adlandırmamız gerekiyor. Elbette bu süreçte verilen eğitimin kalitesinin sorgulanması son derece normal. Ancak bu noktada öncelikle, verilen eğitimin niteliğini sorgulamak yerine eğitim ve öğretimin sürekliliğinin sağlanmasının da önemli olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır. Bu süreçte ne eğitimi verenlerin, ne eğitim alanların ne de alt yapının böylesine bir durumda yeterli olması beklenemezdi. Neticede, ortada bir zaruret hali bulunuyordu. Dolayısıyla, bu dönemi sorgulamak yerine yükseköğretimin gelecekteki durumunu

> "Bu dönemi sorgulamak yerine yükseköğretimin gelecekteki durumunu tartışmak ve bu duruma göre hazırlıklar yapmak daha anlamlı olacaktır."

tartışmak ve bu duruma göre hazırlıklar yapmak daha anlamlı olacaktır.

Bu olağanüstü süreçte tüm dünyada olduğu gibi bizde de önemli sorunlarla karşılaşıldı. Bu sorunlardan bazıları şöyle sıralanabilir:

- Altyapı sorunları,
- Bazı öğrencilerin teknolojik araçlara ve internet erişimine sahip olamaması sorunu,
- Uzaktan öğretime uygun ders içeriklerinin eksikliği,
- Öğretim elemanları ve öğrencilerin uzaktan öğretim konusundaki tecrübesizlikleri,
- Özellikle tıp, diş hekimliği, eczacılık ve mühendislik başta olmak üzere uygulama ağırlıklı programlarda yaşanılan sorunlar,
- Ölçme değerlendirme alanındaki sorunlar.

Bir kere, tüm dünyanın aynı anda uzaktan öğretim araçlarına yüklenmesiyle birlikte altyapı sorunları yaşanmaya başlandı. Bu süreçte öğrenme yönetim sistemi (LMS) ve canlı ders platformuna ve tabi ki öğrenci sayılarına göre yeterli sunucu kapasitesine sahip olmayan birçok üniversitemiz için bu durum önemli bir sorun oldu.

Bazı öğrencilerin uzaktan öğretim için gerekli teknolojik araçlardan ve internet erişiminden yoksun olmaları, tüm dünyada olduğu gibi bu süreçte önemli bir sorun olarak bizim de karşımıza çıkmıştır. Bu sorunu çözmek adına, özellikle sınav dönemlerinde öğrencinin ikamet ettiği ildeki üniversitelerin ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okulların altyapılarından yararlanılması gibi geçici çözümler bulunmuştur.

Diğer bir sorun, uzaktan öğretime uygun ders içeriklerinin hazır olmamasıydı. Uzaktan öğretimi canlı dersten ibaret görmemek gerekir. Bunun yanında öğrencinin kendi kendine öğrenmesini sağlayacak nitelikte ders içeriğinin hazırlanması elzemdir. Bu içeriğin hazırlanması, dersin alan uzmanlarının yanında uzaktan öğretim tasarımcılarının da elinin değmesi gereken, zaman alan, meşakkatli ve yoğun emek gerektiren bir süreçte gerçekleşir. Dolayısıyla tüm bu hazırlıklar yapılmadan, sadece öğretim elemanının bilgisayarın karşısında, yüz yüze eğitimde sınıfta anlattığı şekilde dersini vermesi verimli bir uygulama değildir.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin dijital yeterlik düzeyleri ve uzaktan öğretim konusundaki tecrübesizlikleri özellikle bu süreçte uzaktan öğretimin kalitesini olumsuz yönde etkileyen önemli bir faktör olmuştur.

Kampüs eğitiminin kendilerine sağladığı sosyal ortamdan uzak kalmaları nedeniyle öğrencilerin bu süreçte önemli bir motivasyon kaybı yaşamış olmalarını da doğal karşılamak gerekir. Nitekim üniversitelerde çevrimiçi derslere katılımın başlangıçta yüksek olmakla birlikte ilerleyen süreçte bir düşüş göstermesi bunun bir göstergesidir. Bununla birlikte, YÖK tarafından yapılan anket çalışmasının ortaya

koyduğu üzere, özellikle İstanbul'daki üniversitelerde, uzaktan öğretimde sabah derslerine katılımın yüz yüze derslere katılımdan oldukça yüksek oranda gerçekleşmiş olması da uzaktan öğretimin sağladığı bir avantaj olarak kabul edilebilir.

Bu süreçte yaşanan en önemli sorunlardan birisi de ölçme değerlendirme alanındaki sorunlardır. Bunu sadece yaşadığımız süreçteki uygulamalarla ilgili olarak düşünmemek gerekir. Uzaktan öğretimde öğrenci, yüz yüze öğretime oranla eğitim ortamıyla daha fazla "kendi başına" kalmaktadır. Çevrimiçi sınavların güvenlik sorunlarının tamamen ortadan kaldırılamayacağı düşünüldüğünde, sadece sınavların ders geçme notu üzerindeki ağırlıklarının düşürülmesi ve bunların yerine süreç izlemeye dayalı ve eğitim içeriğinin içine gömülmüş analitiklerin ders geçme notu üzerindeki ağırlıklarının yükseltilmesi öğrenciler hakkında daha güvenilir kararlar alınmasını sağlayabilir. Bu durum, öğrencilerin çoğunluğunun yaptığı, sınav öncesi birkaç gün ders çalışarak dersi geçmeye çalışmasının önüne geçilmesini ve öğrencinin her dersi ciddiye alarak, can kulağıyla dinlemesini sağlayacaktır. Böylece öğrencilerde sınav haftalarında oluşan sınav kaygılarının da azalması ve her dersin bir sınav niteliği taşıması sağlanabilir.

Yükseköğretim Kurulu'nun yeni düzenleme ve projeleri

Yükseköğretim Kurulu (YÖK), pandemi ilanıyla birlikte harekete geçerek, mevzuatın kendisine verdiği yetki çerçevesinde, bir taraftan pandemi döneminde eğitim öğretimle ilgili süreci kolaylaştıran kararlar alırken diğer taraftan da geliştirdiği projelerle dijital altyapısı yeterli düzeyde olmayan üniversitelere önemli destekler sağlamıştır.

Yeni normalde, tüm dünyada planlı eğitsel eylemler bağlamında harmanlanmış öğrenme (blended learning) uygulamalarının yanı sıra HyFlex (hybrid flexible) uygulamalara doğru bir yönelim olacağını öngörenYÖK,"Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usül ve Esaslar"da yaptığı değişiklikle, pandemi dönemiyle sınırlı olmayan, yeni normalde de geçerli olacak bazı düzenlemeler gerçekleştirmiştir. Buna göre; "Her yarıyılda eğitim-öğretim dönemi başlamadan en geç dört hafta

önce ilgili yükseköğretim kurumlarının senatoları tarafından uygun görülmesi ve Yükseköğretim Kurulu'na bildirilmesi halinde, birinci ve ikinci öğretim programlarındaki **derslerin en fazla %40'ı** sadece uzaktan öğretim yolu ile verilebilir. Uzaktan öğretim yoluyla verilecek derslerin tespitinde programın AKTS değeri ya da programda alınması gereken ders sayısından hangisinin temel alınacağına yükseköğretim kurumlarının senatoları tarafından karar verilir (6/c)". "Her yarıyılda eğitim-öğretim dönemi başlamadan en geç dört hafta önce yükseköğretim kurumlarının senatoları tarafından uygun görülmesi halinde, birinci ve ikinci öğretim programlarında **yüz yüze yürütülen her bir ders özelinde** o dersin toplam ders saatinin/müfredatının **%40'ını** aşmamak üzere bir kısmı uzaktan öğretim yoluyla verilebilir (6/h)".

Mevzuat düzenlemelerinin yanısıra bu dönemde birçok proje hayata geçirilmiştir. *Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Projesi, Uzaktan Eğitim Platformu Projesi, YÖK Dersleri Platformu, YÖK Sanal Laboratuvar Projesi, YÖK Anadolu Projesi* bunlardan sadece öne çıkan projelerdir. Özellikle 2018 yılının sonlarında, 2006 yılı sonrasında kurulan 8 üniversitedeki pilot uygulamayla başlatılan **Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Projesi,** üniversitelerimizde bu alanda önemli bir farkındalık oluşmasına da katkı sağlamıştır. Proje kapsamında Anadolu Üniversitesi aracılığıyla, seçilen 16 üniversitede, 10 binin üzerinde öğretim elemanına ve 60 binin üzerinde öğrenciye dijital yetkinliklerini geliştirmeye yönelik eğitim verilmiştir.

11 Haziran 2020 tarihinde başlatılan **YÖK Sanal Laboratuvar Projesi**de Yükseköğretimde Dijital Dönüşümün bir başka ayağını oluşturmaktadır. YÖK tarafından hazırlanan proje ile öncelikle laboratuvar uygulamalarının en yoğun olduğu Genel Kimya ve Genel Fizik Laboratuvarı dersleri belirlenmiştir. Projede 11 Farklı üniversiteden 24 Akademisyen ile TÜBİTAK'tan 12 uzman görev almıştır. 26 Ekim 2020 tarihinden itibaren YÖK Sanal Laboratuvar uygulaması ilk etapta Dijital Dönüşüm Projesinde yer alan 18 üniversitenin fen ve mühendislik fakülteleri ile MYO'ların çeşitli programlarında öğrenim gören 15 bin civarındaki öğrencinin hizmetine sunulmuştur. Bahar döneminden itibaren Anadolu'da bulanan 30 üniversite daha sürece dahil edilmiştir. Böylece, 48 devlet üniversitesinde YÖK Sanal Laboratuvarından yararlanan öğrenci sayısı 50 bini aşmıştır. Uygulamanın yeni normalde de talep eden tüm üniversitelerin hizmetine sunulması YÖK tarafından planlanmaktadır.

> Birçok şirket, kurdukları çevrimiçi öğrenme platformları, uygulamalı eğitimler ve bu yolla verdikleri sertifikalarla üniversitelerin rakibi olmaya başladı.

Yükseköğretimde rekabet kızışıyor, sürece yeni aktörler dahil oluyor

Eskiden yükseköğretim kurumlarının kendi aralarındaki rekabetten söz ediliyordu. Artık rekabet daha da kızışıyor, yeni aktörler devrede. Birçok şirket, kurdukları çevrimiçi öğrenme platformları, uygulamalı eğitimler ve bu yolla verdikleri sertifikalarla üniversitelerin rakibi olmaya başladı. Udemy, Coursera, EdX, FutureLearn gibi e-öğrenme platformlarının yanında Huawei Akademi ve Google gibi teknoloji şirketleri sertifika programları düzenlemeye başladılar. Önümüzdeki dönemde bu türden girişimlerin sayısının daha da artması bekleniyor. Zaten özellikle son yıllarda yükseköğretime ve değerine ilişkin algılar keskin

bir düşüş göstermekteydi. ABD'de yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, 2013'te Amerikalıların %70'i üniversite eğitiminin "çok önemli" olduğunu düşünürken, bu oran 2019'da %50'ye düşmüştür. Aynı araştırmaya göre yetişkinlerin %13'ü, 2013'teki oranın (%6) iki katından fazla, yükseköğretimin "çok önemli olmadığına" inanmaktadır (Nietzel, 2019:1). Yeni normalde bu eğilimin devam etmesi şaşırtıcı olmayacaktır.

Ayrıca, üniversitelerin önümüzdeki yıllarda birçok ekonomik sorunla karşı karşıya olacağı da tahmin edilmektedir."Johns Hopkins Üniversitesi gibi zengin özel ABD üniversiteleri, gelecek mali yılda yüz milyonlarca dolar kaybetmeyi bekliyor. Birleşik Krallık danışmanlık firması London Economics'e göre, Birleşik Krallık üniversiteleri, öğrenci kayıtlarında öngörülen düşüşler nedeniyle, gelecek yıl toplu olarak en az 2,5 milyar sterlin kayıpla karşı karşıyalar. Yakın zamanda yayınlanan bir hükümet raporuna göre, Avustralya üniversiteleri bu yıl 7 bini araştırma alanında olmak üzere 21 bin tam zamanlı çalışanı işten çıkarabilir. Bu dönemin en büyük sorunlarından birisi, uluslararası öğrencilerden elde edilen gelirdeki düşüş olacaktır. Yükseköğretim politikası üzerine çalışan Andrew Norton, ağırlıklı olarak Çin'den gelen öğrenciler tarafından ödenen öğrenim ücretlerine bel bağlayan Avustralya üniversitelerinin 3-5 milyar Avustralya doları kaybetmeyi beklediklerini söylüyor" (Witze, 2020:164).

Öğreten odaklı eğitimden öğrenen odaklı eğitime

Yükseköğretimde uzaktan öğretim teknolojilerinin daha yoğun kullanımıylabirlikte öğrenciler, eğitim ve öğretim ortamında daha fazla "kendi başlarına" kalmaya başlamışlardır. Etkileşimin sınırlı olduğu bir ortamda öğrencinin ilgisinin de doğal olarak azalacağı bir gerçektir. Aslında aynı şey yüz yüze eğitim için de söz konusudur. Derse aktif katılımının sınırlı olduğu bir sınıf ortamında da öğrencinin derse ilgisi sınırlı kalır. Dolayısıyla uzaktan öğretimde öğrencinin ilgisini çekebilmek ve motivasyon düzeyine artırmak için yapılması gereken, etkileşimi mümkün olduğunca artırmaktır. Önü-

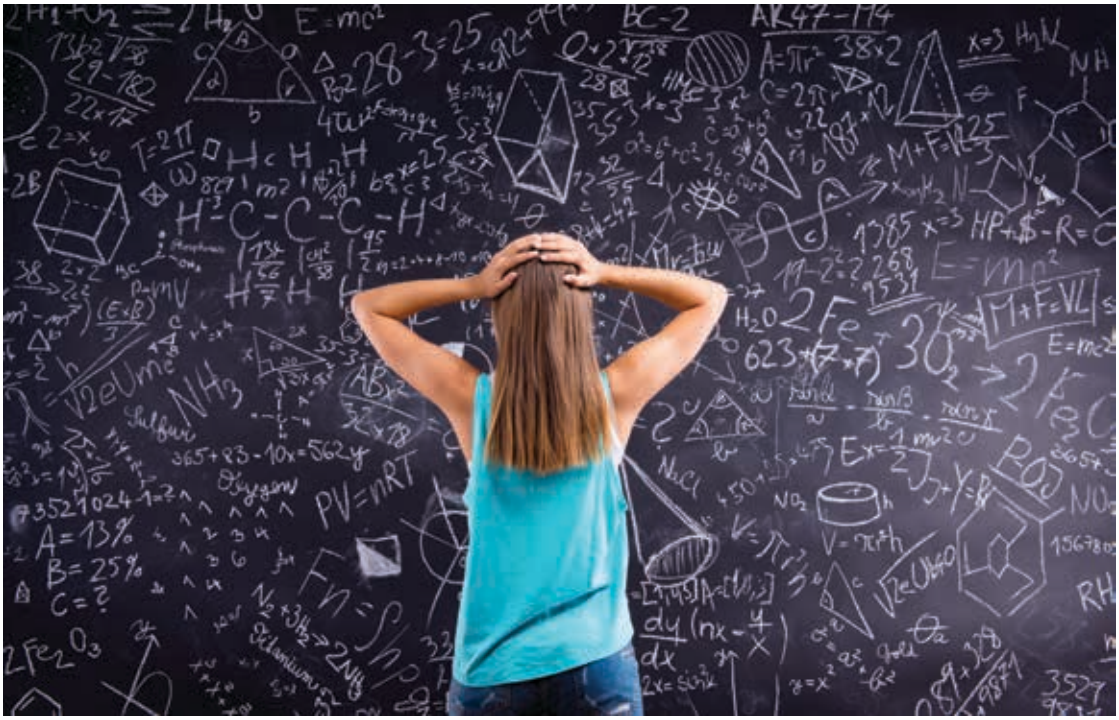

müzdeki dönemde gerçekleşecek uzaktan öğretim uygulamaları **öğreteni değil öğreneni merkeze alan ve etkileşimi daha yoğun kullanan** bir tarzda gerçekleşecektir. Dolayısıyla yükseköğretimde önümüzdeki dönemin en önemli eğilimi öğretenin yani öğretim elemanının değil; öğrenenin yani öğrencinin merkeze alınması olacaktır.

Sınav odaklı ölçme değerlendirmeden süreç odaklı ölçme değerlendirmeye

Pandemi süreci bize eğitim öğretim sistemimizin ne kadar sınav odaklı olduğu gerçeğini bir kere daha göstermiştir. Dolayısıyla sınav güvenliğini sağlayamadığımızda öğrencilerde öğrenmeye yönelik büyük bir motivasyon kaybının ortaya çıktığı da görülmüştür.

Yüzyüze öğretim ortamlarında daha çok geleneksel sonuç odaklı ölçme değerlendirme tercih edilmekte ve süreç sonunda gözetimli sınavlar yapılmaktadır. Bu sınavlar normal koşullar altında gözetimli olarak okullarda yapılmaktayken küresel salgın döneminde zorunlu olarak çevrimiçi ortama taşınmıştır. Çevrimiçi ortamlarda yapılan sınavlarda sınav güvenliği en çok göz önünde bulundurulması gereken konudur. Bu yüzden eski alışkanlıkları çevrimiçi ortamlara taşımak yerine sürecin değerlendirilmesi daha geçerli bir yaklaşım olacaktır. Süreç odaklı ölçme ve değerlendirme sistemi; öğrencinin ne kadar bildiğini değil, neleri öğrenip neleri öğrenemediğini süreç içinde belirleyen ve öğrenme eksiklerini gidermek için iyileştirme süreci hazırlayan bir yaklaşıma sahiptir. Öğretim sürecinin her anında öğrenci gelişiminin izlenebilmesi sayesinde eksikliklerin tespit edilmesi ve geri bildirim verilmesi yoluyla eğitim öğretim sürecinin niteliğinin hızlı bir şekilde iyileştirilmesi hedeflenmektedir. Uzaktan öğretimde süreç odaklı ölçme değerlendirme sistemi geliştirildiğinde öğreticinin sadece bilgi veren bir rolden öğrenenlere rehberlik eden bir role dönüşeceği söylenebilir.

> Öğretim sürecinin her anında öğrenci gelişiminin izlenebilmesi sayesinde eksikliklerin tespit edilmesi ve geri bildirim verilmesi yoluyla eğitim öğretim sürecinin niteliğinin hızlı bir şekilde iyileştirilmesi hedeflenmektedir.

Ölçme ve değerlendirme süreçlerinde yaşanan hızlı dijitalleşme, her ne kadar COVID-19 krizi süresince bazı çözümler getirse de dijital ayak izleriyle ortaya çıkan veriler ve bu verilerin nasıl kullanılacağına yönelik kaygıları ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda dijital ortamda ölçme ve değerlendirme süreçlerinin nasıl yürütüleceği kadar veri gizliliğinin nasıl sağlanacağı ve bu verinin etik çerçeveler kapsamında nasıl kullanılacağı da üzerinde düşünülmesi gereken önemli bir konudur (Bozkurt, 2020:121).

Dijital dönüşümün hız kazandığı ve dijital becerilerin öne çıktığı bir yükseköğretime doğru

Pandemi ile çizilen tablo, genelde tüm eğitim sisteminde özelde ise yükseköğretim sisteminde dijital dönüşümün önemini ve gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bununla beraber, dijital dönüşüm salt teknoloji yatırımı değil, dijital teknolojilerle desteklenen süreçlerin geliştirilmesi şeklinde yorumlanmalıdır. Bu düşüncelere ek olarak dönüşümün merkezinde kurumlar değil, öğrenenlerin ihtiyaçları olmalı; mevcut gereksinimlerin yanı sıra eğitim kurumlarını

geleceğe taşıyacak vizyon ortaya konmalıdır. Bu bağlamda dijital dönüşüm sürecinde sadece teknolojiye dayalı altyapının değil, zihinsel dönüşümün de gerçekleşmesi, dönüşen ekosistemindeki paydaşların dönüşümü kabullenerek süreci hızlandırması beklenmektedir. Pandemi ile beraber gözlenen durumlardan birisi de bazı kurumların altyapı olarak dönüşümü gerçekleştirmesine rağmen zihinsel dönüşüm gerçekleşmediği için öğretenlerin ve öğrenenlerin direnç göstermesi, değişimi ve yeni paradigmayı anlamakta zorlanmalarıdır (Bozkurt, 2020:124).

Yaşanan dijital dönüşüm süreçleri yeni fırsatlar ve iş imkanları yaratırken, aynı zamanda dijital ortamlarda varolmak için bireylerin yeni beceriler ve yetkinliklere de sahip olmalarını zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyladijital çağda doğan bugünün üniversite öğrencilerine verilecek eğitimin ve kazandırılacak becerilerin de bu doğrultuda gerçekleştirilmesi yükseköğretim kurumlarının öncelikleri arasına girecektir. Bu nedenle üniversiteler bir yandan dijital dönüşümü; öğrenme, araştırma ve yönetim süreçlerinde gerçekleştirirken diğer taraftan da öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin dijital beceri ve yetkinliklerini artırmanın yollarını arayacaklardır.

Sonuç

İçinden geçtiğimiz pandemi süreci her alanda olduğu gibi yükseköğretimde de önemli bir dönüşüme yol açmaktadır. John Daniel'in dediği gibi; "aslında üniversitelerin dijital öğretim teknolojilerini artan oranda kullanımına yönelik planları zaten vardı. Ancak pandemi yıllar alacak bu sürece aylar içerisinde geçilmesini sağlamış oldu" (Daniel, 2020:1). "Gerçek değişiminderin krizde gerçekleştiğini" söyleyen OECD Eğitim Dairesi Başkanı Andreas Schleicher, artık geriye dönüşün mümkün olmadığını ve "cinin tekrar şişeye konamayacağını" belirtiyor (Anderson, 2020:3). Herşeyin özeti, yükseköğretimde yeni dönemi iyi okumak ve buna göre hazırlık içinde olmak gerekiyor.

KAYNAKLAR

- Anderson Jenny (2020), **"The Coronavirus Pandemic is Reshaping Education"**, QUARTZ,https://qz.com/1826369/how-coronavirus-is-changing-education/
- Bozkurt Aras (2020), **"Koronavirüs (COVID-19) Pandemi Süreci ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal ve Yeni Eğitim Paradigması"**, AÇIKÖĞRETİM UYGULAMALARI VE ARAŞTIRMALARI DERGİSİ, C.6, S.3.
- Daniel S. John (2020), **"Education and the COVID-19 Pandemic"**, PROSPECTS 49.
- Nietzel Michael (2019), **"Americans' View of Higher Education Takes a Major Drop"**
- (https://www.forbes.com/sites/michaeltnietzel/2019/12/12/americans-view-of-higher-education-takes-a-major-drop/?sh=f-9127515ba58)
- Witze Alexandra (2020), **"Universities Will Never be the Same After the Coronavirus Crisis",** NATURE(https://www.nature.com/articles/d41586-020-01518-y).

HES KODUNUZU ALDINIZ MI?

Odamıza giriş yaparken HES Kodu bildirme zorunluluğu bulunmaktadır!

HES Kodu "Oluşturma"

1

Hayat Eve Sığar uygulamasında **"HES kodlarım"** sekmesine tıklanır.

2

Açılan ekranda **"süreli veya süresiz"** olarak HES Kodu oluşturulabilir.

3

Tebrikler! **HES Kodunuzu oluşturdunuz.** Bu ekranda HES kodunuzu **paylaşabilir** veya sağ üstte bulunan QR bölümünden **HES** kodunuzu okutabilirsiniz.

HES Kodu "Sorgulama"

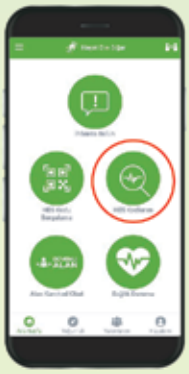

1

Hayat Eve Sığar uygulamasında **"HES kodlarım"** sekmesine tıklanır.

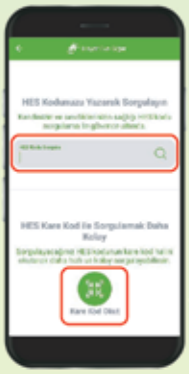

2

Sorgulanmak istenen kişinin **HES kodu** yazılarak veya HES koduna ait **Kare Kod** okutularak sorgulama işlemi yapılır.

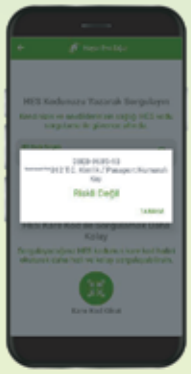

3

Sorgulama sonucunda sorgulanan kişinin **Covid-19 risk durumunu öğrenilebilir.**

1- HAYAT EVE SIĞAR UYGULAMASI İLE HES ALMA

Hayat Eve Sığar uygulaması üzerinden 'HES Kodu İşlemleri ' bölümüne girilir' HES Kodu Oluştur' butununa tıklanır. KOD kullanım süresi seçilir ve KOD oluşturulur.

2- E-DEVLET UYGULAMASI ÜZERİNDEN HES KODU ALMA

HES kodunu e-Devlet sistemi üzerinden **https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-hes-kodu-uretme-ve-listeme** adresinden alabilirsiniz.

3-SMS İLE HES KODU ALMA

HES yazıp aralarında boşluk bırakılarak sırasıyla T.C. kimlik numarası T.C. kimlik seri numarasının son 4 hanesi ve paylaşım süresi yazılır ve 2023'e SMS olarak atılır.

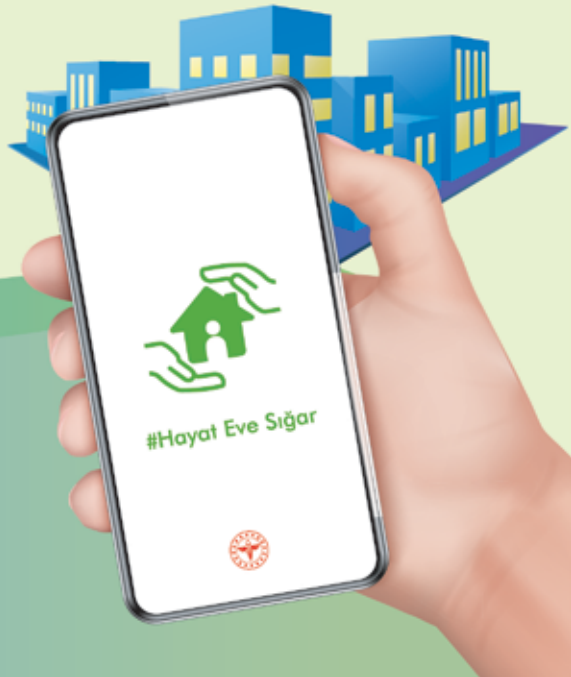

YENİ NORMALDE TURİZM

Eskişehir, pandemi sonrası süreçte değişen tüketici beklentilerine yanıt verebilecek nitelikte önemli bir turizm potansiyeline sahip bulunuyor.

Firuz B. BAĞLIKAYA
TÜRSAB Yönetim Kurulu Başkanı

2019 yılı sonunda ortaya çıkan ve kısa sürede tüm dünyaya yayılarak insan hayatını olumsuz etkileyen pandemi süreci, sağlıktan politikaya, ekonomiden sosyal hayata kadar birçok alanda çok farklı yansımalara ve kırılmalara neden oldu, olmaya da devam ediyor. Bu süreçten en çok etkilenen sektör ise turizm oldu. Tüm dünya kendi kozasına çekilirken, uluslararası seyahatler askıya alındı, turistik seyahatlerin yanı sıra iş seyahatleri de tamamen durdu. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü verilerine göre 2020 yılında uluslararası turizm hareketlerinde yüzde 73 oranında gerileme kaydedilirken pandemi öncesi dönemde 1,5 milyar düzeyinde olan uluslararası seyahat sayısı, 400 milyonun altına geriledi.

Görünmez bir düşmana karşı savaştığımız, imkânsız diye düşündüğümüz birçok olayın gerçekleşebildiği bir dönemden geçiyoruz. Pandemi, gündelik yaşama dair ezberlerimizi bozarken hayatımızın her alanında çok derin izler bıraktı. İş yapış modellerinden tüketici beklentilerine kadar birçok alanda köklü değişimler yaşandı. İnsanların evlerine kapandığı, seyahatin olanaksızlaştığı böylesi bir süreçte değişimin en belirgin biçimde yaşandığı alanların başında ise turizm geliyor.

Yeni normal olarak adlandırılan bu dönemde hijyen ve güvenlik, tüketici tercihlerini belirleyen ana unsurlar olurken butik destinasyonlar ve tesisler bu süreçte öne çıktı. İnsanlar artık doğayla baş başa kalacakları bölgeleri tercih etmeye başlarken eko turizme, kamp-karavan tatillerine, kültür turlarına ilgi arttı.

> “2020 yılında uluslararası turizm hareketlerinde yüzde 73 oranında gerileme kaydedilirken pandemi öncesi dönemde 1,5 milyar düzeyinde olan uluslararası seyahat sayısı, 400 milyonun altına geriledi.”

> Yeni normal olarak adlandırılan bu dönemde hijyen ve güvenlik, tüketici tercihlerini belirleyen ana unsurlar olurken butik destinasyonlar ve tesisler bu süreçte öne çıktı.

Bu açıdan bakıldığında Eskişehir, pandemi sonrası süreçte değişen tüketici beklentilerine yanıt verebilecek nitelikte önemli bir turizm potansiyeline sahip bulunuyor. Geleneksel Anadolu Türk Mimarisi örneklerini koruyan Odunpazarı bölgesindeki evleriyle butik konaklama talebine yanıt verebilen Eskişehir, kültür, doğa ve macera turizmi zenginliği ile de yeni normalle birlikte güçlenen tüketici beklentilerini karşılıyor. Turizm açısından çekim unsuru oluşturan tüm bu değerlerinin yanında, son yıllarda şehir turizmi açısından da büyük gelişim gösteren Eskişehir'in pandemi sonrası dönemde önünün çok daha açık olacağına inanıyoruz. TÜRSAB olarak Eskişehir turizminin gelişimini desteklemeye devam edeceğiz.

Pandemi ile birlikte yaşanan bir diğer önemli değişim, insanların dijital mecralarda geçirdiği sürelerdeki ciddi artış oldu. Yepyeni bir döneme girdiğimiz bu süreçte, dijitalleşmede bir anda 10 yıllık bir sıçrama meydana geldi. Gencinden yaşlısına tüm yaş gruplarının teknolojiyle bağı güçlendi, dijital araçlar üzerinden satın alma seçeneklerinde büyük bir artış yaşandı. Bu alışkanlıkların turizm alanına da önemli yansımaları oldu.

Pandemi öncesi dönemde turizm sektöründe kullanılmaya başlanan yapay zeka, sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik gibi birçok uygulama ve kavramların kullanımını pandemiyle birlikte çok büyük bir hız kazandı. 360 derece kameralarla sanal gerçeklik üzerinden destinasyon tanıtımları bu dönemde yoğunlaşırken söz konusu teknolojiler, tatile gitme hayali kurulan destinasyonları insanların evlerine, tabletlerine, bilgisayarlarına, ekranlarına taşıyor.
Pandemi insanları çok daha sabırsız bir hale getirdi. Sabırsız bir müşteri kitlesi ile karşı karşıyayız. "Yeni normal" olarak adlandırılan bu dönemde, çabuk sıkılan, uzun anlatım ve tanıtımlardan hoşlanmayan, bunun yerine hap bilgiler isteyen bir tüketici kitlesi oluşmuş durumda. Dolayısıyla, bu yeni beklentileri karşılayacak nitelikte hedef odaklı net ve anlaşılabilir mesajlar içeren tanıtımlar giderek daha da önem kazanıyor.

Artırılmış Gerçeklik (Augumented reality) benzeri uygulamalar ise destinasyon tanıtımı ve pazarlaması noktasında önemli katkılar sağlıyor. Artırılmış gerçeklik; turistlerin seyahatlerini kolaylaştırmak, seyahat deneyimlerini zenginleştirebilmek, karar verme sürecini hızlandırmak ve memnuniyetlerini artırmak amacıyla uygulanıyor. Birçok destinasyon artırılmış gerçeklik yöntemiyle şehrin önemli noktalarını, eski ve yeni haliyle, özel bilgileriyle tanıtabiliyor.

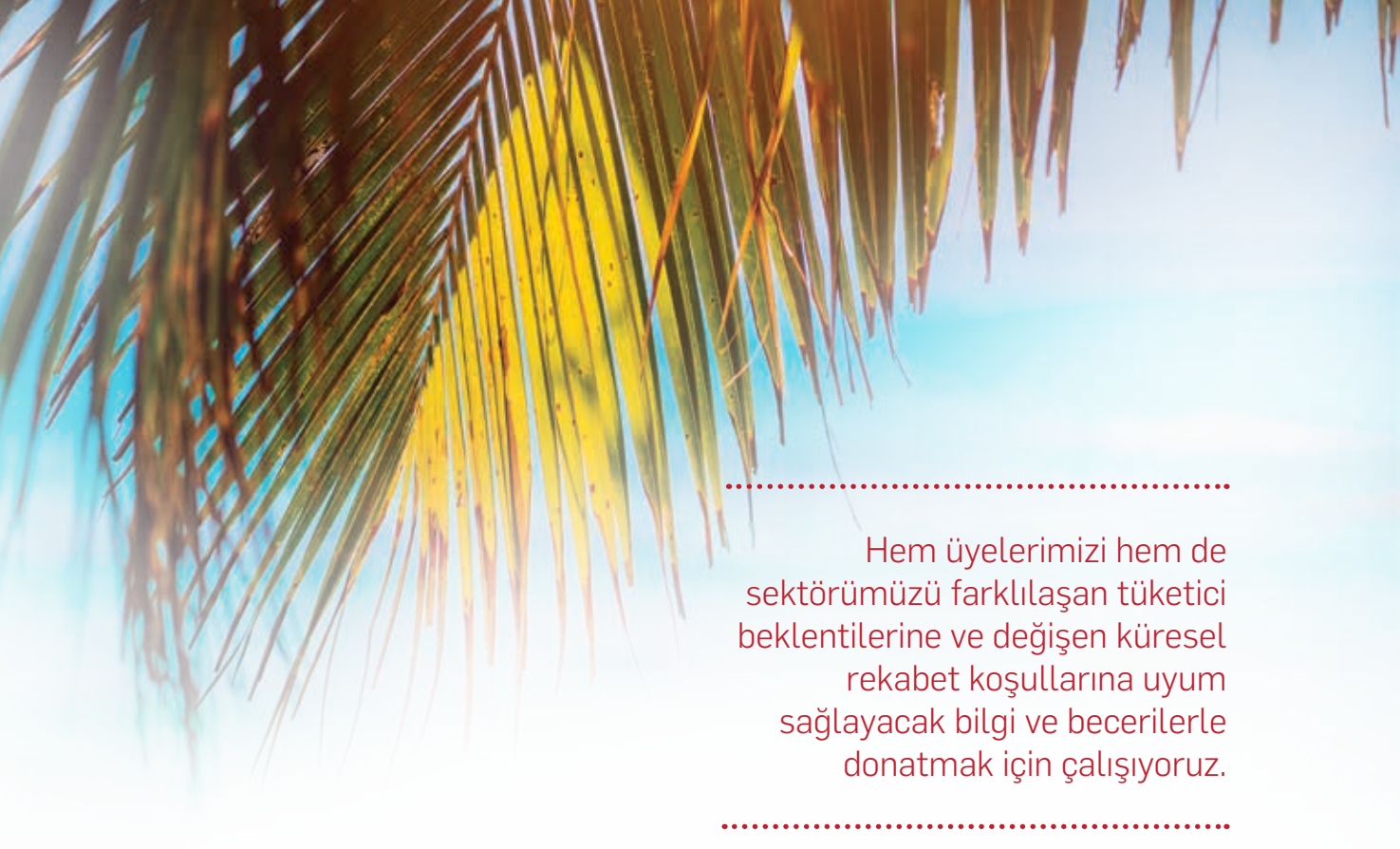

Hem üyelerimizi hem de sektörümüzü farklılaşan tüketici beklentilerine ve değişen küresel rekabet koşullarına uyum sağlayacak bilgi ve becerilerle donatmak için çalışıyoruz.

Dijitalleşme süreçlerinde yapay zekâ tabanlı teknolojilerin önemi de giderek artıyor. İnsanların arama motorlarında yaptıkları aramalardan tüketim alışkanlıklarına kadar birçok bilginin toplandığı, büyük veri (big data) olarak adlandırılan bu devasa veriler, yapay zekâ yardımıyla hedef odaklı bir şekilde programlanmış pazarlamaya dönüşüyor.

Tüm bu gelişmeler pazarlama yöntemleri açısından da önemli değişimleri gündeme getirmiş durumda. Teknolojik alanda fark yaratan, büyük veriyi doğru biçimde kullanarak hedef odaklı tanıtım ve pazarlama yapan ve tüketicilerin dikkatini çeken markalar, kurumlar ve destinasyonlar gelecekte çok daha fazla öne çıkacak.

Geldiğimiz noktada, dünya turizminde taşların yerinden oynadığına, rekabet zemininin yepyeni bir seviyeye taşındığına hep birlikte şahitlik ediyoruz. Aşılanmanın, vaka sayılarının, devletlerin uyguladıkları seyahat sınırlandırmalarının belirleyici olduğu, uluslararası rekabetin hiç olmadığı kadar keskin bir hal aldığı, turizmdeki küresel yarışın yeniden başladığı bir döneme giriyoruz.

Bu yarıştan önde çıkmak ise değişen şartların doğru biçimde analiz edilmesi ve yapılan bu analizler ışığında çağın gereklerine uygun turizm stratejileri geliştirilmesiyle mümkün olacak. Bu nedenle TÜRSAB olarak, hem üyelerimizi hem de sektörümüzü farklılaşan tüketici beklentilerine ve değişen küresel rekabet koşullarına uyum sağlayacak bilgi ve becerilerle donatmak için çalışıyoruz.

Bu vizyondan hareketle webinar, forum ve etkinlikler düzenliyor, Türkiye'nin turizmdeki geleceğine ışık tutacak biçimde sektör paydaşlarımızla iş birliğimizi artırıyoruz. Bu çerçevede Turizm Strateji ve Araştırma Merkezi'ni, ülkemizde turizm sektörüne yönelik uygulanacak politika, plan ve girişimlere sektörün ihtiyaçları doğrultusunda destek olmak amacıyla hayata geçirdik.

TÜRSAB olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da dünya ve Türkiye turizmindeki tüm değişim ve gelişimleri yakından takip etmeyi sürdürecek, sektörümüzü "yeni normale" hazırlamak için çalışmalarımıza devam edeceğiz.

TÜRKİYE'DE MADENCİLİK SEKTÖRÜNÜN İLK BELGELENDİRME KURULUŞU

ETO-METSEM
Mesleki Test ve Sertifikasyon Merkezi A.Ş.

MADENCİLİK SEKTÖRÜNDE MESLEKİ YETERLİLİK BELGESİ ZORUNLULUĞU BAŞLADI

KAPSAMIMIZ

Sınav ve belgelendirme hizmeti verdiğimiz meslekler;

- *Kırma Eleme Tesis Operatörü Seviye 3*
- *Mermer Doğaltaş Ocakçısı Seviye 3*
- *Mermer Doğaltaş Özel İmalat Elemanı 4*

DEVLET TEŞVİKİ

31.12.2021 tarihine kadar sınava katılıp başarılı olan kişilerin sınav ve belge ücretleri teşvik kapsamında devlet tarafından ödenmektedir.

www.eto-metsem.org

0222 222 26 26 / 245 - 225

etometsem@etonet.org.tr

DİJİTAL DÖNÜŞÜME ESKİŞEHİR OSB 20 YIL ÖNCE GEÇTİ

Hayatımızda olmayan birçok kural yaşamımıza dahil olurken, birçok yaşam alışkanlıklarımızdan ise hızla vazgeçmek durumunda kaldık.

Nadir KÜPELİ
Eskişehir OSB Yönetim Kurulu Başkanı

2020 yılı dünya tarihinde çok farklı boyutlarıyla özellikle COVID-19 pandemisinin insanlığın sosyal yaşamında, dijitalleşmede ve dünya ekonomisinde ortaya çıkardığı yeni etkiler ve oluşumlar nedeniyle tarihe geçecek çok önemli bir yıl olarak anılacaktır.

Gerek ülkeler gerek şirketler gerekse bireyler bu dönemde hastalığın ortaya çıkardığı yeni yaşam koşullarından ciddi biçimde etkilendiler. Bu dönemde hayatımızda olmayan birçok kural yaşamımıza dahil olurken, birçok yaşam alışkanlıklarımızdan ise hızla vazgeçmek durumunda kaldık.

Bu dönem aynı zamanda dünyada ve ülkemizde dijitalleşmenin en hızlı artış gösterdiği bir dönem oldu. Uzaktan çalışma büyük şirketlerden başlayarak, küçük işletmelere kadar ulaştı ve çok hızlı yayıldı. Hala birçok uluslararası firmanın 2021 yılının ortasına gelmiş olmamıza, özellikle gelişmiş ülkelerde aşılama oranı önemli boyutlara ulaşmış olsa da üretim ortamı hariç, beyaz yakalı çalışanlarını uzaktan çalışma metoduyla çalıştırılmaya devam ettiğini görüyoruz. Sanayi ve ticarette iş yapış modellerinin ciddi bir değişim ve dönüşüm içinde olduğunu da yakinen görüyoruz. Bu gözlemlerimizi yapılan araştırmalarda net bir şekilde doğruluyor.

> “Sanayi ve ticarette iş yapış modellerinin ciddi bir değişim ve dönüşüm içinde olduğunu da yakinen görüyoruz.”

COVID-19 pandemisinde en az hasarla yoluna devam eden şirketlerin dijital dönüşümde ilerleme kaydetmiş ve yeni şartlara hızla uyum sağlayan şirketler olduğu ortaya çıkmış du-

Bugün bizi dijitalleşmeye zorlayan hayat şartları için de hiç kuşkusuz en önemli unsuru sağlık bir internet altyapısı ve donanımı ile her noktadan ulaşılabilir, ucuz ve sağlıklı bir internet bağlantısı oluşturuyor. Pandemi koşullarında internet alt yapısının ne kadar kuvvetli ve kesintisiz olmasının gerektiğini bir kere daha görmüş olduk.

rumda. Uluslararası araştırmalarda da benzer sonuçlar görülüyor. Araştırma sonuçlarına göre, pandemi nedeniyle tüm dünyada dijital dönüşüm çabalarında 5-7 yıllık bir hızlanma yaşanmış durumda. Dünyada 16 ülkede iletişim altyapısı sağlayıcısı Twilio'nun araştırmasına göre, yöneticilerin yüzde 97'si pandeminin dijital dönüşümlerini hızlandırdığını, yüzde 95'i müşterilerle etkileşim kurmanın yeni yollarını aradıklarını ve yüzde 79'u COVID-19'un dijital dönüşüm bütçesini artırdığını beyan etmişler.
Bu sonuçlarda ve diğer yapılan birçok araştırmada gösteriyor ki, hem kendi işinde, hem varsa ana ve yan sanayisi ile hem de diğer nihai müşterileriyle sağlık bir dijital iletişim alt yapısı kuramamış firmalar bu dönemde gerçekten çok ciddi sıkıntılar yaşadılar. İçinde bulunduğumuz koşullar tüm sanayi kuruluşlarında gerek üretim, gerek finansman, gerek çalışanlar ve iş yapış biçimleri, gerekse müşterilerle iletişim ve anlık etkileşim ile içinde bulunan durumun görülebilmesi bakımından dijitalleşmenin ne kadar önemli olduğu bize bir kere daha gösterdi.

Bugün bizi dijitalleşmeye zorlayan hayat şartları için de hiç kuşkusuz en önemli unsuru sağlık bir internet altyapısı ve donanımı ile her noktadan ulaşılabilir, ucuz ve sağlıklı bir internet bağlantısı oluşturuyor. Pandemi koşullarında internet alt yapısının ne kadar kuvvetli ve kesintisiz olmasının gerektiğini bir kere daha görmüş olduk.

Ulaştırma Bakanlığı verilerine göre 2020 yılı sonu itibarıyla ülkemizin, yaklaşık 66 milyonu mobil internet olmak üzere toplam internet abone sayısı 82,4 milyonu bulmuş durumda. Halen çoğu noktada mobil internette 4,5G teknolojisini kullanmaktayız ve yaklaşık 1 veya 1,5 yıl içinde ülkemiz bundan 100 kat daha hızlı olan 5G teknolojisine geçiş yapmayı planlıyor. 5G teknolojisinde ise ne önemli unsur ise ülkenin tüm noktalarını birbirine bağlayacak olan fiberoptik internet ağının en ücra noktaya kadar ve tüm GSM antenlerine kadar yaygınlaştırılmasını zorunlu kılıyor.

Ülkemizde başta büyükşehirler olmak üzere fiberoptik bağlantı ağının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması konusunda istenen gelişmeyi ne yazık ki yeterince gösteremedi. Türkiye'nin bugünkü fiberoptik internet ağının 2,5 katı olan en az 1 milyon kilometre yeni fiberoptik altyapıya ihtiyacı var. Bu arada eskiden kurulan mevcut fiber ağlarımızın da yapı ve sistem olarak eskidiğini ve bunlarından yenilenmesi gerektiğini unutmamamız gerekiyor.

2025 yılına kadar, küresel bağlantıların yüzde 20'sini 5G teknolojileri oluşturacak, dünyada mobil şebeke işletmecilerinin gelecek beş yıl içinde şebekelerine 1,1 trilyon dolardan fazla yatırım yapacaklar ve bu yatırımın yaklaşık yüzde 80'i yeni 5G teknolojisine yapılacak. 2025 yılı itibarıyla ise dünya genelinde 100 milyar farklı bağlantının olması ve bu bağlantıların sadece yüzde 10'unun insanların birbiriyle olan iletişiminde oluşacağı tahmin ediliyor. Kalan %90'ı ise makineler ve nesneler arasında iletişimden oluşacak.

Yani nesnelerin interneti dönemini hızla yaşamaya başlayacağız. Bu kapsamda Endüstri 4.0 kavramı çok hızlı bir şekilde Endüstri 5.0 ve ötesine doğru bir değişme ve gelişme gösterecek. Bu hızda gidilmesi durumunda yakın gelecekte, her bir kilometrekarede dolaşacak verinin, yaklaşık 4 yılda bir 16 kat artacağı öngörülmektedir. Son verilere göre ülkemizde mobil şebekeler üzerinden bağlanan makine sayısı, yani makineler arası iletişim yaban abone sayısı ise 6,5 milyonun üstüne çıkmış durumdadır.

Dijital dünyaya Türkiye olarak hem sanayimizin hem ticaret dünyamızın hem de halkımızın daha hızlı geçebilmesi amacıyla öncelikle olarak ülkemiz internet altyapısını özellikle fiberoptik kablo yönünden çok hızlı geliştirmemiz gerekmektedir. Yine buna bağlı olarak donanım altyapımızı yenilemenin yanı sıra, 5G teknolojilerinin yerlileştirilmesi ve ülkemizde üretilmesi konusunda yeni teşvik mekanizmalarıyla çok daha fazla çalışma yapılması lazımdır.

Endüstri 4.0 kavramı çok hızlı bir şekilde Endüstri 5.0 ve ötesine doğru bir değişme ve gelişme gösterecek.

Eskişehir OSB 20 Yıl önce dijital dünyada yerini aldı

Bizler EOSB Yönetimleri olarak, Eskişehir Organize Sanayi Bölgesinde iletişimin ve dijitalleşmenin önemini çok daha gördüğümüz ve fark ettiğimiz için bugün hala alanında ülkemizdeki OSB'ler içinde tek olan eso-es.net'i kurduk.

Eso-es.net her açıdan hızla gelişen Eskişehir sanayisinin, BTK'dan Lisanslı ilk internet servis sağlayıcısı olarak; Eskişehir Bilişim ve İletişim San. ve Tic. A.Ş. adı altında 2000 yılında kurulmuştur. Birçok OSB'lerde ve şehirlerde bakır kablolarla internet hizmeti verilirken, 2000 yılından başlayarak Eskişehir OSB'de fiberoptik kablolarla internet paralel hızlarda ve çok uygun bedellerle sanayicimizin ayağına ulaştırılmıştı.

Eskişehir Organize Sanayi Bölgesindeki kuruluşlara metro ethernet internet erişimini EOSB fiber optik altyapısı üzerinden 7/24 personel desteği ile sağlayan eso-es.net, Eskişehir'in gelecekte ileri teknoloji üretim merkezi olması konusunda ihtiyaç duyulan bilişim alt yapısını oluşturmaya yönelik yatırımlarına artarak devam etmektedir.

Bugün Eskişehir OSB'deki tüm sanayi kuruluşlarına toplam 10 GBbps metro ethernet çıkış hızında bağlantı altyapısıyla kesintisiz internet hizmeti sunulmaktadır. COVID-19 pandemisi döneminde dijital iletişim alt yapısının ne kadar sağlam ve gelişmiş olmasının gerektiği bir kere daha görülmüştür. Eskişehir OSB'deki gelişmiş fiber optik internet alt yapısı sayesinde birçok büyük sanayi kuruluşumuz uzaktan çalışma yöntemini

kullanmış ve bu dönemde internet alt yapımız yoğun internet kullanım talebini sorunsuz bir şekilde karşılamaya başarıyla devam etmiştir.

Bu bakımdan ülkemizdeki birçok OSB'ye göre bölgemizdeki sanayi kuruluşlarımıza çok büyük avantajlar sağlarken, yeni iş fırsatları da yaratmış olduk. Şirketimiz ilk kurulduğu günden bu yana, gerçek yüksek hızlı interneti 20 yıldır kesintisiz bir şekilde Eskişehir OSB'deki tüm sanayi kuruluşlarına eksiksiz bir şekilde sunmaya devam etmektedir. Önümüzdeki dönemde yapılacak yeni yatırımlarla mevcut alt yapı ağımızın daha da geliştirilmesi hususunda çalışmalara devam edilecektir.

Eskişehir OSB daima öncüdür

Şimdi bu çalışmaları bir adım daha ileri taşıyacak olan yeni bir projeyi daha hayata geçireceğiz. Eskişehir OSB tarafından Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'na (BEBKA) sunulan "Sanayi Kuruluşlarının Entegre Olarak Dijital Dönüşümlerini Hızlandıracak Dijital Dönüşüm Platformunun (Merkezinin) Kurulumu" projemiz kabul edilmiş ve 1,2 Milyon TL mali destek almaya hak kazanmıştır.

Türkiye'de örneği bulunmayan proje ile birlikte sanayi kuruluşlarının dijital dönüşümünü hızlandırılacak, birbirleri ile entegre şekilde dijital dönüşüm uygulamalarının yaygınlaştırılması sağlanacak, dijitalleşme stratejileri belirlemelerine öncülük etmek yoluyla işletmelerin rekabet gücünün artırılması amacıyla "EOSB Dijital Dönüşüm Platformu" kurulacaktır.

Projemiz 18 ay sürecek olup, 2022 yılı içinde projemiz tamamlanarak hayata geçirilecektir. Bu proje ile, sanayi kuruluşlarının dijital dönüşümünü hızlandırmak, birbirleri ile entegre şekilde dijital dönüşüm uygulamalarının yaygınlaştırılmasını sağlamak, dijitalleşme stratejileri belirlemelerine öncülük etmek yoluyla işletmelerin rekabet gücünün artırılması amacıyla bünyemizde bir "EOSB Dijital Dönüşüm Platformu" kurulacak ve Eskişehir sanayimize kazandırılmış olacaktır.

Görüldüğü gibi Eskişehir OSB'de, birçok konuda olduğu gibi dijitalleşme konusunda attığımız önemli adımlar ve gerçekleştirdiğimiz yatırımlarla ilimiz sanayisine çok büyük ek avantajlar sağlanmaktadır. Pandemi döneminde bu yatırımların sunduğu fırsatlardan en çok yine sanayi kuruluşlarımız istifade etmişlerdir. Dijitalleşme konusunda Eskişehir OSB'nin yeni proje ve yatırımları ilerleyen dönemde artarak sürecektir.

Sonuç olarak dijitalleşme dönüşümü her alanda ve sektörde kaçınılmaz bir durum olup, başta sanayimiz olmak üzere, tüm sektörlerin bu dönüşümü geç kalmadan gerçekleştirmesi ülkemizin geleceği açısından hayati öneme sahip bir konudur.

PANDEMİ VE EKONOMİK BEKLENTİLER

Salgının yüksek etkiyle seyrettiği süreçte hizmet sektörünün kapanmadan en çok etkilenen belirli alt faaliyet dallarında yüksek daralma gerçekleşti.

Doç. Dr. İsmail Onur BAYCAN
Anadolu Üniversitesi
İİBF İktisat Bölümü

Küresel ekonomiye ağır yük getiren COVID-19 pandemisi Türkiye ekonomisinin son yıllarda karşı karşıya kaldığı kronik sorunları da arttırdı. Pandemi ile ortaya çıkan ilk dalganın ardından ekonomide normale dönüş yolunda en ciddi adım uygulanmaya başlayan aşılama programları ile atılmış oldu. Ekonomide normale dönüşü COVID-19 pandemisi öncesindeki eski tüketim kalıplarına dönüş olarak tanımlayabiliriz. Bu süreçte ekonomi politikasında atılacak adımlar da bu normalleşmenin hızını ortaya koymak açısından belirleyici olacak.

TÜİK'in Haziran ayında yayımladığı son milli gelir tahminlerine göre Gayrisafi Yurt İçi Hasıla (GSYH) birinci çeyrek büyüme rakamlarında %7'lik bir artış açıklandı. GSYH'yi oluşturan alt sektörlerde bir önceki yıla göre en yüksek büyümenin COVID-19'un etkisi ile %18,1 artışla bilgi ve iletişim faaliyetlerinde gerçekleşti.

> Küresel ekonomiye ağır yük getiren COVID-19 pandemisi Türkiye ekonomisinin son yıllarda karşı karşıya kaldığı kronik sorunları da arttırdı.

> Büyümenin suni ve döviz bazında fakirleştiren bir büyüme olmaması için ekonomiye ek kırılganlıklar getirmeyen, refah seviyesini yükseltecek, sürdürülebilir bir büyümenin hedeflenmesi gerekli.

COVID-19 salgını ile birlikte hem kamu hem de özel sektör çalışanlarının teknolojiyi yoğun kullanarak işlerini uzaktan yapmaları ve eğitimin uzaktan öğretim araçları kullanılarak yapılmasının etkilerini bu artışta net olarak gözlemliyoruz. Bu artışı sanayideki %11,7 oranında bir büyüme takip ederken, tarım sektöründe %7,5, hizmetler sektöründe ise %5,9 oranında büyüme tahmin edildi. Pandeminin en çok etkilediği sektörlerden hizmetler sektöründeki artış oranının hizmetler sektörünün altında yer alan farklı faaliyet alanlarında benzer olarak dağılmadığını belirtmek lazım. Özellikle salgının yüksek etkiyle seyrettiği süreçte hizmet sektörünün kapanmadan en çok etkilenen belirli alt faaliyet dallarında yüksek daralma gerçekleşti. Önceki yılın büyüme oranlarına yüksek katkı veren finans ve sigorta faaliyetlerindeki artış bu çeyrekte %2,9 olurken, önceki dönemlerde yüksek büyüme oranları gözlemlenen inşaat sektöründeki artış da %2,8 oranında kaldı.

Tabii ki büyüme önemli, ancak şunu da vurgulamak gerekir ki büyümenin suni ve döviz bazında fakirleştiren bir büyüme olmaması için ekonomiye ek kırılganlıklar getirmeyen, refah seviyesini yükseltecek, sürdürülebilir bir büyümenin hedeflenmesi gerekli. Dövizdeki yükseliş sonucunda kişi başına milli gelir döviz cinsinden ele alındığında beklentiler dünya kişi başı gelir ortalamasının altında kalınmaya devam edileceğine işaret ediyor.

Dış ticaret tarafında ihracatın büyümeye olan katkısının geçen dönemlere göre daha yüksek olduğunu görüyoruz. Mal ve hizmet ihracatı, 2021 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %3,3 artarken ithalatı %1,1 düştü. Yani net ihracatta %2,2 oranında artış meydana geldi. Buna ek olarak sermaye stokunda geçen dönemlere kıyasla bir artış görüyoruz. Kapasite kullanım oranlarındaki istikrar da bu alandaki olumlu gelişmeleri destekliyor. Dış ticaret açığındaki bu iyileşmenin küresel emtia fiyatlarındaki yükselişe bağlı oluşan olumsuzluklar ile turizm gelirlerindeki düşüşün neden olduğu olumsuz etkileri bir nebze azaltması bekleniyor.

Ekonomik beklentilerle ilgili en önemli değişkenlerden birisi de kuşkusuz döviz kuru. Haziran sonu itibari ile Türk Lirası / Dolar kuru 8,75 seviyelerine çıktı. Bu da bize 2021 başından beri Türk Lirasının Dolar karşısında yaklaşık olarak %18 değer kaybettiği ortaya koyuyor. Döviz kurundaki hareketler hem Türkiye ekonomisinin iç dinamikleri tarafından hem de dünyadaki küresel ekonomik değişkenler tarafından belirleniyor.

Kurdaki oynaklıkla ilgili küresel ekonomik değişkenler arasındaki en önemli faktörler gelişmiş ekonomilerin merkez bankalarının faiz oranları ve uluslararası yatırımcıların risk algısı. Pandemi ile birlikte ABD ekonomisinde en son açıklanan Mayıs ayı enflasyon verilerine göre Amerikan Tüketici Fiyat Endeksi 2008'den bu yana en yüksek seviyesine ulaşarak ilk defa yıllık bazda yüzde %5'e kadar çıktı. Buna rağmen, ilk olarak aylardır süren yoğun aşılama programı neticesinde ABD ekonomisindeki güçlü toparlanma işaretleri

ve ikinci olarak da ABD Merkez Bankası'nın (Fed) son Federal Açık Piyasa Komitesi (FOMC) toplantısı sonrası en erken faiz artırım tarihinin öngörülenden daha önce gerçekleşeceği beklentisi sonucunda döviz gelişmekte olan piyasa ekonomilerinden çıkmaya başladı. ABD faizlerinde öngörülenden daha erken meydana gelecek bir yükseliş ile küresel likidite bolluğunun azalması söz konusu. Bu da uluslararası risk iştahını azaltıp diğer gelişmekte olan ülke para birimleri gibi Türk Lirası üzerinde yüksek baskı oluşturuyor ve Türkiye varlıklarının değer kaybedebileceğine dair beklentiyi arttırıyor.

Türk Lirası'nın başlıca döviz kurları karşısındaki sürekli değer kaybının kendi iç dinamiklerine bağlı sebeplerinin başında ise Türkiye ekonomisinin sahip olduğu yüksek risk primi geliyor. Türkiye ekonomisi risk priminin (CDS primi) diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında dünyadaki en yüksek risk primleri arasında yer alması neticesinde ülkeye giren döviz miktarı azalıyor. Zaten ülkeye az gelen döviz miktarı da doğrudan yabancı sermaye yatırımı olarak gelmediğinden, cari açık yoğun olarak dış borç ile finanse edilmeye çalışılıyor. Böylece kısa vadeli dış yükümlülükler daha da artarak döviz kuru üzerinde yukarı yönlü kırılganlığı arttırıyor.

Ekonomik normalleşme yolunda öncelik yapısal reformlar yoluyla geleceğe olan güveni arttıracak ekonomi politikalarının uygulanmasıyla istikrarı temin etmek olmalı.

Ekonomik normalleşme yolunda öncelik yapısal reformlar yoluyla geleceğe olan güveni arttıracak ekonomi politikalarının uygulanmasıyla istikrarı temin etmek olmalı. Bunun yanında, ekonomide kademeli normalleşmeyi hızlandırmak için kilit durumda olan sektörler başta olmak üzere altyapı yatırımları için uluslararası fon ve kaynak bulunarak döviz girişi sağlamasının önü açılmalı ve döviz kazandırıcı politikalara öncelik verilmelidir.

Diğer yandan, finans çevrelerince önemli bir risk göstergesi olarak algılanan kısa vadeli dış borcun döviz rezervine oranındaki artış döviz kurunu yukarıya baskılayan diğer bir faktör

olarak karşımıza çıkıyor. Ayrıca cari işlemler kalemindeki eskiye göre olumlu gelişmeye rağmen, hem turizm gelirlerinin düşmesi hem de enerji ithal maliyetlerinde son dönemde ortaya çıkan artış döviz kurları üzerinde yukarı yönlü bir baskı oluşturuyor.

Hem son Fed toplantısı sonrası en erken faiz artırım tarihinin öngörülenden daha önce gerçekleşebileceği beklentisi hem de süregelen yurtiçi ekonomi politikalarının neden olduğu kırılganlıklar sonucunda piyasadaki beklenti dövizdeki yükselişin devam edeceği yönünde oluşmuş durumda.

Yukarıda yazılanlara paralel olarak Haziran ayında TÜİK tarafından açıklanan son Tüketici fiyat endeksi verilerine göre TÜFE'de 2021 yılı Mayıs ayında bir önceki aya göre %0,89, bir önceki yılın aynı ayına göre %16,59 artış gerçekleşti. Bunda da en önemli etkenin üretici maliyetleri olduğu anlaşılıyor. TÜİK'in tahminlerine göre, son açıklanan yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) 2021 yılı Mayıs ayında bir önceki aya göre %3,92 artarken, bir önceki yılın aynı ayına göre %38,33 artış gösterdi. Bu arada TÜİK tarafından son açıklanan aylık enflasyon tahmininin İstanbul Ticaret Odası'nın açıkladığı oranın çok altında kaldığını da hatırlatalım. Resmi rakamlarla ilgili tanım ve ölçme sorunlarını bir kenara koysak bile, üretici fiyatlarındaki keskin yükseliş ve tüketici fiyatları ile arasındaki makasın bu kadar fazla açılması maliyetlerdeki bu artışların yakın zamanda tüketici fiyatlarına yansıyarak artışı daha da hızlandıracağını işaret ediyor.

Üretici fiyatları ise küresel ekonominin coronavirüsün neden olduğu daralmadan çıkacağı beklentisi ile tüm dünyada artış içerisinde. Örneğin Brent petrolün varil fiyatı Haziran sonu itibari ile 75 doların üzerine çıktı. Küresel salgın sonucu dünya ekonomisinde hakim olan yavaşlama petrol fiyatları ve ulaştırma maliyetlerini aşağı çekmişti. Birçok ülkede uygulanan yoğun aşılama sonucunda yavaşlayan küresel ekonominin tekrardan canlanmaya başlaması petrol fiyatları ve ulaştırma maliyetlerini yukarı çekmeye başladı. Küresel talep artış hızındaki beklentilerin yükselmesi maliyetleri artırıyor. Doğal olarak artan yalnızca petrol fiyatları değil. Tarım ürünleri de dahil olmak üzere diğer emtia fiyatlarında da hızlı bir yükseliş var.

> Döviz kurundaki istikrarsızlık ve fiyatlar genel seviyesindeki yukarı yönlü hareketler ekonomik beklentileri olumsuz yönde etkileyerek COVID-19 sonrası ekonomik normalleşme yolunda geçiş sürecini zorlaştırıyor.

Durum böyleyken Merkez Bankasının enflasyon ile mücadele için politika faizini aşağı çekmesi mümkün gözükmüyor. Olası bir faiz indirimi piyasanın gerçekleri ile örtüşmeyerek Türkiye'nin risk primini daha da yukarı çekecektir. Risk primini aşağı indirmek için öncelik yapısal reformların hayata geçirilmesi ile geleceğe olan güveni yükseltecek ekonomi politikalarının uygulanmasıyla istikrarı sağlamak olmalı. Döviz kurundaki istikrarsızlık ve fiyatlar genel seviyesindeki yukarı yönlü hareketler ekonomik beklentileri olumsuz yönde etkileyerek COVID-19 sonrası ekonomik normalleşme yolunda geçiş sürecini zorlaştırıyor.

Yeniden yüksek büyümenin en önemli unsurları; teknolojik dönüşümü sağlayarak dışa bağımlılığı azaltmak ve verimliliğimizi artırmak olmalıdır. Dışa bağımlılığın azaltılması, teknoloji çağına uyum sağlayabilecek yeni nesillerin yetiştirilmesi, sanayide dijital dönüşüm ve verimliliğin artması ile mümkün olacaktır.

Selçuk ÖZTÜRK
Konya Ticaret Odası Başkanı
TOBB Başkan Yardımcısı

Kısa Çalışma Ödeneği, devlet destekleri, çalışma izinleri, kredi/hibe alabilme durumları, maske temini gibi onlarca farklı başlıkta her bir üyemizin sorunu ile tek tek ilgilenerek çözüme kavuşturulması için sürekli gayret ettik. Bütün iletişim kanallarımız ile üyelerimizi her konuda güncel bilgiler ile bilgilendirdik.

Eskişehir Ticaret Odası Camiasının Kıymetli Mensupları

Ülkemiz ve bölgemiz ekonomisinin gelişimine sağladığı katkılarla iş dünyamızda çok önemli bir yeri olan Eskişehir Ticaret Odamızın konuğu olarak sizleri saygıyla selamlıyorum.

2020 yılı, tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz ve şehirlerimiz açısından da COVID-19 salgının etkilerinin her yönden hissedildiği bir yıl olarak geride kalmıştır. Mart ayı itibarıyla küresel hale gelen salgın, ülkeleri sadece sağlık anlamında sarsmakla kalmamış ekonomik anlamda da ciddi tahribatlar oluşturmuştur.

Bu nedenle ekonomi değerlendirmelerinde gerek dünya, gerekse Türkiye ve Konya verileri okunurken "küresel salgın" gerçeği mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Çin ile Asya kıtasında başlayan hastalık, yıl ortasından itibaren dünya genelinde farklı ülkelerde artarak yayılmaya devam etmiştir. Her ülke kendi içinde farklı stratejiler ile salgının etkilerine karşı mücadele vermiş; ülke sınırları kapatılmış, uçuşlar iptal edilmiş, kısa veya uzun süreli karantinalar ile hayatın normale dönmesi için çaba sarf edilmiştir.

Dünyadaki bu tablonun ülkemizde de benzer özellikler gösterdiği aşikârdır. İlk çeyrekte ekonomimizin yüzde 5,9 büyürken; korona virüs

başlangıcı olarak nitelendirilebilen ikinci çeyrekte ciddi bir küçülme ile karşılaşılmıştır. Ülkemiz genelinde sokağa çıkma kısıtlamaları, esnek ve dönüşümlü çalışmalar, şehirlerarası seyahat yasakları gibi birçok farklı uygulama ile devam etmiştir. Yılın ikinci yarısında hızla toparlanan ekonomimiz 2020 yılını yüzde 1,8 ortalama ile kapatmıştır.

2021 yılına baktığımızda ise yılın ilk çeyreğinde yüzde 7 büyüme ile ekonomide büyüme beklentilerinin gerçekleştiğini görüyoruz. Büyümenin önemli öncü göstergeleri olan; sanayi üretimi, perakende satış endeksi, kapasite kullanım oranındaki artış ilk çeyrekte yüksek bir büyümenin olacağına işaret ediyordu. Salgının devam eden olumsuz etkilerine rağmen ilk çeyrekte yüksek oranda büyüme rakamlarını önemli bulmaktayız. İkinci çeyrekte de baz etkisi ile çift haneli bir büyüme rakamını görmemiz muhtemeldir. Önemli olan büyümenin sürdürülebilir olmasıdır.

Bu açıdan yeniden yüksek büyümenin en önemli unsurları; teknolojik dönüşümü sağlayarak dışa bağımlılığı azaltmak ve verimliliğimizi artırmak olmalıdır. Dışa bağımlılığın azaltılması, teknoloji çağına uyum sağlayabilecek yeni nesillerin yetiştirilmesi, sanayide dijital dönüşüm ve verimliliğin artması ile mümkün olacaktır.

Ülke ekonomisinin, mevcut olumsuz konjonktürü geride bırakıp, tekrar yüksek büyüme patikasına girebilmesi için; rekabet gücü ve ihracat artışına yönelik ekonomik politikaların gözden geçirilerek, katma değer üreten bir ekonomi yapısına dönüşmesi gerekir.

Amacımız, salgın etkisi ile geçen dönemi geride bırakıp, her alanda yapısal reformların uygulamaya koyarak, daha güçlü bir Türkiye hedefine ulaşmak olmalıdır.

Şehrimiz açısından değerlendirildiğinde ise ülke verilerine göre daha iyi veriler ile karşılaştığımızı söylemek mümkündür. COVID-19 salgınına rağmen Konya'da kurulan şirket sayısı bir önceki yıla göre yüzde 32,6 artmıştır.

Ülkemiz ihracatı 2019'a kıyasla yüzde 6 civarında azalırken Konya ihracatı yüzde 8'in üzerinde artarak 2020 yılını rekorla kapatmıştır. 2021 yılının ilk yarısında da yüzde 50'ye yakın artış ile 1,5 milyar dolara yakın ihracat rakamına ulaşmayı hedeflemekteyiz.

Odamızda kurduğumuz "Korona Destek Hattı" ile ekonomik anlamda zor günler geçiren üyelerimizin sorunlarını, şikâyetlerini ve taleplerini anlık olarak alma imkânımız oldu.

"Odamızda kurduğumuz "Korona Destek Hattı" ile ekonomik anlamda zor günler geçiren üyelerimizin sorunlarını, şikâyetlerini ve taleplerini anlık olarak alma imkânımız oldu."

Kısa Çalışma Ödeneği, devlet destekleri, çalışma izinleri, kredi/hibe alabilme durumları, maske temini gibi onlarca farklı başlıkta her bir üyemizin sorunu ile tek tek ilgilenerek çözüme kavuşturulması için sürekli gayret ettik. Bütün iletişim kanallarımız ile üyelerimizi her konuda güncel bilgiler ile bilgilendirdik.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğimiz öncülüğünde tüm şehirlerimizde oda ve borsalarımız olarak, birlik içinde süreci en az kayıpla atlatmak için gecemizi gündüzümüze katarak çalıştık. Bu

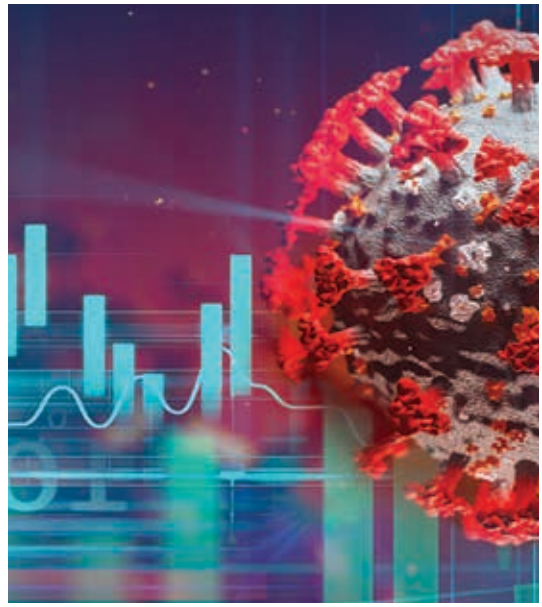

vesileyle özel sektörün sıkıntılarının ve taleplerinin hükümetimize iletilmesinde büyük çaba harcayan TOBB Başkanımız M. Rifat Hisarcıklıoğlu'na şükranlarımı sunuyorum.

Yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız bu denli zor bir süreçte şehrimiz ve ülkemiz iş âleminin sorunlarına çözüm bulabilmenin ve özellikle uzun süre kapalı kalan işletmelerin ayakta kalmalarını sağlayabilmenin ne kadar önemli olduğunu biliyoruz. Odamız bu amaçlar doğrultusunda durmadan çalışmaya devam edecektir.

Konya Ticaret Odası, tarihi bir sorumlulukla tüccar ve sanayicilerimize hizmet vermektedir. Bir STK olarak resmi görevlerimizin yanı sıra üyelerimizin ve Konya'nın rekabetçiliğini artırmak için görevler üstleniyoruz. Bu çerçevede Oda olarak şehrimizin gelişmesi kalkınması için yoğun bir çaba harcıyoruz. Konya'nın dış ticaretinden, istihdamına; sanayimizin üretim yapısının dönüşümünden, beşeri sermayemizin güçlenmesine kadar pek çok alanda faaliyet göstermeye gayret ediyoruz.

Oda olarak yaptığımız çalışmaların yanında iş âlemimizin birlikteliğine büyük önem vermekteyiz. Konya Ticaret Odası gibi İç Anadolu'nun ticaret ve sanayisinin köklü bir temsilcisi olan Eskişehir Ticaret Odamız ile işbirliğimizin artarak devam etmesini temenni ediyorum.

Eskişehir Ticaret Odamızın değerli Başkanı Metin Güler'in yönetiminde Yönetim Kurulu ve Meclisi ile Eskişehir'in, bölgemizin ve ülkemizin gelişimi için yaptığı çalışmaları takdirle izlemekteyiz.

Gelişmiş sanayisi, üniversiteleri ve her geçen yıl artan turizm potansiyeli ile ülkemizin büyüme hedeflerinde önemli bir rol oynayan Eskişehir'in küresel ticarette, marka bir şehir olması için önemli projeler yürüten Eskişehir Ticaret Odası'nın, Oda Başkanı Metin Güler'in önderliğinde dijital dönüşümü destekleyen, Ar-Ge ve inovasyon çalışmaları ile Eskişehir'in yeni normalde rekabetçi ve yenilikçi çalışmalarla ön plana çıkmasına imkân sağlayacaktır.

Bu vesile ile; İç Anadolu Bölgemizin iki önemli şehrinin işbirliğini daha da geliştirerek ülkemiz ekonomisine birlikte katkı sağlamaya devam edeceğimize olan inancımla, başta Başkanımız Sayın Metin Güler olmak üzere, Eskişehir Ticaret Odası camiasının kıymetli mensuplarına çalışmalarında başarılar diliyorum.

BİZDEN HABERİNİZ OLSUN!

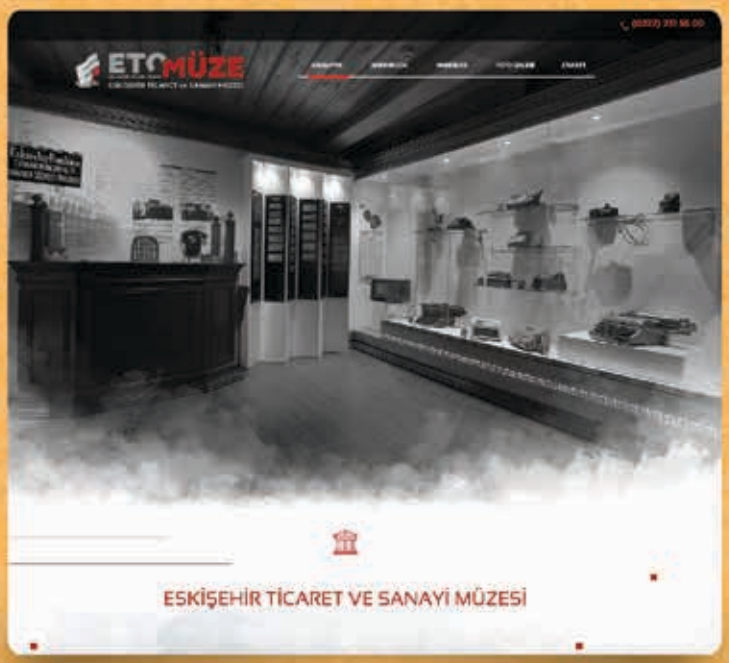

ETOMÜZE
ESKİŞEHİR TİCARET ODASI
ESKİŞEHİR TİCARET ve SANAYİ MÜZESİ

www.etomuze.org | etomuze | etomuze

Prof. Dr. Tuncay DÖĞEROĞLU

Eskişehir Teknik Üniversitesi Rektörü

> Kuruculuğunu üstlendiğim ve emanet aldığım bu kurumu teslim aldığım noktadan daha ileriye taşıyabilmek için öğrencilerimiz, akademik ve idari çalışanlarımız ve mezunlarımızla birlikte tüm Eskişehir Teknik Üniversitesi Ailesi olarak bütün gücümüzle çalışıyoruz.

Sayın Rektörüm,

Öncelikle değerli görüşlerinizle Eskişehir Ticaret Odası'nın Dergisi'ne konuk olmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz.

Eskişehir'in ilk kadın rektörüsünüz. 3 üniversitesi olan bir şehirde ilk kadın rektör olmak size ne ifade ediyor?

YÖK'ün istatistiklerine göre, halihazırda Türkiye'de 10 bin 11 kadın profesör bulunuyor. Buna göre, ülkemizde %32,5 olan kadın profesör oranı ile % 20,8 ortalamaya sahip AB ülkelerini geride bırakırken, % 32,5 olan ABD ile eşitlenmiş durumdayız. Ülke olarak, % 45 olan kadın öğretim üyesi oranıyla da % 41,3 orana sahip AB ortalamasını ve % 42,5 olan ABD ortalamasını geride bıraktık.

Avrupa Üniversiteler Birliğinin yayınladığı rapora göre, 48 üye ülkede kadın rektör oranı ortalaması yüzde 15 ve bu ülkelerin 20'sinde ise hiç kadın rektör bulunmuyor. Türkiye'de se-

kizi devlet üniversitesinde olmak üzere toplam 18 kadın rektör görev yapıyor. Yükseköğretim Kurulunun akademik ve idari kadrolarda kadın yöneticilerimizin arttırılmasına yönelik ortaya koyduğu irade ve teşvik edici ve destekleyici faaliyetleri sayesinde son yıllarda özellikle üniversitelerimizdeki dekanlık ve bölüm başkanlıklarında kadın yönetici sayılarında da önemli oranda artış sağlanmış durumda.

Rektörlük, bir akademisyenin gelebileceği önemli makamlardan birisi. Ülkemizdeki 18 kadın rektörden birisi ve Eskişehir'deki üniversitelerde atanmış olan ilk kadın rektör olmak elbette benim için çok özel ve gurur vesilesi. Yükseköğretim Kurul Başkanımızın güveni ve olumlu görüşü ile Cumhurbaşkanımızın da takdir ve tensipleriyle şahsıma güven duyularak Eskişehir Teknik Üniversitesinin kurucu rektörlük görevinin bana verilmiş olması nedeniyle büyük bir onur ve gurur duyuyorum; bu duygu doğal olarak omuzlarıma oldukça büyük bir yük de yüklüyor. Kuruculuğunu üstlendiğim ve emanet aldığım bu kurumu teslim aldığım noktadan daha ileriye taşıyabilmek için öğrencilerimiz, akademik ve idari çalışanlarımız ve mezunlarımızla birlikte tüm Eskişehir Teknik Üniversitesi Ailesi olarak bütün gücümüzle çalışıyoruz.

2018 yılında kurulan ve henüz yeni sayılabilecek bir üniversitenin rektörü olarak ESTÜ'nün hedeflerinden bahseder misiniz?

Öncelikli hedefimiz; öğrencilerimizin, ülkemizin bilimsel ve teknolojik gelişimine katkıda bulunacak nitelikli bireyler olması ve oluşturduğumuz ekosistem sayesinde toplumumuza rol model bireyler olarak katılmasını sağlamak. Üniversite-sektör iş birliği çerçevesinde öğrencilerimizin vizyonlarını geliştirmeye yönelik olarak, mezuniyet öncesi ve sonrasında kariyer planlamasına öncülük eden girişimlerimiz ile eğitim ve öğrenim hayatları süresince gerçek hayata hazırlamayı ve istihdam edilme oranı yüksek mezunlar yetiştirmeyi hedefliyoruz.

Rektörlük, bir akademisyenin gelebileceği önemli makamlardan birisi. Ülkemizdeki 18 kadın rektörden birisi ve Eskişehir'deki üniversitelerde atanmış olan ilk kadın rektör olmak elbette benim için çok özel ve gurur vesilesi.

Birlikte başarmaya odaklı ve sürekli öğrenen bir kurum kültürü ile fark yaratan, küresel değişim ve dönüşüm sürecinde sürdürülebilir bir geleceğe giden yolda öncülük eden bir araştırma üniversitesi olarak; çalışanlarımızın, öğrencilerimizin ve mezunlarımızın eğitim-öğretim ve araştırma alanındaki faaliyetleriyle toplumda değer üreten, kalite güvence sistemini akademik hayatına yansıtan, bir üniversite olma hedefiyle hareket ediyoruz.

Üniversitemizin yönetsel yaklaşımı; esnek, şeffaf, etkileşimli ve işlevsel yapılara dayanan ve karar alma süreçlerinde katılımcı uygulamaların yaygınlaştırılmasına önem veren bir anlayış temelinde kuruldu. Ülkesini, kurumunu ve yaptığı işi seven idari ve akademik kadromuzun güçlü kurumsal aidiyet duygusuyla uzun yıllar boyunca kurumumuzun devamlılığını sağlayarak ileriye taşıyacağından eminim.

Ülkemizde birçok teknik üniversite var. Eskişehir Teknik Üniversitesi'ni farklı kılan yönler nelerdir?

Ülkemizde toplam 14 teknik üniversite var. İstanbul Teknik Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniv., Karadeniz Teknik Üniv. ve Ortadoğu Teknik Üniv. kuruluş tarihleri itibariyle en eskileri, 2018 yılında kurulan en yeni üç teknik üniversite ise Konya Teknik ve Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi ile Eskişehir Teknik Üniversitesi. Üniversitemiz de en yeniler arasında yer alıyor.

Üniversitemizin bilimsel yayın sayıları değerlendirildiğinde her geçen yıl artış gösterdiğini, Yayın kalitesini gösteren Q1 ve Q2 yani ilk %25 ve % 50'ye giren dergilerde yayın yüzdesi en yüksek üniversitelerden birisiyiz. Öğretim üyesi başına uluslararası iş birliği ile yapılan SCI, SSCI ve AHCI indeksli dergilerdeki yayın sayımız 2019'da 0,13 iken 2020 yılında %23'lük artış göstererek 0,16'ya ulaştı. Web of Science' da 2019 yılı yayın sayımız 278 iken 2020 yılında %41'lik artış ile 393'e, SCI, SSCI ve AHCI indeksli dergilerdeki 2019 yılı yayın sayımız 241 iken 2020 yılında %34'lük artış göstererek 322'ye yükseldi. Mevcut durumda öğretim üyesi başına yayın sayımız ise 0,98. Bu oranı önümüzdeki dönemde 2'nin üzerine çıkartabilmeyi hedefliyoruz.

Eskişehir Teknik Üniversitesi henüz yeni kurulduğundan Ülkemizde ve dünyadaki üniversite sıralama endekslerindeki konumunu resmi olarak görebilmek henüz mümkün olamadı; çünkü üniversiteler genel itibariyle son 5 yıllık performansları ile değerlendirilmeye başlanıyor. Mevcut performansımızı ve yıllar içindeki yükselme eğilimimizi değerlendirdiğimizde

Ülkemizde rahatlıkla ilk 20'de yer alabileceğimize tıp fakültesi olmayan üniversiteler sıralamasında ise ilk 10'a gireceğimize inanıyoruz. Üniversitemiz TÜBİTAK'ın 2020 yılında yayımladığı 2019 yılı Girişimci ve Yenilikçi Üniversite endeksinde birçok üniversiteyi geride bırakarak ilk 50 listesine girdi. Söz konusu listede 19. sırada yer almasıyla önemli bir başarıya imza atarak araştırma, girişimcilik ve yenilikçilik alanındaki potansiyeli olduğunu gözler önüne serdi.

Araştırma odaklı bir üniversite olarak genel yaklaşımımız yatay yönde genişlemekten daha ziyade dikey yönde gelişmektir. Bu kapsamda temel amacımız Kurumu; mevcut programların eğitim-öğretim, araştırma geliştirme ve topluma hizmet alanlarındaki faaliyetlerinin yaygın etkisini ve sürdürülebilirliğini güvence altına alacak ve değer üretecek politika ve stratejilerimiz doğrultusunda yönetmektir. 2021-2025 stratejik planımızda ülkemizin, bölgemizin ve ilimizin öncelikli hedefleri doğrultusunda stratejik paydaşlarla birlikte belirlemiş olduğumuz alanlarda kısıtlı sayıda önlisans ve lisans programlarının açılmasını planlarken yüksek lisans ve doktora program sayısını ve çeşitliliğini artırmayı hedefliyoruz. Bu programların ortak özelliği, fark yaratacak disiplinlerarası nitelikte ya da uluslararasılaşma kapasitemizi güçlendirecek nitelikte olmaları. Bu kapsamda Eskişehir Teknik Üniversitesi kurulduktan sonra çok sayıda yüksek lisans ve doktora programı açtık; Porsuk Meslek Yüksekokulu'nda İnsansız Hava Aracı Teknolojisi ve Operatörlüğü Programımız ise 2020-2021 Akademik yılında öğrenci almaya başladı.

> "TÜBİTAK'ın 2020 yılında yayımladığı 2019 yılı Girişimci ve Yenilikçi Üniversite endeksinde birçok üniversiteyi geride bırakarak ilk 50 listesine girdi. Söz konusu listede 19. sırada yer almasıyla önemli bir başarıya imza atarak araştırma, girişimcilik ve yenilikçilik alanındaki potansiyeli olduğunu gözler önüne serdi."

Pandemi tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde ve Eskişehir'de yaşamı, iş hayatını derinden etkiledi. COVID-19 salgını Eskişehir Teknik Üniversitesi'nde ve yükseköğretimde neyi değiştirdi?

11 Mart 2020 tarihinde ilk vakanın ülkemizde görülmesinin hemen ardından yükseköğretim

kurumlarında yüzyüze eğitime ara verildi ve diğer üniversitelerde olduğu gibi birkaç hafta içinde ön hazırlıklarımızı tamamlayarak dönemin kalan yarısını uzaktan eğitim şeklinde tamamladık. 2020-21 akademik yılında karma bir eğitim modeli uygulayabiliriz diye planlamıştık ve hazırlıklarımızı da bu kapsamda tamamlamıştık; ancak hem ülkemizde hem de Eskişehir'de Eylül itibariyle vaka sayılarında görülen artış nedeniyle Anadolu ve Osmangazi Üniversitemizin rektörleriyle yaptığımız istişareler sonrasında ağırlıklı olarak uzaktan eğitimle döneme başlamanın uygun olacağına karar verdik.

Bu zor dönemde eğitim öğretim faaliyetlerini kesintisiz yürütebilmek, kaliteden ödün vermemek ve tüm öğrencilerimizin, hocalarımızın ve idari çalışanlarımızın sağlığını koruyabilmek her zaman önceliğimiz oldu. Bu aşamada pandeminin ilk döneminde biriktirdiğimiz deneyimleri değerlendirerek yeni akademik yıla daha planlı girebilmek için çalıştık. 2020 yaz döneminde yeni akademik yıl için hazırlıklarımızı devam ettirirken bir yandan da yaşadığımız deneyimleri belgeleyebilmek üzere 17 bölümden oluşan e-kitabımızı 2021 başında yayınladık.

Pandeminin ilk döneminde biriktirdiğimiz deneyimleri değerlendirerek yeni akademik yıla daha planlı girebilmek için çalıştık. 2020 yaz döneminde yeni akademik yıl için hazırlıklarımızı devam ettirirken bir yandan da yaşadığımız deneyimleri belgeleyebilmek üzere 17 bölümden oluşan e-kitabımızı 2021 başında yayınladık.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK), bu süreci başından buyana çok iyi yönetti. Genel itibariyle çerçeve kararları alarak Üniversiteleri kendi kararlarını alarak uygulamaları konusunda serbest bıraktı. Zira, üniversitelerin, altyapıları, büyüklükleri, program çeşitlilikleri birbirinden epeyce farklı olduğundan bu yaklaşım yerinde ve doğru bir uygulama oldu. Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) ise uzaktan/karma eğitim uygulamalarına ilişkin kalite güvencesi süreçlerinin değerlendirilmesi, dış değerlendiriciler ile yükseköğretim kurumlarının ilgili komisyon ve birimlerinin yararlanması için "Uzaktan Eğitimde Kalite Güvencesi Ölçütleri ve Değerlendirme Rehberi 2020" dokümanı hazırladı ve bu dönemde faaliyetlerine ara vermeden devam etti.

Covid19 pandemisi nedeniyle 2020 Mart ayı itibariyle ağırlıklı olarak uzaktan eğitimle yürütülen eğitim öğretim faaliyetleri kapsamında teknik altyapının yetersiz olması, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin uzaktan öğretim konusundaki yetkinliklerini geliştirmek için zaman kısıtı bulunması ve bazı öğrencilerin uzaktan sunulan eğitim öğretim faaliyetlerine erişim konusunda kısıtlılıklarının bulunması gibi çeşitli sorunlarla karşılaşıldı ve bu sorunların üstesinden de büyük oranda gelindi. Aslında bu dönemde ortaya çıkan sorunların büyük bir kısmı sadece COVID-19 küresel salgın dönemine has olmayıp bu durum, gerek temel eğitim ve ortaöğretimde gerekse yükseköğretim düzeyinde halihazırda var olan bazı temel sorunların daha fazla hissedilmesine de neden oldu. Yüzyüze eğitimin kıymetini, sağlık altyapısı ve hizmetlerinin önemini ve teknolojiyi üretmenin kendi kendine yetebilen ülke olmanın ne kadar önemli olduğunu da bu vesileyle çok daha iyi anladık.

Üniversite olarak biz de öğrencilerimize kazandırmamız gereken mesleki bilgi ve becerilerden ödün vermeden bu süreci yönetmeye çalıştık. Özetle Ülke genelinde ve üniversiteler özelinde sürecin etkin ve etkili şekilde yönetilebilmesi için epeyce çaba sarfettiğimizi söyleyebilirim.

2021-2022 yükseköğretim takvimine dair bir değerlendirmeniz var mı? ESTÜ öğrencileri Sonbahar döneminde kampüste olabilecekler mi?

Eskişehir bir öğrenci kenti ve nüfusun onda biri öğrenci; dolayısıyla öğrencilerin şehir ekonomisine katkısı da oldukça büyük. Üniversitemizin 14 bin civarında öğrencisi var ve bu sayının sadece 1/3'ü Eskişehir'de yaşıyor. Dolayısıyla 10 bine yakın öğrencimiz pandemi nedeniyle 2020 yılı Mart ayında zorunlu olarak ailelerinin yanına dönmek durumunda kaldı. Ancak, geçen yıl Haziran ayından itibaren Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültemiz öğrencileri başta olmak üzere gruplar halinde yüzyüze eğitimler için okula gelmeye başladılar. Halen son sınıfta okuyan ve bitirme projesi dersleri kapsamında ve/veya TÜBİTAK yarışmaları-TEKNOFEST hazırlıkları için 2000-2500 öğrencimiz farklı fakültelerimizde laboratuvarlarda ve atölyelerde çalışmalarına devam ediyor.

Son dönemde aşı teminindeki olumlu gelişmeler, hızla devam eden aşı kampanyası, Yükseköğretim Kurul Başkanımızın Eylül ayına kadar üniversite öğretim elemanları, idari çalışanları ve öğrencilerinin aşılama sürecinin tamamlanabilmesi konusunda Sağlık Bakanlığına iletmiş olduğu talep kapsamında akademik ve idari kadrolarımızın aşı olma süreci başladı ve kısa süre içinde tamamlanmasını bekliyoruz. Eylül ayına kadar öğrencilerimizin de aşılanma süreci tamamlanmış olacak; inşallah yeni akademik yıla epeyce rahatlayarak girebileceğiz. Uzaktan öğretme ve öğrenme hem hocalarımızı hem de öğrencilerimizi epeyce yordu. Yeni akademik yılda inşallah öğrencilerimizi kampüslerimizde görebileceğimizi düşünüyorum.

Akademisyen kimliğinizin yanı sıra mesleğinizle ilgili uluslararası ve ulusal kuruluşlarda, derneklerde görevler yürüttünüz. Bu görevleriniz size kariyer yolculuğunuzda hangi değerleri ve tecrübeleri kazandırdı?

Geçmişte Küresel Mühendislik Dekanları Konseyi (GEDC) Yönetim Kurulu Üyesi ve Sekreter Saymanı, Avrupa Mühendislik Eğitimi Dermeği (SEFI) Yönetim Kurulu Üyesi ve Uluslararası Mühendislik Eğitimi Derneğinin (IFEES) Yöne-

tim Kurulu Üyesi, Mühendislik Dekanları Konseyi (MDK) Genel Sekreteri ve yürütme kurulu üyesi, Mesleki Yeterlilik Kurumu TYÇ Kurulu Üyesi, Kalite Derneği (KalDer) Eskişehir Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yaptım.

Yükseköğretim Kalite Kurulunun kuruluşundan bu yana üyesi olduğum bu kurulda 3 yıl süreyle başkan yardımcısı olarak da görev yaptım, halen kurul üyesi olarak görevime devam ediyorum. Sizin de bildiğiniz gibi Cumhurbaşkanlığı Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu, 10 Temmuz 2018 tarihli 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulan 9 kuruldan birisi ve bu Kurula atanan 9 üyeden birisiyim. TÜBİTAK BİDEB GYK üyeliğimin yanında Bologna süreci çalışmaları kapsamında ülkemizi temsilen Bologna İzleme Grubundaki çalışmalarda yer alıyorum. Ayrıca, İslam Ülkeleri Bilim Atıf Merkezinin Yürütme Kurulunda da ülkemizi temsil ediyorum.

Rektörlük görevim öncesinde Üniversitemizde 2004-2010 yılları arasında Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dekan Yardımcısı, 2010-2016 yılları arasında yine aynı Fakültenin Dekanı olarak da görev yaptım.

Geçmişte yaptığım görevlerin ve halen devam eden farklı kurul komisyonlardaki görevlerimin herbirinden edindiğim deneyimlerin kariyer yolculuğumda hiç kuşkusuz epeyce önemli katkısı oldu.

İşleriniz dışında kalan zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? İlgi alanlarınız ve hobilerinizden de bahsedebilir misiniz?

Günün yaklaşık 20 saatini çalışarak geçiriyorum. Üniversite'de erken saatlerde başlayan mesaim, akşam geç saatlere kadar devam ediyor. Devamını da evde tamamlamaya çalışıyorum. Kurum dışı temsiliyetlerim kurul ve komisyon üyeliklerim nedeniyle hem kurum içinde hem de kurum dışındaki toplantılar epeyce zamanımı alıyor. Pandemi dönemin-

de seyahatlerim epeyce azalmış olsa da bu dönemde sanal ortama taşınan toplantıların yoğunluğu daha da arttı.

Yazın hafta sonları bahçe işleriyle uğraşmayı, kitap okumayı seviyorum. Sayısı çok fazla olmasa da güzel yaptığım bazı yemekleri için fırsat buldukça yapmaktan keyif alıyorum. Çok düzenli olamasa da spor yapmaya çalışıyorum. Eskiden daha fazla zaman ayırırdım ama fotoğraf çekmeyi de çok seviyorum.

Değerli görüşlerinizle Eskişehir Ticaret Odası Dergisi'ne konuk olduğunuz için teşekkür ederiz. Başka eklemek istedikleriniz var mı?

Bir yılı aşkın süredir içinde bulunduğumuz pandemiye bağlı her türlü ekonomik ve sağlık sorununu biran önce geride bırakırız inşallah. Başta sağlık çalışanlarımız olmak üzere, öğretmelerimizin, hocalarımızın, esnafımızın ve sanayicimizin rahat bir çalışma dönemine kavuşmasını öğrencilerimizin kampüslerimize geri dönmesini temenni ediyorum.

ETO MÜZE

ESKİŞEHİR TİCARET ODASI

ESKİŞEHİR TİCARET ve SANAYİ MÜZESİ

Paşa Mahallesi Işıklar Sokak No: 7 / ESKİŞEHİR

0.222.231 55 00

www.etomuze.org

etomuze

TİCARETTE UYUŞMAZLIĞIN YENİLİKÇİ ÇÖZÜM YOLU: ARABULUCULUK

Dr. Onur YÜKSEL
TOBB Uyum Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi Genel Müdür

Uyuşmazlıkların dostane bir şekilde çözümünü hedefleyen arabuluculuğun temelleri çok eski geçmişe dayanmaktadır. Osmanlı geleneğindeki ''Ahilik'' kültürü modern anlamdaki arabuluculuk kavramını çağrıştırmaktadır. Ahiliğin; doğruluk, dürüstlük, ortayı bulma ve her iki tarafında kazanacağı bir çözüm için taviz verme motiflerini taşıdığı bilinmektedir. Bu yöntem Batı ülkelerinde çalışılmış ve modern adıyla ''arabuluculuk'' olarak 20. yüzyılda tarihte yerini almıştır.

“Ahiliğin; doğruluk, dürüstlük, ortayı bulma ve her iki tarafında kazanacağı bir çözüm için taviz verme motiflerini taşıdığı bilinmektedir. Bu yöntem Batı ülkelerinde çalışılmış ve modern adıyla ''arabuluculuk'' olarak 20. yüzyılda tarihte yerini almıştır.”

Ahilik, temellerimizin ve toplumumuzun açık olarak uzlaşı kültürüne sahip olduğunun kanıtıdır. Arabuluculuk, Amerika Birleşik Devletleri'nde modern anlamda özellikle ticari uyuşmazlıklarda kullanılmaya başlamıştır. 1990'lı yıllarda Avrupa ülkeleri başta olmak üzere Arabuluculuk doğu ve uzak doğu ülkelerinde de benimsenmeye başlanmıştır. Dünya genelinde 20. yüzyılın sonlarına doğru Ticaret ve Sanayi Odaları bulundukları ülkelerde arabuluculuğu benimsemeye başlamışlar ve üyelerine ticari uyuşmazlıklarının çözümü konusunda arabuluculuk ve tahkim hizmeti vermeye başlamışlardır.

Uluslararası anlamda küresel şirketlerin ticari arabuluculuğu benimsemesi ve etkin şekilde kullanmalarının miladı 2002 yılında UNCITRAL (Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret komisyonu) Milletlerarası Ticari Arabuluculuğa ilişkin Model Kanunu'nun kabul edilmesi gösterilmektedir.

Arabuluculuk, genel anlamda Türkiye'nin gündemine 2010 yılında girmiştir. 2012 yılında 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında

Arabuluculuk Kanunu yürürlüğe girmiş ve Kanun'un uygulanmasına ilişkin olarak 2013 yılında Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği kabul edilmiştir.

Arabuluculuk modern anlamıyla, uyuşmazlık içerisinde olan tarafların, bir veya daha fazla arabulucunun yardımı ile kendi müzakerelerini yaparak ortak bir çözüm aradıkları dinamik bir süreci ifade eder. Ulusal ve uluslararası birçok kaynakta arabuluculuk doğası gereği yardımlı bir müzakere süreci olarak tanımlanır. Tüm arabuluculuk sürecinde arabulucunun en önemli görevlerinden biri uyuşmazlık içerisinde olan tarafların müzakerelerini yönetmek ve iletişimde kalmalarını sağlamaktır. Dolayısıyla, iyi bir arabulucunun ilk önce profesyonel bir müzakereci olması beklenmektedir.

Arabuluculuğun aşamalarının tam anlamıyla yerine getirilmesinden arabulucu sorumludur. Bu aşamalar:

1 Hazırlık Aşaması

Arabuluculuk süreci başlamadan arabulucu uyuşmazlığın köklerine inerek uyuşmazlığı tanımlar ve muhtemel riskleri ortaya çıkarır. Arabulucu, risklerin analizi için gereken verileri nitel ve nicel olarak toplar ve bu verileri işleme alarak çalışmalarına başlar. Bu aşama özellikle ticari uyuşmazlıkların incelenmesi, detaylı analiz edilmesi ve öngörü çalışmaları yapılması için önem teşkil etmektedir.

2 Başlangıç Aşaması

Bu aşamada Arabulucu topladığı veriler ve gerçekleştirdiği risk analizi çerçevesinde tarafları bir araya getirir ve açılış konuşmaları için fırsat verir. Bu konuşmalarda kısaca tarafların talepleri ve beklentileri belirlenir. Ayrıca, Arabulucu tarafların tüm süreci ortak toplantılar ile mi yoksa özel toplantılar (mekik diplomasisi) ile mi yöneteceğine karar verir.

3 Müzakere Aşaması

Müzakere Aşaması: Müzakere aşamasında taraflar ya da kendilerinin tayin ettikleri vekilleri kabul edilebilir bir noktada buluşabilmek için arabulucunun yardımıyla ortak ve/veya özel toplantılarda görüşmeler yaparlar.

4 Sonuç Aşaması

Müzakereler sonucunda arabulucu, arabuluculuk sürecini anlaşma, anlaşamama veya kısmi anlaşma ile sonlandırır. Ticari arabuluculuğun sonuç aşamasındaki en önemli noktalarından bir tanesi; arabulucunun, müzakerelerin anlaşma veya kısmi anlaşma ile sonuçlanması halinde anlaşılan konuların gerçeklik testini yapmasıdır. Alınan kararların ticari yaşamda ne derece geçekleştirebilir olduğunun belirlenmesi gerçeklik testi ile yapılır. Eğer arabulucu alınan kararların gerçekleşme ihtimalini görmemiş ise süreci başa döndürüp yeni müzakereler ile yeni çözümler aranmasına yardımcı olacaktır.

Ticari uyuşmazlıklarda arabuluculuğun faydaları beş önemli başlıkta açıklanabilir:

a) Kontrol
Ticari uyuşmazlık içinde olan taraflar arabuluculuğu seçtikleri andan itibaren sürecin kontrolü tamamen kendilerinde olacaktır. Başlangıç aşamasından sonuç aşamasına kadar kontrol ellerinde olup nihai karar da kendilerine ait olacaktır.

b) Gizlilik
Ticari arabuluculuk süreci tüm katılımcıları da içine alan tam anlamıyla gizli bir süreçtir. Ayrıca, arabuluculukta kullanılan bilgiler ve belgeler daha sonra açılacak davalarda kesinlikle delil olarak kullanılamayacaktır. Ticari işletmeler açısından uyuşmazlıkların çok gizli bir süreçte çözülebilmesi en önemli özellik olarak da tanımlanabilir.

c) Esneklik
Ticari arabuluculukta mahkemeye nazaran tarafların taleplerini arttırması veya azaltması, şekillendirmesi açısından çok daha esnek bir süreçtir.

d) Zaman
Ticari arabuluculuğun, tüm dünyada mahkemelerin yoğunluğu ve yargılama süreçleri göz önüne alındığında ticari uyuşmazlıkları çok daha kısa sürede kalıcı ve sürdürülebilir çözümlere ulaştırdığı bilinmektedir.

e) Ekonomik
Ticari arabuluculuk süreci, yargılama süreleri ve bu sürelerde doğan yasal maliyetler ve ücretler düşünüldüğünde çok daha ekonomik bir alternatif sağlamaktadır.

Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliği (TOBB), TOBB Kanunu'nda açıkça ifade edilen üyelerinin itilaflarının çözümünde etkin rol alma görevi bağlamında, üyelerine TOBB çatısı altında Ticaret ve/veya Sanayi Odalarında arabuluculuk ve tahkim hizmeti vermelerini herzaman teşvik etmektedir.

TOBB'un girişimleri ile iş dünyamızın ticari uyuşmazlıklarının hızlı, ekonomik ve sürdürülebilir çözümlere ulaşmasına yardımcı olmak amacıyla 11 Mart 2021'de TOBB UYUM Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi resmî olarak açılmıştır.

TOBB UYUM ticari uyuşmazlıkların çözümünde kurduğu ulusal ve uluslararası arabulucular ile hizmetlerine devam etmektedir. TOBB UYUM ulusal arabuluculuğun yanı sıra uluslararası arabuluculuğu da hedeflemekte ve

bu doğrultuda çalışmalarını sürdürmektedir. Ayrıca TOBB UYUM kurulduğundan beri eğitim/sertifika hizmeti de sunmaktadır.

TOBB UYUM, Türkiye genelinde 30 Ticaret ve Sanayi Odası ile yaptığı işbirlikleriyle arabuluculuk kurumunun 30 ayrı ilde gelişmesine ve yaygınlaşmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, TOBB UYUM ile Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu (OSBÜK) arasında imzalanan protokol ile OSB'lerdeki şirketlere arabuluculuğun tanıtılması, faydalarının aktarılması ve arabuluculuk kurumunun geliştirilmesi konusunda işbirliği yapılacaktır. Ek olarak TOBB UYUM, TOBB Tahkim ve İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) ile işbirliği çerçevesinde kendi ve işbirliği yaptığı Odalar bünyesinde ticari arabuluculukta anlaşmaya varılamayan uyuşmazlıklarda tahkim sürecinin seçilmesi konusunda tarafları bilgilendirerek teşvik etmektedir. Bu duruma, Med-Arb (Arabuluculuk (Mediation) – Tahkimin (Arbitration) birleşimi) denilmektedir.

> TOBB UYUM Arabuluculuk Yönetim Yazılımı geliştirmiş olup bu yazılımı kendi ve işbirliği yaptığı Oda arabulucularının kullanımına sunmaktadır. Bu yazılım arabuluculuk kurumunun gelişmesi ve ticari bilgilerin güvenliği açısından çok önemlidir.

TOBB UYUM arabuluculuğun daha sistematik ve kurumsal olarak yapılması açısından TOBB UYUM Arabuluculuk Yönetim Yazılımı geliştirmiş olup bu yazılımı kendi ve işbirliği yaptığı Oda arabulucularının kullanımına sunmaktadır. Bu yazılım arabuluculuk kurumunun gelişmesi ve ticari bilgilerin güvenliği açısından çok önemlidir. Ayrıca TOBB UYUM'da ve işbirliği yapılan Odalar'da kullanılan yazılımın TOBB sunucularında çalışacak olması internet güvenliği açısından önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, arabuluculuğun topraklarımızdan çıkmış olduğu ve toplumumuzun bir uzlaşı toplumu olması gerçeği ile ulusal ve uluslararası alanda profesyonel kadromuz ve alt yapımız ile birlikte arabuluculuk kurumunun gelişmesi ve Türkiye ekonomisine katkı sağlaması için çalışmalarımıza tüm paydaşlarımız ile birlikte devam etmekteyiz.

Etem Çalışkan

YUNUS EMRE VE İNSAN EĞİTİMİ

Mustafa ÖZÇELİK
Eğitimci,Şair-Yazar

Bugünkü eğitim anlayışının çok problemli olduğu hemen herkesin kabul ettiği bir gerçektir. Zira okullarda "eğitim"den çok "öğretim" ön plana geçmiş ve öğrenciler sadece kendilerine bilgi yüklenen kişilere dönüşmüşlerdir. Durum böyle olunca da okullar, fizikten matematiğe, tarihten coğrafyaya pek çok alanda bilgiler öğreten kurumlar haline gelmişlerdir. Oysa söz konusu olan insandır. İnsanın bilgi ihtiyacı ise sadece bu derslerde öğretilen bilgilerden ibaret değildir. İnsanın bir de kişilik yapısı vardır. Bu yapının müspet değerlerle donatılması gerekmektedir. Bu da okuldaki uygulamanın sadece "öğretim" boyutlu değil "eğitim" boyutlu olarak da gerçekleşmesini gerektirmektedir. Son yıllarda uygulamaya konulan "değerler eğitimi" de işte bu zaruretin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Yani eğitimde eksikliğin ne olduğu görülmüş ve çareler aranmaya başlanmıştır.

İşte tam da bu noktada Yunus Emre'nin önemli bir imkân olduğunu düşünmekteyiz. Çünkü onun bağlısı olduğu tasavvuf, her şeyden önce insanın eğitimini esas alan bir anlayıştır. O da şiirleri yoluyla bir milleti Hak, hakikat, iyi ve güzel olan değerler çerçevesinde olumlu manada değiştirmek/dönüştürmek isteyen bir toplum eğitimcisi idi. Dolayısıyla Yunus Emre'nin eserlerini birer şiir kitabı olmanın ötesinde insanın eğitimine dair söyledikleriyle de ele alınması gereken eserler olarak görmek/okumak gerekir. Bunu yaptığımızda gerek Divan'ında gerekse Risalaet'ün-Nushiyye adlı eserinden bugünkü eğitimin temel problemlerini çözecek bir hayli söyleyişle karşılaşırız. Bunları şu şekilde özetlemek mümkündür.

İnsanı Tanımak

Yunus Emre, her şeyden önce işe eğitilecek varlık olan insan tanımıyla başlar. İnsan onda sadece bedensel gerçekliğiyle ele alınmaz. İnsanın akıl özellikle de gönül tarafına vurgu yapılır. Onda insan gönül demektir. Gönlün eğitimidir esas olan. Bu da öncelikle insanın kendini tanımasıyla başlayacak bir süreçtir. Zira bu tanıma aşama aşama yaratıcı ve tüm yaratılanlar hakkında bilgi sahibi olma sonucunu doğuracaktır. Onun;

"İlim ilim bilmektir İlim kendini bilmektir
Sen kendini bilmez isen ya nice okumaktır"

mısralarıyla başlayan şiiri tümüyle bu yaklaşımı anlatır. Öyleyse bugün de bir okula öğrencilere verilmesi gereken temel bilgi, öncelikle kendi varlıkları hakkında bir bilgi ve bilinç kazandırmak olmalıdır.

Yunus Emre'nin sadece bu şiirindeki ilim tarifi bile benimsenmesi halinde eğitimin pek çok sorununu çözmemize yardımcı olacaktır. Zira bugünün eğitimine baktığımızda ilmin insana kendini unutturduğu ve kendi özü hakkında bilgi sahibi yapmadığı görülmektedir. Çünkü metafizik bir boyuttan yoksun modern ilim, insanı mesela mühendis, mimar vb. yapmakta ama kendini bilen biri haline getirmemekte hatta buna engeller bile çıkarmaktadır. Bu bakımdan bugünkü eğitim tamamen yüzeyseldir ayrıca çok meşgul edici bir özellik de taşımaktadır. Oysa Yunus'un aynı şiirindeki sözünü ettiği "Elif"i yani "Allah"ı bilmek bilgisi esas alınmış olsa diğer bilgilerin ne zaman, ne kadar, nasıl ve niçin öğrenileceği anlam kazanacaktır.

Eğitim ve Değer

Bu temel bilgiyi alan biri için bundan sonraki aşama ise müspet değerlerle donanmak olacaktır. Yunus Emre özellikle Risalet'ün-Nushiyye'sinde bu değerlerin neler olduğunu uzun uzun anlatır. Kısaca ifade etmek gerekirse insan, bütün davranış ve hareketlerinin merkezi gönül olduğu için burayı sabır, gayret, sevgi, hoşgörü, başkalarını düşünme, cömertlik gibi iyi huylarla bezemeli ve bunların zıddı olan acelecilik, tembellik, kin, öfke, bencillik gibi kötü huylardan uzak kalmalıdır. İnsan, ancak bu şekilde kendisine gerekli olacak bilgileri ve o bilgileri zenginleştirecek değerleri öğrenmiş ve benimsemiş olur.

Yunus Emre, böyle bir değişimin yahut oluşumun kendiliğinden olmayacağının elbette farkındadır. Onun;

"Çeşmelerden bardağın doldurmadan kor isen
Bin yıl dahi beklesen kendi dolası değil"

İfadesi eğitimin gayret gerektirdiğini ortaya koyar. Yani insana müspet huyların kazandırılması gayret ve çalışmayla gerçekleşebilecek bir meseledir. Bunun için eğitimciler, öğrencilerini buna göre motive etmek ve eğitmek durumundadırlar. Mesela bir öğretmen sadece ders anlatan değil, söz ve davranışlarıyla öğrencilerine örnek teşkil eden biri olursa onun değerleri kendinden öğrencilere geçecek ve toplumda bir değerler birliği oluşacak, öyle olunca da eğitim yeri sadece okul değil aynı zamanda ev ve cemiyet de olacaktır.

Eğitim ve Sevgi

Yunus Emre'nin eğitim konusunda da vurguladığı en önemli değer ise sevgidir. Sevgi eğitimde de temel hedef olmalıdır. Zira sevgisiz hiçbir işin, uğraşının olumlu sonuç vermeyeceği ortadadır. Bu sevgi onun "Yaratılmışı severiz Yaradan'dan ötürü" söyleyişinde ifade ettiği gibi Allah merkezlidir. Zira Allah'ı seven onun yarattığı her varlığı da sevecektir. Böyle olunca da diyelim bir kimyacı, kendi alanıyla ilgili yapacağı çalışmalarda varlıklara zararı olabilecek şeylerden kaçınacaktır. O zaman mesela bir çevre sorunu nerdeyse hiç olmayacaktır. Zira böyle bir eğitim, bir ağaca da bir insan gibi davranmayı gerekli kılar. Yine bir tarihçi için sadece olayların aktarımı değil bunlardan çıkarılacak sonuçlar (ibret almak) önemli hale gelecektir. Bir doktor için hasta, bir tüccar için müşteri rızık vesilesi sayılacak ve davranışlar da ona göre şekillenecektir.

Eğitim ve Dil

Bilgi, bir insandan diğerine dil aracılığıyla ulaştırılır. Bu yüzden dil son derece önem arz eder. Yunus Emre bu yüzden bu konuya da özel bir önem verir. Onun;

"Söz ola kese savaşı söz ola kestire başı
Söz ola ağulu aşı yağ ile bal eder bir söz"

Beytiyle başlayan şiiri baştan sona dilin nasıl, ne şekilde kullanılacağına dair öğretilerle doludur. Mesela bu ilkesel metin, özellikle Türkçe-Edebiyat derslerinin temel amacı olarak ele alınsa bu derslerin eğitiminde bambaşka sonuçlar ortaya çıkacaktır. Bu durumda dile saygılı, kelimelerini özenle seçip kullanan, kendini iyi ifade eden, ifade edilenleri doğru anlayan bir nesille karşılaşacağız demektir.

Bu durum sadece okula ait bir konu değildir. Söz, hayat içindeki insan ilişkilerinde de en esaslı ve etkili gücümüzdür. Bu yüzden eğitim sürecinde kazanılan dil bilinci bu ilişkilerin en olumlu seviyede ve muhtevada gerçeklemesini de sağlayacaktır.

Eğitimin İlahi Referansı

Yunus Emre'de eğitimin öncelikle ilâhi bir faaliyet olduğunu da söylenmek gerekir. Zira kulunu akıl, zekâ, gönül gibi pek çok yetiyle donatan Allah, emir ve yasaklarıyla en başta

en büyük terbiyeci konumundadır. O, hem insanları hem de diğer varlıkları terbiye edendir. İnsanın olgunlaşması bu yolla gerçekleşmektedir. Bunu böyle bilen bir eğitimci, yaptığı işin bu ilâhi referansını asla unutmadan yapar. O zaman da yapılanlardan faydalı neticeler elde edilir. Mesela onun;

"Her kim ki dervişlik bağışlana
Kalpı gide pak ola gümüşlene

Nefesinden misk ile anber tüte
Budağından il-ü şar yemişlene

Yaprağı dertli içün derman ola
Gölgesinde çok hayırlar işlene"

Beyitlerinin yer aldığı şiirini bu manada okumak/anlamak mümkündür. Buna göre eğitimci, yaptığı işin Rabbanî boyutunu düşünerek hareket ettiğinde tıpkı bir ağacın dalı, yaprağı, çiçeği ve gölgesiyle faydalı olması gibi o da sözü, hali vs. ile öğrencilerine faydalı olacaktır.

Yunus Emre, Ders Olarak Okutulmalı

Şüphesiz bu konuda söylenecek çok söz, Yunus Emre şiirlerinden çıkarılacak eğitim anlayışı ve yöntemi vardır. Bunlar hayli oylumlu çalışmaları gerektirmektedir. Şunu biliyoruz ki Yunus Emre yedi asırdır insanlara şiirleriyle öğreticilik yaptı. Anadolu insanın mektep medrese görmeyenin de bile sabır, feragat, sevgi gibi bütün müspet özelliklerinde Yunus'un payı vardır. Tabi bu durum diğer mutasavvıflar için de böyledir. Yine onun yol göstericiliği sadece halkla sınırlı kalmamış, özellikle batılaşma sürecinde istikametini kaybeden okumuşlar/aydınlar üzerinde de etkili olmuştur. Bugün eğitimi insana sevgi ve saygı anlayışı doğrultusunda sürdüren her eğitimci Yunus'tan mutlaka nasiplenmiştir. Şimdi bunun sistematik olarak bütün bir eğitim sistemimizde uygulanması yoluna gidilmelidir. Bunun için okullara pekâlâ bir "Yunus Emre dersi" konmalı ve bu dersin kitabı Yunus Emre'nin Divan'ı olmalıdır. Bu dersten kazanılacak anlayışla değerler eğitimi gerçek anlamını bulacak ortaya her manada güzel öğrenciler çıkaracaktır.

Mihalıççık İlçesi Yunus Emre Beldesi - Yunus Emre Külliyesi ve Türbesi

DÜRTME İLE SU TÜKETİMİNİN AZALTILMASINI SAĞLAMAK MÜMKÜN (MÜ?)

Veysel KARAGÖL
Anadolu Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi - İktisat bölümü

> Bütün büyük işler,
> küçük başlangıçlarla olur.
>
> Marcus Tullius Cicero

Yıllardır bilinen, okutulan ve öğretilen ana akım iktisadın temel bir varsayımı bulunuyor: Rasyonellik. Rasyonellik varsayımı, bireyin karar verirken tamamen akla ve mantığa uygun davrandığını söyler. Ancak yeni bir iktisadi akım olan davranışsal iktisat, bunun her zaman böyle olmayacağını ve bireylerin akıldışı kararlar verebileceklerini savunur. Öyle ki, günümüzde ekonomi, çevre ve sağlık gibi, bireylerin tamamını yakından ilgilendiren birçok alanda yaşanan sorunların temelinde akıldışı davranışlar yatmaktadır. Bireylerin tamamen tüketim içgüdüsü ile hareket edip "çılgın indirim" günlerini takip ederek, sepetini ihtiyacı olmayan bir sürü gereksiz şeyle doldurması buna verilecek en güzel örneklerden biridir. Diğer bir örnek ise sağlığa olan zararlarını bile bile ve hatta kendisinde veya yakınlarında birçok hastalığa yol açmış olmasına rağmen bireylerin hala ısrarla sigara tüketmeye devam etmesidir.

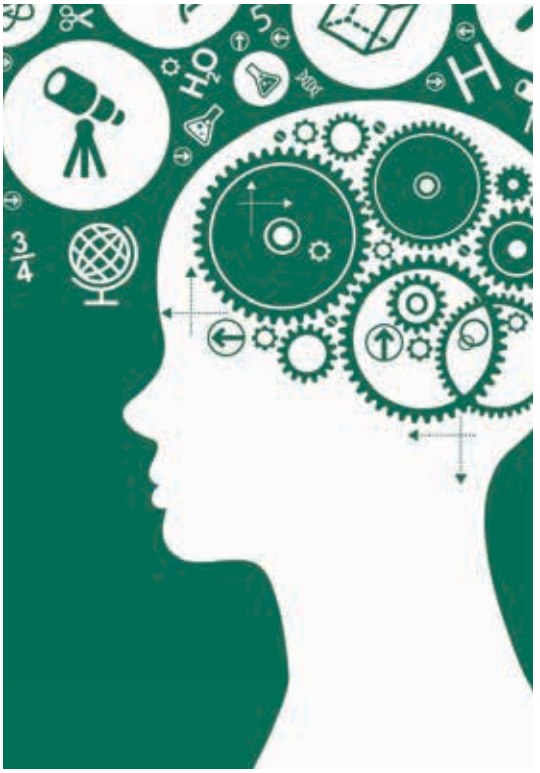

Davranışsal iktisada göre, bu akıldışı davranışların çözümlerinden biri bireyleri "hafifçe dürtme" (nudging)'dir. Dürtme basit, düşük maliyetli ve zorunluluk içermeyen, iyiye ve doğruya yönlendirme odaklı müdahaleleri ifade etmektedir (Thaler ve Sunstein, 2008). Dürtme, öncelikle 2009'da

Amerika'da ve hemen ardından İngiltere'de bir kamu politikası aracı olarak kullanılmaya başlamış, Türkiye ise bu konudaki ilk adımı 2017 yılında Ekonomi Bakanlığı bünyesinde kurulan "Davranışsal Kamu Politikaları ve Yeni Nesil Teknolojiler Dairesi Başkanlığı" ile atmıştır. Davranışsal politika aracı olarak dürtme, tasarrufların özendirilmesinden vergilerin ödenmesinin sağlanmasına, kan ve organ bağışının teşvik edilmesinden çevrenin sürdürülebilirliğinin gerçekleştirilmesine, bireylerin sağlıklı beslenmeye yönlendirilmesinden trafik kurallarına dikkat çekilmesine varana kadar birçok alanda uygulanmaktadır. Uygulamaların hemen hepsinde sonuçlar oldukça başarılıdır. Örneğin, İngiltere'de vergilerin ödenmesini sağlamak adına bireylerin kapılarına gönderilen notlarda değişikliğe gidilmiştir. "İngiliz vatandaşlarının %88'i vergi borcunu ödüyor" şeklinde bir yazı milliyetçi duyguları kabartarak vergilerin ödenmesinde çok ciddi artışlar yaratmıştır. Yine İngiltere'de 2013 yılında organ bağışını özendirmek adına kişilere gönderilen mesajlardan "hakkaniyet ve karşılıklılık" vurgusu içeren mesaj sonrasında organ bağışı yapanların sayısının önemli oranda arttığı görülmüştür. Bir tarım desteği olarak çiftçilere verilen mikro kredilerin bilinirliğinin arttırılması, çalışanların harcamalarını ve tasarruflarını daha

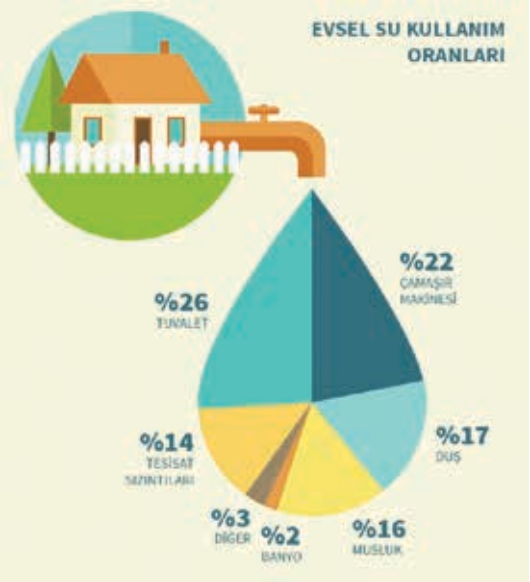

WWF-Türkiye'nin su risklerine ilişkin olarak hazırladığı raporda (2014), 2050 yılında Dünya nüfusunun %40'ının su sıkıntısı çeken havzalarda yaşayacağı öngörülmüştür.

iyi yönetebilmeleri adına tüm hesaplarını tek bir yerde görebilecekleri "HelloWallet" uygulaması ve tüketicilere elektrik tüketim verilerini sunarak enerjinin verimli kullanımının sağlanması gibi çok sayıda başarılı sonuç elde etmiş örnekler mevcuttur (Ekonomi Bakanlığı, 2018).

Dürtme uygulamalarının iş başında olduğu alanlardan bir diğeri ise su tüketiminin azaltılmasıdır. Burada, suyun önemine ayrı bir parantez açmakta yarar vardır. Küresel ısınmayla birlikte ortaya çıkan en önemli ihtiyaçlardan birisi, temiz su kaynaklarının korunmasıdır. Yeterli miktarda ve kaliteli su, insanoğlunun geleceğini garanti altına almasının en temel şartıdır. WWF-Türkiye'nin[1] su risklerine ilişkin olarak hazırladığı raporda (2014), 2050 yılında Dünya nüfusunun %40'ının su sıkıntısı çeken havzalarda yaşayacağı öngörülmüştür. Yine aynı raporda Türkiye'nin, sanılanın aksine, su zengini bir ülke olmadığı ve kişi başına düşen 1,519 m3'lük su miktarı ile su sıkıntısı çeken ülkeler arasında sayıldığı ifade edilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, 2030 yılında 100 milyon olması beklenen nüfus dikkate alındığında, kişi başına düşen su miktarının aynı yıl yaklaşık olarak 1,120 m3'e düşeceği beklenmekte ve Türkiye su fakiri olma yolunda ilerlemektedir. Bu açıdan bakıldığında su, hem küresel hem de ulusal anlamda kritik bir öneme sahiptir. Yani, dürtme politikalarının bu konu üzerine eğilmiş olması tesadüf değildir. Bu doğrultuda, Kosta Rika'da su tüketiminin azaltılmasına ilişkin olarak yürütülen çalışmada (Datta vd., 2015) yapılan deney ile komşuların tasarruf sağladıklarına ilişkin verileri kullanılarak, sosyal normlar aracılığıyla diğer yerleşiklerin de su tüketimlerini azaltmaları sağlanmıştır. Nayar ve Kanaka (2017) ise su tüketimini azaltmayı öğütleyen (örneğin üzerinde "çocuklarımızın geleceği için, bugün su

[1] WWF (World Wildlife Fund) - Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) 1996 yılında Doğal Hayatı Koruma Derneği'nin öncülüğünde kurulmuş, 2001 yılında ise WWF'Nin Türkiye ulusal kuruluşu olarak WWF-Türkiye unvanını almıştır. Bu kuruluşun amacı, iklim değişikliği ve doğal kaynakların sürdürülemez tüketimi gibi insan kaynaklı olan, hem doğal yaşam alanlarının hem de türlerin kaybıyla sonuçlanan tehditleri durdurmaktadır.

tasarrufu etmeliyiz" şeklinde ikazlar olan) birtakım görsellerle Hindistan'da okul çocuklarına ve yetişkinlere uygulamış ve su tüketiminin ciddi oranlarda azaldığını tespit etmişlerdir. Türkiye'de ise TEMA Vakfı bu konu üzerine özellikle eğiliyor. Konuyla ilgili olarak evde kullandığımız suyun yaklaşık %26'sının tuvaletlerde, %22'sinin çamaşır makinelerinde, %17'sinin duşta, %16'sının musluklarda, %2'sinin banyo küvetlerinde ve %3'ünün ise diğer alanlarda kullanıldığına, %14'lük kısmın ise ev içi tesisatlardaki sızıntılarda kaybedildiğine vurgu yapılıyor. TEMA Vakfı, yine su tüketiminin azaltılmasına ilişkin birtakım bireysel önlemleri görselleştirerek sunuyor. TEMA Vakfı tarafından hazırlanan Şekil 1'de suyu korumanın 10 basit yoluna yer verilmiş ve bu şekilde yılda 4 kişilik bir ailenin 150 tonluk su kazancı, günlük kişi başına 102 m3 su tasarrufu sağlanacağı belirtilmiştir. Ortalama kişi başı su çekiminin 217 m3 olduğunu düşünürsek, bu neredeyse yarı yarıya bir su tasarrufuna katkı sağlayacaktır (https://sutema.org/gelecegin-suyu/suyu-korumak.24.aspx, Erişim: 22/01/2020).

İnsan yaşamı için en temel ihtiyaç olan suyun etkin tüketimini sağlamak ve israfını önlemek hem bugün hem de gelecek için hayatidir. Su tüketiminin azaltılmasını sağlamak adına uygulanan dürtmelerde dikkate değer başarılar söz konusudur. Dolayısıyla politika yapıcılar, Dünya'daki örnekleri göz önünde bulundurarak dürtme uygulamalarından faydalanmalıdır. Politika yapıcılar bunun için, aşırı ve gereksiz su tüketiminin sebep olacağı olası sonuçların yazılı ve görsel olarak su kullanıcılarına aktarılması ve komşularının su tasarruflarına ilişkin verilerini diğer bireylerle paylaşarak sosyal normların ön plana çıkarılması yollarını deneyebilir. Ancak elbette ki bu konudaki tek sorumluluk politika yapıcılara ait değildir. Gelecek nesillere daha iyi standartlarda yaşam koşullarının, dolayısıyla çevrenin sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik olarak her bir birey çaba göstermekle yükümlüdür.

Şekil 1. Suyu Korumanın 10 Basit Yolu

KAYNAKÇA

- Datta, S., Miranda, J. J., & Zoratto, L. (2015). Saving water with a nudge (or two): evidence from Costa Rica on the effectiveness and limits of low-cost behavioral interventions on water use. World Bank Policy Paper (https://goo. gl/9H8jiU).
- Ekonomi Bakanlığı, (2018). Senin Kararın! (mı?) Kamu Politikası Tasarımında Davranışsal Yaklaşım. Ankara.
- Nayar, A., & Kanaka, S. (2017). A comparative study on water conservation through behavioral economics based nudging: evidence from Indian City" a nudge in time can save nine. International Journal of Business and Social Science, 8(11).
- TEMA Vakfı. https://sutema.org/gelecegin-suyu/suyu-korumak.24.aspx, (Erişim: 22/01/2020).
- Thaler, R.H. & Sunstein, C.R. (2008). Nudge: Improving decisions about health, wealth and happiness. London: Yale University Press.
- WWF (World Wildlife Fund)-Türkiye (2014). Türkiye'nin su riskleri raporu. İstanbul: WWF-Türkiye.

Hellenistik ve Roma Dönemlerinde **Frig Vadileri**

Doç. Dr. Hakan SİVAS
Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Eski Çağ Tarihi Anabilim Dalı

M.Ö. 184'de, Bitinya Krallığı'nın elinde bulunan Frigya'nın kuzeybatı kesimi de Bergama Krallığı'na bağlanır. Bu tarihten itibaren bölgenin kuzeybatısındaki topraklar Frigya Epiktetos (Sonradan Kazanılan Frigya) adı ile anılmaya başlamıştır.

Arkeolojik ve epigrafik araştırmalar, Frig Vadileri'nde Frig Krallığı'nın yıkılmasından sonra Hellenistik (M.Ö. 330 - 30) ve Roma Dönemleri (M.Ö. 30 - M.S. 395) boyunca yaşamın devam ettiğini göstermektedir.

Makedonya kralı Büyük İskender'in M.Ö. 334 'te Perslere karşı başlattığı ünlü Doğu seferinin ilk durağı Batı Anadolu topraklarıdır. Büyük İskender, Granikos (Biga Çayı) Savaşı'nda Pers ordularını yenip Ege ve Akdeniz kıyılarını ele geçirdikten sonra kuzeye yönelerek 334-333 kışını geçirmek üzere Frig başkenti Gordion'a girer. Bu dönemde Frigya Bölgesi'nde küçük topluluklar halinde yaşayan bir nüfus vardı. Büyük İskender, Frigya Satraplığı'na vali olarak komutanı Antigonus Monopthalmos'u atayarak Asya seferine devam

eder. Büyük İskender'in M.Ö. 323'te ölümünden sonra Frigya bölgesi, İskender'in komutanları (Diadokhlar) arasında başlayan kanlı savaşlarda bir çekişme alanı olmuştur. M.Ö. 301 yılında Frigya'nın güneyinde, İpsos'da (Afyonkarahisar/Sipsin-Çayırbağ) yapılan savaştan sonra, önce Lyzimakhos, M.Ö. 281 yılında ise Seleukos bölgeye hâkim olur.

Türkmen Dağı'nın en yüksek tepelerinden Türkmen Baba'nın kuzeybatısında, kayalık bir burun üzerinde yer alan Kırk Kız Kale'sinin, Frig vadilerine ulaşan tüm yollara hâkim stratejik konumuyla Diadokhlar arasındaki savaşlar sırasında önemli bir gözetleme kalesi olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Dağlık Frigya'nın güneydoğusunda, deniz seviyesinden 1500m yükseklikteki Gökçeyayla yaylasında, Capana olarak isimlendirilen kayalık iki tepe üzerinde yer alan çevreye hakim iki kale kalıntısı da bu döneme ait olmalıdır. M.Ö. 227 yılında, Bergama Krallığı'nın Seleukoslarla giriştiği savaştan galip çıkması ile Boğazlar'dan Toroslar'a, Ege Denizi'nden Frigya'ya kadar uzanan topraklar Bergama Krallığı'nın hakimiyeti altına girer. M.Ö. 223/222'de Frigya tekrar Seleukosların eline geçer. Seleukos kralı III. Anthiokhos'un M.Ö. 192-191'de Roma hakimiyetindeki Yunanistan topraklarına girmesi, Roma ile Seleukos Krallığı arasında savaşların başlamasına ve Roma ordusunun Anadolu topraklarına girmesine neden olur. Roma ile Seleukoslar arasında cereyan eden savaşlar sonucunda M.Ö. 188'de yapılan Apameia antlaşması ile III. Antiokhos, Toroslar'ın kuzeyindeki toprakları ve Kızılırmak nehrine kadar olan tüm Anadolu'yu Roma'ya bırakır. Roma bu antlaşma ile kazandığı toprakları, savaşta kendisine yardım eden Bergama Krallığı ile Rodos arasında paylaştırır. Bergama Krallığına düşen topraklar arasında Frigya da vardır. M.Ö. 184'de, Bitinya Krallığı'nın elinde bulunan Frigya'nın kuzeybatı kesimi de Bergama Krallığı'na bağlanır. Bu tarihten itibaren bölgenin kuzeybatısındaki topraklar Frigya Epiktetos (Sonradan Kazanılan Frigya) adı ile anılmaya başlamıştır. Frig Vadileri de bu topraklar içinde yer almaktadır. Arkeolojik araştırmalar, Bergama Krallığı'nın egemenliği ile birlikte bölgede yaşamın yeniden canlandığına, nispeten huzur ortamının sağlandığına işaret etmektedir.

Yazılıkaya-Midas Kenti'nde gerçekleştirilen kazılar sırasında yerleşmenin batı ucunda Frig kaya altarının önünde Hellenistik döneme ait, tanrıça Agdistis'e adanmış küçük bir tapınağın kalıntıları ortaya çıkartılmıştır. Ayrıca, Midas Kenti'nin kuzeydoğu uzantısındaki Kırk Göz kayalığında Geç Hellenistik döneme ait -bugün çok tahrip olmuş- anıtsal bir kaya mezarı bulunmaktadır. Bu mezar, Yazılıkaya-Midas Vadisi'nde Çukurca köyünün 500m güneybatısındaki Gerdekkaya anıtsal kaya mezarı ile benzer özelliklere sahiptir. Aynı tip diğer bir anıtsal kaya mezarı, Eskişehir'in güneybatısında Yeni Sofça köyü yakınlarındaki küçük bir vadide yer almaktadır. Mezar, Kilise Mevkii olarak adlandırılan kayalık tepenin Porsuk nehrine bakan kuzey yüzüne işlenmiştir. Her üç mezar da saçaklık ve üçgen alınlığı iki sütun tarafından taşınan bir Dor tapınağının kayalara oyulmuş ön cephesini temsil etmektedir.

Anıtsal giriş holünün arkasında iki ayrı kapıdan girilen mezar odaları yer almaktadır. Tonoz örtülü tavana sahip mezar odalarının yan ve arka duvarlarında ana kayadan yontulmuş arkosoliumlu (kemerli niş) mezar tekneleri yer almaktadır. Bu mezarlar, Roma ve Bizans dönemlerinde bazı ilave ve değişiklikler yapılarak kullanılmaya devam etmiştir.

Eskişehir Seyitgazi ilçesi Göcenoluk köyünün kuzeydoğusunda Zahren Deresi Mevkiinde, Hellenistik döneme tarihlenen bir başka kaya mezarı daha vardır. Oda mezar, derin vadiyi sınırlandıran kayalığın yüksek batı yamacına oyulmuştur. Frig kaya fasadlarını anımsatan üçgen alınlıklı bir cepheye sahiptir. Alınlığındaki kabartma geometrik motifler koyu kırmızı renk boyalıdır. Beşik çatılı mezar odasında yan ve arka duvara bitişik üç yatak bulunmaktadır. Bu mezarlar, refah düzeyi yüksek civar şehirlerdeki soylu ailelere ait aile mezarları olmalıdır. Bugüne kadar yapılan araştırmalarda ne yazık ki bu döneme ait yerleşim yerleri tespit edilememiştir.

M.Ö. 133'te Bergama kralı III. Attalos'un krallığını veraset yolu ile Roma'ya bırakmasından sonra Frigya toprakları, M.Ö. 116 yılında Romanın Asia Eyaleti sınırları içine katılmıştır. Böylece, Frigya Bölgesi'nde savaş ve kargaşa içinde geçen Diadokhlar döneminin ardından, önce belli bir ölçüye kadar huzurun sağlandığı Bergama Krallığı'nın hakimiyeti, sonra da baskıcı Roma egemenliği başlar. Anadolu'da Roma hakimiyetine karşı çıkan en büyük güç Pontos Krallığı olur. M.Ö. 88'de Pontos kralı VI. Mihtridates komutasında başlayan ve tarihe Mithridates savaşları olarak geçen kanlı savaşlar (M.Ö. 88-64) sırasında Frigya Bölgesi orduların geçiş ve konaklama merkezi olmuştur. Zaman zaman bu topraklar üzerinde de savaşlar yapılmıştır. Mithridates Savaşları, Roma ordularının zaferi ile sonuçlanmıştır. Bunun sonucunda Asia Eyaleti, Roma Eyalet kurallarına göre yönetilmeye başlamıştır. Bu sistemde, eyaletin başına Roma'dan tayin edilen bir Propraetor (vali) atanmaktaydı. Geniş yetkilere sahip olan valinin, yerli halktan topladığı ağır vergilere dayalı mali sistem sayesinde hem kendisi hem de Roma Cumhuriyeti giderek zenginleşiyordu.

Romalı komutan Octavianus ile Antonius arasında başlayan iktidar mücadelesi, Actium savaşında (M.Ö. 31) Octavianus'un galibiyeti ile sonuçlanır. Bu savaş sonucunda son Hellenistik krallık Mısır daki Ptolemaioslar Devleti de Roma'ya bağlanır, Roma'daki iç karışıklıklar ve Roma Cumhuriyeti sona erer. Bundan sonra Roma'da Augustus ünvanı ile Octavianus tahta geçerek Roma İmparatorluğu'nu kurar (M.Ö. 27-M.S. 395). M.Ö. 25'te Roma kralı Augustus, Galatia'yı bir Roma eyaleti olarak yeniden düzenlemiş ve doğrudan kendisine bağlamıştır.

Eskişehir'in doğusunda Sakarya nehrinin kıvrımı içinde kalan Frigya toprakları, yeni eyaletin sınırlarına dahil edilmiştir. Frigya'nın batıda kalan kesimi ise Asia Eyaleti'nin toprakları içinde kalmıştır, Pax Romana (Roma Barışı) adı ile iki yüz yıl süren refah döneminde Frigya'da yeni Roma kolonileri kurulmuştur, Bu kolonilerde kitle halinde Romalı topraksız yurttaşlar ve ordudan emekliye ayrılan askerler yerleştiriliyor, bunlar bölgenin Romalılaşmasını ve Roma düzeninin uygulanma-

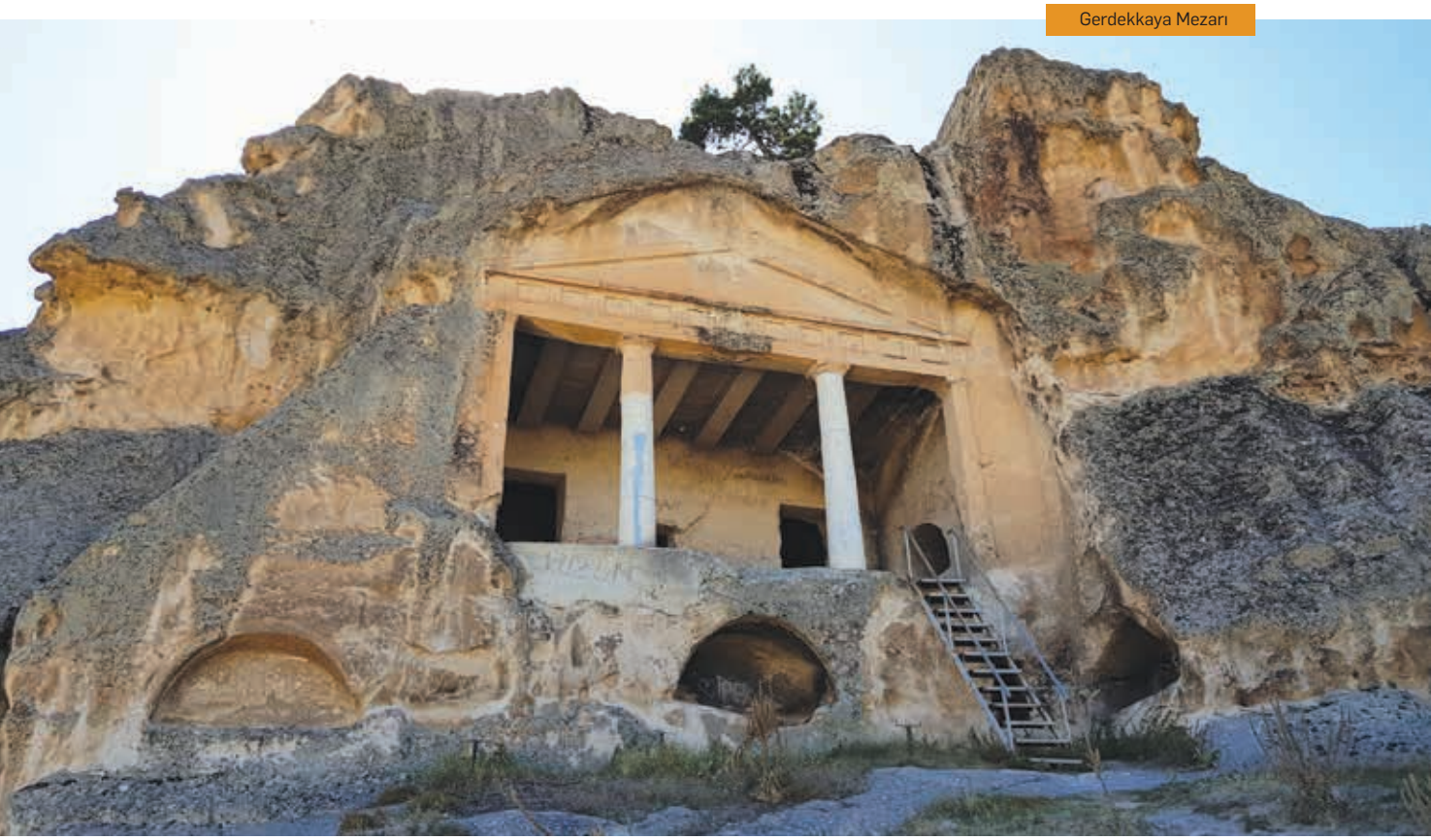
Gerdekkaya Mezarı

sını kolaylaştırıyordu. Frigya özellikle, Flaviuslar (M.S. 69-96), Hadrianus (M.S. 117-138) ve Antoninuslar (M.S. 138-192) döneminde zenginleşmiş, çeşitli bayındırlık faaliyetlerine sahne olmuştur.

Arkeolojik ve epigrafik araştırmalar, Roma İmparatorluk döneminde özelikle M.S. 2. ve 3. yüzyılda Frig Vadileri'nde çeşitli yönlerden gelen halklarla nüfusun yoğunlaştığını, yeni yerleşim alanlarının ortaya çıktığını göstermektedir. Birçok köy, şehir konumuna yükselmiştir. Köyler, çevresindeki şehirlere veya büyük çiftlik sahiplerine, şehirler ise doğrudan Roma valisine bağlanmıştır, Şehirler dışında, toprakların bir kısmı da büyük çiftlikler olarak imparatorlara aittir.

Bu dönemde, Seyitgazi (Nakoleia) bölgenin en önemli merkezlerinden biridir. Kümbet Vadisi, hem güneye bağlanan yol güzergahı üzerinde yer alması hem de verimli tarım arazileri nedeniyle önemli bir yerleşim alanıdır. Epigrafik araştırmalar burada bir Roma çiftliğinin bulunduğuna işaret eder. Güney yönde Meros/Meiros (önce Malatça-sonra Demirözü), Avdan Teşvikiye, Gökçeyayla Yaylası-Kilise/Orhaniye (Malos), Ayazin (Metropolis?), doğu yönde Kümbet, Yapıldak ve Seyrecek, Yazılıkaya-Midas Vadisi'nde Midas Kenti ve Çukurca, batı yönde Kütahya'ya açılan yol üzerinde Makasalanı Platosu Roma İmparatorluk döneminin geniş nüfus barındıran önemli yerleşim merkezleri olmuştur.

Bu merkezlerde M.S. 3. yüzyılda dahi yerel halk Frig dili konuşmaya devam etmiştir. Edebi dil olarak eski yunanca kullanılırken, resmi yazışma dili latincedir. Dinsel yaşamda ise Frigler'in Ana Tanrıça/Matar Kültü, Kybele Kültü şeklinde Zeus Kültü ile birlikte büyük saygı görmeye devam etmiştir. Ayrıca, pagan dinlerin bölgedeki çeşitliliğini ve etkisini yansıtan Ay Tanrısı Men ile Hosios kai Dikaios Kültü (Kutsal ve Adil olan En Büyük Tanrı Kültü) de son derece önemlidir.

Solon'un Mezarı / Kümbet Köyü

M.S. 1-3. yüzyıl arasına tarihlenen çok sayıdaki yazıt, Frigya'da M.S. 1. yüzyılda Hristiyanlığın ve kilisenin gelişiminin başladığını göstermektedir. Hristiyan inancı hızlı bir şekilde bölgede yayılmıştır. M.S. 313'de Roma imparatoru Konstantinus, Licinius ile birlikte Milano Emirnamesi olarak bilinen bir bildiri yayınlayarak Hristiyanlara tam bir özgürlük vermişlerdir.

Bu noktada pagan dinler ile Hristiyan inancın etkileşimi sonucunda Frigya'da daha farklı özelliklere sahip, Ortodoks mezhebine karşı fikirleriyle ilgi çeken farklı mezhepler ortaya çıkmıştır. Bu mezhepler içinde Montanism ve Novatianism en yaygın olanlarıdır. Yoğun taraftar bulan Montanism, özellikleri bakımından Frigya'nın yerli pagan kültü Ana Tanrıça Matar/Kybele kültü ile ilişkilendirilmektedir. Bu bağlamda kadın peygamberlere verilen önem ve statü bu mezhebin en belirgin özelliğidir.

M.S. 3. yüzyılın sonlarında Roma'nın Asia Eyaleti'nden ayrılan Frigya, daha küçük parçalara bölünerek birinci ve ikinci anlamlarına gelen Frigya Prima ve Frigya Secunda adlarını almıştır, M.S. 360 yıllarından itibaren de bu topraklara Frigya Pakatiane ve Frigya Salutaris denmeye başlanmıştır. Frig Vadileri, doğu yönde uzanan Frigya Salutaris'in sınırları içinde kalmıştır.

Frig Vadileri'nde Roma dönemine ait kültür kalıntılarının büyük bir bölümünü kayalara oyul-

Solon'un Mezar Detayı

muş farklı mezar tiplerinin yer aldığı nekropoller oluşturmaktadır. Çoğu Bizans döneminde kullanılmaya devam eden bu mezarlıklarda mezarlar, khamosorionlar (kayaya oyulmuş, basit, dikdörtgen tekne veya lahit formunda mezarlar), arkosoliumlu mezarlar (kemerli niş içinde tekneli mezarlar) ve oda mezarlar olmak üzere üç ana tip altında toplanmaktadır. Khamosorionlar en yaygın mezar tipidir. Bunu tek ya da iki odalı oda mezarlar izlemektedir. Oda mezarların bir bölümü kabartma üçgen alınlıklı veya kemerli cephe mimarisine sahiptir. Bitkisel motifli (palmet) tepe ve köşe akroterleri ile taçlandırılmış olan üçgen alınlıklar ile kemerli alınlıklar çoğu kez kalkan, medusa ve aslan kabartmaları ile bezenerek hareketli bir görünüm kazanmışlardır.

Eskişehir'in 75 km güneyinde bulunan Kümbet köyü kayalığında bulunan ve Solon'un Mezarı/ Aslanlı Mezar olarak tanınan tekil kaya mezarı, cephe mimarisi ve bezemeleri ile vadilerin Roma dönemi anıtsal oda mezarlarının başında yer almaktadır. İlk yapımı ve kullanımı Frig dönemine geri giden mezar odası, özellikle cephesinde yapılan anıtsal düzenleme ve kabartmalarıyla Roma döneminde ikinci kez kullanılmıştır. Yüksek kabartma olarak işlenmiş olan akroterli üçgen alınlıkta ortada bir kalkan ile her iki yanında birer kartal kabartması yer almaktadır. Alınlığın altındaki tabula ansata içerisinde de bir kraterin her iki yanında birbirine yönelmiş karşılıklı iki aslan kabartması bulunmaktadır. Mezar girişinin önünde, iki yanlarda ana kayaya oyulmuş yukarı doğru çıkan basamaklı, çok derin olmayan, geniş bir dromos, girişin arkasında bir geçiş holü ve gerisinde ana mezar odası yer almaktadır. Mezar ismini, ana odanın kapı lentosundaki yazıtta geçen Solon isminden almıştır. Bu mezarın yanı sıra Kümbet köyünün yakın çevresinde Delikli Kaya, Körestan ve Asmacık Tepesi nekropolleri yer almaktadır.

Kümbet Vadisi'nde Fethiye ile Büyükyayla köyleri arasında yer alan Güllü Ören, Büyükyayla

Güllü Ören Nekropolü

köyünün güneyinde Seyrecek, Kümbet köyünün güneydoğusunda, Yapıldak köyünün hemen yanı başında yükselen Yapıldak Asar Kaya, Yapıldak Yaylası, Akhisar, Dübecik ve Karaören-Kozkaya Kümbet Vadisi'nde yer alan diğer önemli nekropollerdir.

Kümbet Vadisi ile karşılaştırıldığında Roma döneminde Yazılıkaya-Midas Vadisi'nin Frig döneminde kadar aktif bir yaşama sahne olmadığı anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte Midas Kenti'nde Geç Hellenistik dönemde kurulan küçük Agdistis kült alanının, kısa bir duraksamadan sonra Roma İmparatorluk döneminde tekrar canlandığı burada ele geçen, Agdistis'e ithaf edilmiş tüf bomos (altar/sunak taşı) ve adak stellerinden açıkça görülmektedir. Ayrıca, Midas Kenti'ni güney yönden çevreleyen kayalıkların dış yüzünde ve kuzeydeki Kırkgöz kayalığında Roma dönemine ait arkosoliumlu tekne mezarlar ve oda mezarlar yer almaktadır, Aynı tip mezarlar Çukurca köyü yakınlarında Gerdekkaya Nekropolü'nde de bulunmaktadır. Bu dönemde anıtsal Gerdekkaya mezarı da bazı ilave değişiklikler yapılarak kullanılmaya devam etmiştir.

Güney yönde Afyonkarahisar'da Köhnüş Vadisi ve Ayazini beldesi ile çevresindeki kayalık alanlar Roma nekropollerinin yoğun olduğu bir başka alanı oluşturmaktadır. Boncuklu İnler, Ahlatçıinler, Demirli Kale, Yumrukayalar, Bostankaya ve Günkayası, Urum Kuş-Karamusa nekropolleri iyi araştırılmış mezarlık alanlarıdır.

Roma ve Bizans dönemlerinde önemli bir yerleşim merkezi olan Ayazini (Metropolis?), Afyonkarahisar ilinin yaklaşık 30 km kuzeyinde yer almaktadır. Beldeye ulaşan karayolunun solunda, günümüz köy mezarlığının bulunduğu yamacı sınırlandıran kaya silsilesine kademeli olarak oyulmuş olan oda mezarlar, anıtsal cephe mimarilerinden anlaşılacağı üzere yörenin en soylu Romalı ailelerine ait olmalıydılar.

Kütahya ilinin güneydoğusunda Türkmen Dağı'nın kuzey eteklerinde ve orta kesimlerinde

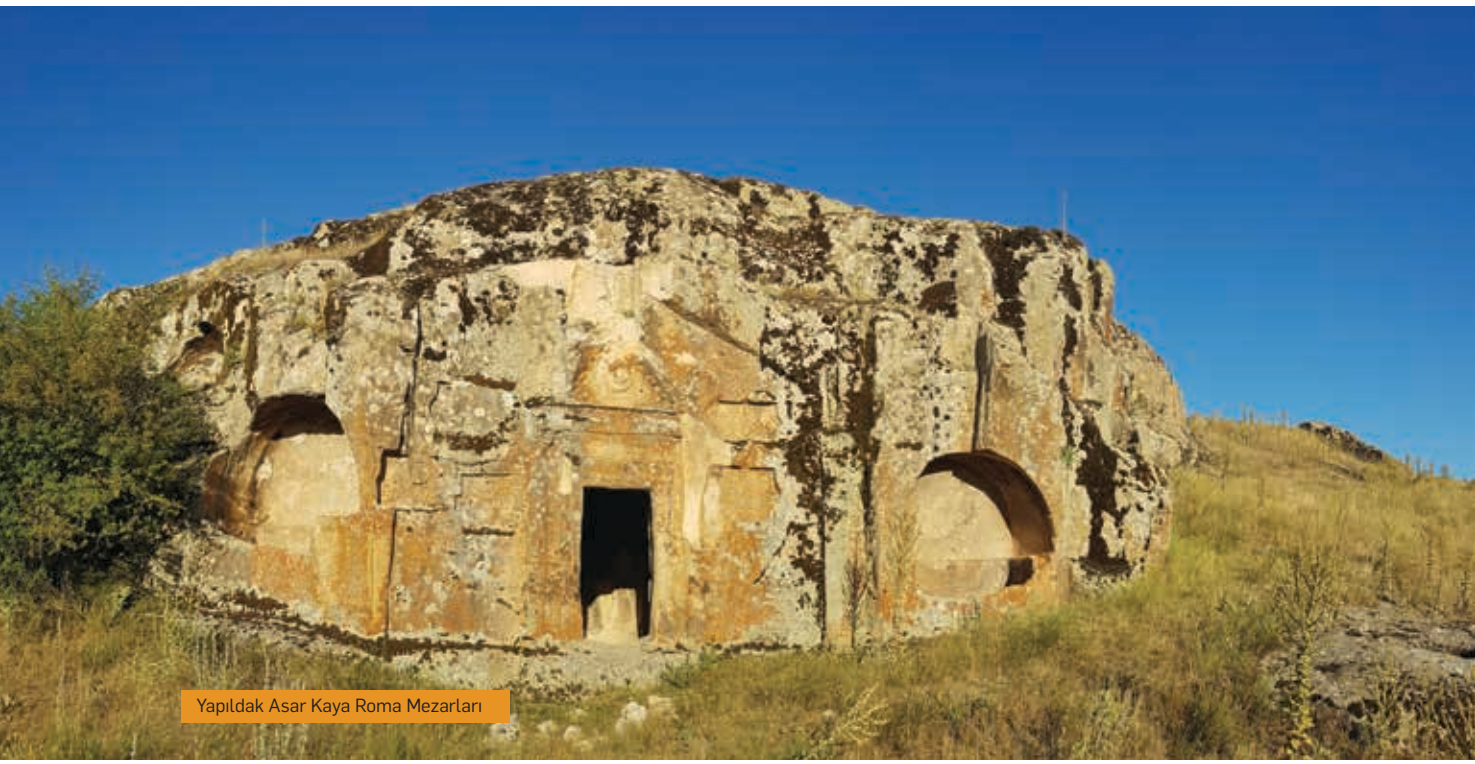

Yapıldak Asar Kaya Roma Mezarları

Ayazini Roma Mezarları

Ayazini'nden Bir Roma Mezarının İçi

yer alan küçük vadilerde de Roma dönemine ait kaya mezarları bulunmaktadır. Bunlar içinde Ovacık-İnli ve İnli köyü nekropolleri, Fındık ve İncik oda mezarları ile Avdan-Teşvikiye'de kesme taşlarla inşa edilmiş tonoz örtülü anıtsal oda mezar en önemlilerini oluşturmaktadır.

Roma nekropollerinin ait oldukları yerleşmelerle bağlantıları çok açık değildir. Bununla birlikte Kümbet, Büyükyayla, Ayazini ve Üçlerkayası ve çevresinin kalabalık bir nüfusu barındırdığı ortadadır.

KAYNAKÇA

- Albek, S., Dorylaion'dan Eskişehir'e, Eskişehir, 1991.
- Drew-Bear, T., "Grek ve Roma Dönemlerinde Afyonkarahisar", Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyonkarahisar, Cilt I, Ankara, 2001, 97-111.
- Gönçer, S., Afyon İli Tarihi, Afyon, 1975.
- Haspels, C.H.E., The Highlands of Phrygia. Sites and Monuments, I: The Text; II: The Plates, Princeton, New Jersey, 1971.
- İlaslı, A., "İlk Yerleşimden Roma Dönemine Kadar Afyonkarahisar", Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyonkarahisar, Cilt I, Ankara, 2001, 83-96.
- Sevin, V., Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası, Ankara, 2001.
- Tüfekçi Sivas. T.-H. Sivas, Frig Vadileri. Frigler'den Türk Dönemine Uzanan Kültürel Miras, Eskişehir 2007.
- Yüksel, İ., Şifalı Frigya,. Phrygia Salutaris I, Afyonkarahisar, 2002.

ODUNPAZARI MODERN MÜZE'YE AVRUPA'DAN ÖZEL TAKDİR ÖDÜLÜ

OMM-Odunpazarı Modern Müze, Avrupa Müze Forumu (EMF) tarafından her yıl verilen, Avrupa'da Yılın Müzesi Ödülleri (EMYA) 2021 kapsamında Özel Takdir Ödülü kazandı.

Tüm dünyanın tasarımlarını ilgiyle takip ettiği Japon mimarlık ofisi Kengo Kuma and Associates'ın mimari zekasıyla inşa edilen ve açılışından bu yana ses getirmeye devam eden OMM- Odunpazarı Modern Müze başarılarına yenilerini ekliyor. Eskişehir'in hem tarihi evlerinin yer aldığı hem de müzelerin yoğun olarak konumlandığı Odunpazarı'nda, 4500 m²'lik alanda faaliyetlerini sürdüren OMM- Odunpazarı Modern Müze bir başarıya daha imza attı.

Seçki ve sergileriyle sanatseverlerde derin izler bırakan, yurt içinin yanı sıra yurt dışından da ilgiyle takip edilen OMM-Odunpazarı Modern Müze, Avrupa Müze Forumu (EMF) tarafından her yıl verilen, Avrupa'da Yılın Müzesi Ödülleri (EMYA) 2021 kapsamında Özel Takdir Ödülü kazandı.

OMM by Kengo Kuma and Associates. Fotoğraf © NAARO

OMM by Kengo Kuma and Associates. Fotoğraf © NAARO

Herkese açık ve kapsayıcı bir ortam yaratmayı başaran, dünya çapında kültürlerarası bir platform.

OMM- Odunpazarı Modern Müze, EMYA 2021 kapsamında son dört yıl içerisinde ziyarete açılmış ya da geniş geniş çaplı bir dönüşüm geçirmiş olan müzelerin değerlendirildiği kategoride ödül almaya hak kazanırken, ödülün anansonu ise EMYA Jüri Başkanı Marlen Mouliou yaptı. Mouliou; ödülün anonsunu yaparken OMM- Odunpazarı Modern Müze'yi "herkese açık ve kapsayıcı bir ortam yaratmayı başaran, dünya çapında kültürlerarası bir platform" olarak ifade etti.

Eskişehir'in müzecilik anlayışına renk katan OMM daha önce de uluslararası ve ulusal kategoride ödül alma başarısı göstermişti. İngiltere'de "Yılın Uluslararası Projesi" olarak seçilen OMM, 2019 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Özel Ödülü'nü, ÇAĞSAV Onur Ödülü'nü; 2020 yılında Baksı Kültür Sanat Vakfı tarafından verilen Anadolu Ödülü'nü de alma başarısı gösterdi.

Pusula: Kim, Ne Zaman İcat Etti?

Pusulanın kim tarafından icat edildiği bilinmese de ilk pusulaların M.Ö. 220 civarında Çin'de kullanıldığı biliniyor.

Günümüzden yüzlerce yıl önce yaşadığınızı ve uçsuz bucaksız okyanusun ortasında fırtınayla boğuşan bir denizci olduğunuzu hayal edin. Bir alçalıp bir yükselen dalgalar nedeniyle geminiz bir o yana bir bu yana sallanıyor. Göz gözü görmüyor. Hâliyle nereye doğru gideceğinizi de bilemiyorsunuz. Neyse ki yönünüzü bulmanız için size yardımcı olan sadık bir dostunuz var: pusula. Peki, yeni kıtaların keşfedilmesi de dâhil birçok keşfe zemin hazırlayan bu küçük aletin kim tarafından, ne zaman icat edildiğini hiç merak ettiniz mi? Haydi şimdi dümenimizi geçmişe doğru kıralım ve pusulanın icadıyla ilgili tarihî bir yolculuğa çıkalım.

Pusula Nedir?

Adını İtalyanca bussola kelimesinden alan pusula, üzerinde kuzeyi ve güneyi işaret eden bir mıknatıs iğnesi bulunan ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı bir araçtır.

Pusula eski denizcilerin yön bulmak amacıyla kullandığı en önemli aletti.

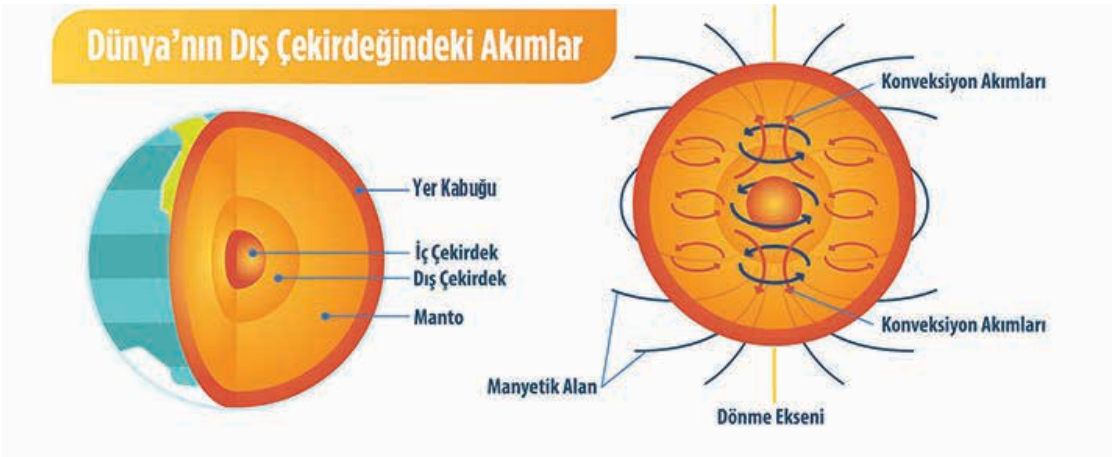

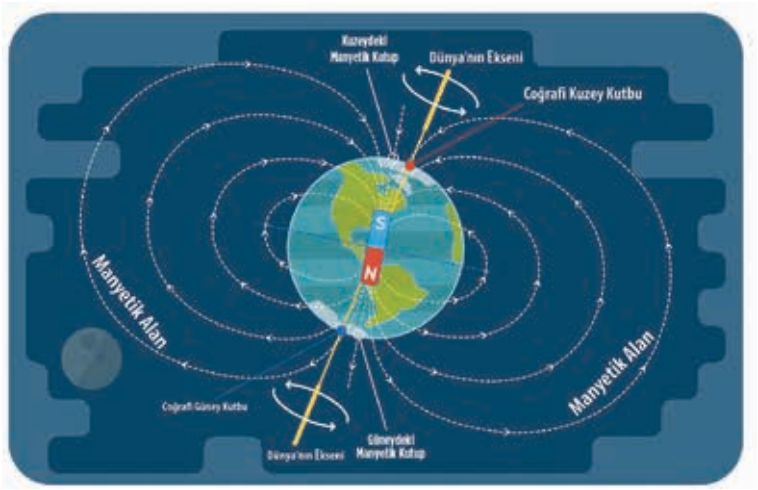

Dünya'nın manyetik alanı

Pusula Nasıl Çalışır?

Dünya, dış çekirdeğindeki sıvı demirin konveksiyonu nedeniyle meydana gelen manyetik bir alana sahiptir.

Dünya'nın manyetik alanı kabaca bir çubuk mıknatısın etrafında oluşturduğu manyetik alana benzetilebilir. Dünya'nın biri coğrafi Kuzey Kutbu diğeri de coğrafi Güney Kutbu yakınında olmak üzere iki manyetik kutbu vardır.
Bir pusulanın iğnesi manyetik iki kutba sahip ince bir mıknatıstan oluşur. Mıknatıslar ise Dünya'nın manyetik alanından etkilenir. Dünya'nın coğrafi Kuzey Kutbu civarında bir manyetik güney kutbu, coğrafi Güney Kutbu civarındaysa bir manyetik kuzey kutbu vardır. Benzer manyetik kutuplar birbirini ittiği, zıt manyetik kutuplarsa birbirini çektiği için pusulanın manyetik kuzey kutbu Dünya'nın coğrafi kuzeyini, manyetik güney kutbu ise Dünya'nın coğrafi güneyini gösterir.

Pusula Nerede İcat Edildi?

Antik Yunan'da insanların mıknatıs hakkında bilgi sahibi olduğu biliniyor. Hatta ünlü filozof Thales'in, demiri hareket ettirdiği için mıknatısların bir ruha sahip olduğunu söylediği rivayet edilir. Ancak mıknatısların kuzey-güney doğrultusunu işaret ettiği daha sonraları fark edildi.

Pusulanın kim tarafından icat edildiği bilinmese de ilk pusulaların MÖ 220 civarında Çin'de kullanıldığı biliniyor. Binaların iyi şans getirmesi için doğru yöne baktığından emin olmak amacıyla kullanılan bu pusulalar, yassı bir levhanın üzerinde bulunan ve her zaman kuzeyi işaret eden kaşık biçimli mıknatıs taşından oluşuyordu. Bu pusulalar mücevher ve altın aramak için de kullanılmıştı.

MÖ 220 yılında Çin'de kullanılan pusula

Pusuladan Önce Ne Kullanılıyordu?

Eski çağlarda denizciler bulundukları yeri belirlemek için Güneş ve Kutup Yıldızı gibi gök cisimlerini kullanıyorlardı. Örneğin Prof. Dr. Fuat Sezgin İslam Uygarlığında Astronomi, Coğrafya ve Denizcilik kitabında, 9. yüzyılda Müslüman denizcilerin konumlarını belirlemek için "kemâl" adı verilen ve ufuk çizgisi ile gök cismi arasındaki yüksekliği ölçen bir alet kullandığını söylüyor. Prof. Dr. Fuat Sezgin yine aynı amaçla Yakup sopası, Davis kadranı gibi aletlerden de yararlanıldığını belirtiyor.

Coğrafi Keşiflere Doğru

1100'lü yıllara gelindiğinde Çinliler deniz yolculuklarında yön bulmak için pusulayı kullanmaya başladılar. Bu durum denizcilerin güvenle kıyıdan uzaklaşmasını sağladı. Pusulanın farklı milletler tarafından tanınması ve kullanılmasıysa deniz ticaretini artırdı ve coğrafi keşiflere kapı araladı.

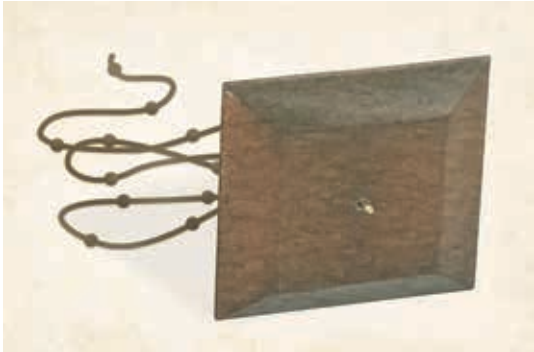

Pusulalar Tam Olarak Kuzey Kutbu'nu Gösteriyor mu?

15. yüzyılda gezginler pusula iğnelerinin doğrudan Kuzey Kutbu'nu değil, kutba yakın bir noktayı gösterdiğini fark ettiler. Çünkü Dün-

İslam Uygarlığında Astronomi, Coğrafya ve Denizcilik kitabında yer alan çizimde Kutup Yıldız'nın ufkun üzerindeki yüksekliğinin kemâl aleti ile nasıl ölçüldüğü resmedilmiştir.

ya'nın manyetik kutupları coğrafi kutuplar ile tam olarak çakışmaz. Üstelik manyetik kutuplar sürekli hareket hâlindedir. Örneğin Dünya'nın kuzeyindeki manyetik kutup, 1831 yılında ilk kez konumu tespit edildiğinde coğrafi Kuzey Kutbu'nun Kanada sınırları içinde kalan bir bölgesindeydi. Aradan geçen zamanda yaklaşık 2.300 kilometre Sibirya'ya doğru sürüklendi. Geçmişte manyetik kutupların defalarca yer değiştirdiği biliniyor. Gelecekte de manyetik kuzey kutbu ile manyetik güney kutbunun yer değiştirebileceği düşünülüyor. Ancak bunun ne zaman gerçekleşeceğini tahmin etmek çok zor.

Pusulalarla ilgili tek sorun manyetik kutupların hareket etmesi değil. Pusulalar etraflarında cep telefonu, bilgisayar, metal saat gibi manyetik araçların bulunması durumunda verimli çalışmaz. Bunun gemi ve uçak gibi çoğunlukla metal malzemelerin kullanıldığı bir araçta yaratacağı sorunları düşünün!

Farklı nedenlerle ortaya çıkan "sapma" problemleri günümüzde gemilerde ve uçaklarda navigasyon sistemleri ile sekstant ve jireskop gibi yardımcı aletler kullanılarak gideriliyor.

Pusulayı geçmişten bugüne daha çok denizciler kullansa da bugün pilotlar, madenciler, mimarlar, ormancılar, harita mühendisleri, izciler, dağcılar ve oryantiring sporcuları da pusula kullanıyor.

Kaynaklar: https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/pusulanin-icadi

sağlıkla çalışmaya devam

HAYATI DURDURMAYALIM

Yeni kontrollü normalleşme süreci devam ediyor.
Hep birlikte tedbir alalım; hayatı tekrar durdurmayalım.

#HAYATIDURDURMAYALIM

ESKİŞEHİR TİCARET ODASI
CHAMBER OF COMMERCE